

NUNANUT ALLANUT TUNNGASUTIGUT NAALAKKERSUINIKKUT INGERLATSINEQ PILLUGU NASSUIAAT 2016

Saqqani assiliaq: National Aeronautics and Space Administration (NASA)

Imaasa allattorsimaffiat

1	Nunanut Allanut Pisortaqarfiup aqqissugaanera	14
1.1	Nunanut allanut pisortaqarfiup siunnersortitut atuuffii	17
1.2	Nuummi nunnut allanut pisortaqarfik	17
1.3	Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia Københavniittoq	18
1.4	Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfia	19
1.5	Kalaallit Nunaata Washingtonimi Sinniisoqarfia	20
1.6	Public diplomacy	20
1.7	Nunarsuarmioqatigiit ataatsimeersuarnerini peqataanerit	21
2	Naalagaaffeqatigiit Nunanut Allanut, illersornissakkut Sillimaniarnermullu ataatsimoorussamik politikkiat	23
2.1	Naalagaaffeqatigiit ataatsimeeqatigiittarnerat	23
2.2	Danskit nunanut allanut ministeriaqarfiannik suleqateqarneq	23
2.3	Danskit illersornissamut ministeriaqarfiannik suleqateqarneq	27
2.4	Issittumi illersornissakkut suliasaqarfiit nukittorsarnissaannut (agfoa) suleqatigiisitaq	28
2.5	Issittoq Pillugu Naalagaaffeqatigiit Periusissaat	30
3	Issittumi suleqatigiinneq	31
3.1	Issittumi Siunnersuisoqatigiit	31
3.2	Nunat Inoqqaavisa Allattoqarfiat (IPS)	31
3.3	Piujuartitsineq tunngavigalugu ineriartortitsineq pillugu suleqatigiiffik (SDWG)	31
3.4	Issittup imartaani inuussutissarsiutigalugu aalisarneq	32
3.5	Nunap toqqavia pillugu suliniut	33
4	Nunat Avannarliit nunat avannarliit killiillu suleqatigiinnerat	35
4.1	Statsministerit suleqatigiinnerat	35
4.2	Ministerit suleqatigiinnerat	36
4.3	Nunat Avannarliit Killiit Suleqatigiinnerat	36
4.4	Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinneranni Ministerit suleqatigiit Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiinni aqutsisoqatigiinnik ataatsimeeqateqarnera	37
4.5	Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini Sammisqaarluni ataatsimeersuarneq 2016	37
5	Europami suleqatigiiffik – EU	39
5.1	Aalisarneq Pillugu Isumaqatigiissuut:	40
5.2	Ataatsimoorussamik Nalunaaruteqarneq	40
5.3	Europæisk Union-ip Kalaallit Nunaatalu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutaat	40
5.4	Kattunneq Pillugu Isumaqatigiissut (OLT-mi Aqqissuussineq)	40
5.5	Nunani Imarpiup Akianiittuni Nunallu Immikkoortuini Suleqatigiinneq (OLT)	41
5.6	'Letter of Intent' – Siunniussaqaqarnermik Nalunaarut	43
5.7	EU peqatigalugu suliniutitigut suleqatigiinneq	44
5.8	EU-p Issittoq pillugu politikkia	45

5.9	EU-mut puisinik tunisassianik niuerutigineqartunik eqqusseqqusiunnaarnermut peqqussutaat 49	
5.10	Kimberley Processens Certificerings Ordning (KPCS)	49
5.11	Europamiut siunnersuisoqatigiivisa siulittaasuannik Donald Tusk-imik Kalaallit Nunaannut tikeraarneqarneq	50
5.12	Tikeraarnerit ataatsimiinnerillu allat	51
6	USA-mik Canadamillu suleqateqarneq	53
6.1	USA-mik suleqateqarneq	53
6.2	Canadamik suleqateqarneq	57
7	Islandimik suleqateqarneq	59
7.1	Kalaallit Nunaata Islandillu akornanni ataatsimoortumik nalunaarut	59
7.2	Kalaallit Nunaata Islandillu nunanut allanut ministeriisa ataatsimiinnerat	60
7.3	Reykjavikimi sinniisoqarfimmik ammaaneq	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
7.4	Arctic Circle Greenland Forum	61
8	Asiamik nunanillu allanik suleqateqarneq	63
8.1	Korea Kujallermik suleqateqarneq	64
8.2	Janimik suleqateqarneq	64
8.3	Kinamik suleqateqarneq	65
8.4	Ruslandimik suleqateqarneq	66
8.5	Ineriartortut nutaat	66
9	Nunarsuarmioqatigiinni suleqatigiinneq – FN.....	67
9.1	Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit NP-ip Siunnersuisoqatigiivi	67
9.2	Nunap inuuisa pisinnaatitaaffii pillugit immikkut ilisimasanik atuineq	67
9.3	Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfii NP-ip Permanent Forumia.....	67
9.4	Nunat Inoqqaavi pillugit NP Nunarsuarmioqatigiinnit 2014-imi Ataatsimeersuarneranit malitseqartitsineq	68
9.5	ILO nr. 169	68
9.6	World Intellectual Property Organization (WIPO)	68
9.7	Tamarmut Tunngasoq Nalilersuineq Nalliateqqittartoq/Akuttoqatigiissaartumik Misilitsittarnerit (UPR).....	69
10	Nunanik allanik niueqateqarnermi politikki	71
10.1	Kalaallit Nunaata niuernikkut oqaluuserisassai	71
10.2	Nunanut sanilerisanut nunanullu niueqatigisartakkanut attaveqarnerit nukittuut.....	72
10.3	Illuatungeriit amerlasuut isumaqatigiissutaat – Nunat avannarliit, EU, il.il.	74
10.4	Nunat Arlallit Akornanni Isumaqatigiissutit – (World Trade Organisation).....	75
10.5	EU peqatigalugu suliniutitigut suleqatigiinneq.....	76
11	NUNANI TAMALAANI UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISITAARTUUNERAT AAMMA – SILAP PISSUSAA	78
11.1	Nunani Tamalaani Uumassusillit Assigiinngisitaartuunerat	78
11.2	Nunani Tamalaani Nunat Pissusaa	79

12	Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia, NSN	83
12.1	Københavni Sinniisoqarfimmi Ukiumoortumik Ukiortaami Ilassinnineq	83
12.2	Nunat Avannarliit Killit Siunnersuisoqatigiivisa ukiut 30-nngortorsiornerat	83
12.3	Nunani Avannarlerni statsministerit aasakkut ataatsimiinnerat	83
12.4	Arctic Circle Assembly i Reykjavik, Island.....	83
12.5	Nunat avannaamioqatigiit Nuummi isumasioqatigiinnerat	84
12.6	Danmarkimi innuttaasunik ataatsimiitsitsinerit	84
12.7	Savalimmiunut pisortatigoortumik tikeraarneq	84
12.8	Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaata akornanni suleqatigiinneq nukittorsarneqassaaq	84
13	PEQQISSUTSIMUT NAALAKKERSUIOQARFIK (PN)	85
13.1	Qinngornerit ioningortitsisartut aamma qinngornernut illersuuteqarnissaaq pillugu malittarisassat.....	85
13.2	Peqqinnissaqarfiup Islandimik Suleqatigiinninnera	85
13.3	Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivi	85
14	Nunatsinni Nakorsaaneqarfik	88
14.1	NordCan.....	88
14.2	WHO	88
14.3	Nunani avannarlerni peqqinnissaqarfimmi sulisut pillugit suleqatigiissitaq	88
14.4	Ingerlatat allat.....	88
15	Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfik.....	89
16	Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik (AN)	90
16.1	Nunap Assingi Ilusilersukkat Nutaat	90
16.2	FN-ip Nunarsuarmi Ineriartortitsissatut Anguniagai 17-iusut.....	90
16.3	Paasissutissat Inunnut Tunngasut Suliarineqartarnerat Pillugu Kunngip Peqqussutaa.....	91
16.4	Tunngaviummik Paasissutssat	91
17	AATSITASSANUT IKUMMATISSANULLU NAALAKKERSUIOQARFIK (AIN)	93
17.1	Aatsitassanut Tunngasutigut Ineriartortitsineq.....	93
17.2	Nunat arlallit ingerlataat	94
18	Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik (APNN)	96
18.1	Atlantikut Avannaani Aalisarnermut Ministerit Ataatsimeeqatigiittarnerat – NAFMC.....	96
18.2	Atlantikut Avannaata Kitaani Aalisarneq Pillugu Suleqatigiiffik – NAFO	98
18.3	Atlantikut Avannaata Kangiani Aalisarneq pillugu Kommissioni – NEAFC.....	100
18.4	Atlantikut Avannaani Kapisillit Piujuartinneqarnissaannik Suleqatigiiffik (NASCO).....	100
18.5	Aalisarneq pillugu EU-mik isumaqatigiisummut tapiliussaq	101
18.6	Kalaallit Nunaata Rusland-illu akornanni aalisarneq pillugu isumaqatigiissut 2015-imullu tapiliussap naammassineqarnera.....	102
18.7	Norge-p Kalaallit Nunaatalu akornanni 2015-imut Isumaqatigiisummut tapiliussamik ingerlatsinissaq kiisalu Aalisarnermut isumaqatigiissut.....	102
18.8	Kalaallit Nunaata Savalimmiullu Aalisarneq pillugu Isumaqatigiissutaat 2015-imullu isumaqatigiisummut tapiliussaq	103

18.9	Islandimiut Kalaallillu Aalisarneq pillugu ataatsimoorlutik ataatsimiititaliaat	103
18.10	Kalaallit Nunaata, Islandip Jan Mayneillu akornanni imartani ammassat pillugit Kalaallit Nunaata, Islandip Norgellu isumaqatigiissutaat	103
18.11	Issittup imavittaani aalisarneq pillugu nalunaarut	104
18.12	Atlantikut Avannaani Miluumasut Imarmiu pillugit Suleqatigiiffik – NAMMCO	105
18.13	Nunat tamalaat Arfanniarnaq pillugu Ataatsimiititaliarsuat IWC	106
18.14	Uumasunik Nungutaanissamik Ulorianartorsortunik Niuerneq pillugu Isumaqatigiissut (CITES)	107
18.15	Pinngortitap Allannugtsaaliornera pillugu Nunat Tamalaat Kattuffiat – IUCN	107
18.16	Qilalukkat Qaqortat Qernertallu pillugit Ataatsimoorussamik Kommission-i – JCNB	108
18.17	Oslomi nannut pillugit isumaqatigiissut	108
18.18	Nannut pillugit Joint Commissioni – JCPB	109
18.19	Arctic Ungulate Conference Rørosimi, Norgemiittumi 2015	109
18.20	Danmarkimi Fødevarestyrelsen Uumasunullu Nakorsaqaarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffiup akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat.	110
18.21	World Animal Health Organization – OIE	110
18.22	Ingerlatat allat	110
19	Inuussutissarsiornermut, Suliffeqaarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqaarfik	112
19.1	Nunat arlallit ingerlataat	113
20	ILAQUTARIINNERMUT, NALIGIISSITAANERMUT ISUMAGINNINNERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIK	116
20.1	FN-ip meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiissummut nalunaaruteqartarneq	116
20.2	Nunat Avannarliit Killit isumaginninnermut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaat	116
20.3	Arnat Islandimi taasisinnaatitaanerak ukiut 100-junngortorsiorneranut atatillugu naligiissitaaneq pillugu ataatsimeersuarnermut peqataaneq	117
21	Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsitsinermit Naalakkersuisoqaarfik (PAIAN)	118
21.1	Inuit Pisinnaatitaaffiit Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivi	118
21.2	Issittumi Imartat Illersorneqaarnerat (PAME)	119
21.3	Oslo-Parisimi isumaqatigiissut (OSPAR)	120
22	Ilinniartitaanermit, Kultureqaarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqaarfik (IKIIN)	121
22.1	GUX	121
22.2	Kultureqaarneq	121
22.3	Ilisimatusarneq	122

AALLAQQAASIUT

Ukiuni makkunani nunarsuaq avatitsinniittooq sukkaasuumik allanngoriartorpoq.

Nunarsuarmioqatigiinni suleqatigiinnermi annertuumik allanngorneqarpoq, tamannalu nunatsinnut sunniuteqartussaassaaq.

Ukiuni kingullerni Europami USA-milu ajortumeeriniarnerit nalaattarpavut.

Peqqarniisaarniarlunilu saassussinerni toqqaannartumik suli kalaallinik eqqugaasoqanngilaq. Tamannali allanngoriaannaavoq, peqqarniisaarniartummi inuit kikkulluunniit eqqortarmagit.

Namminersorlutik Oqartussat 2016 upernaagaa danskit nunanut allanut ministeriaqarfiata innuttaasunut sullissiviat, kalaallinut nunanut allanut angalasunut aamma sullissisartup, qaninnerusumik suleqateqarnini aallartippaa. Sakkortuunillu pisoqartillugu suleqatigiinneq taama ittoq pingaarnerulertarpoq.

Europami junip 23-ani Tuluit Nunaat ukiuni aggersuni Europamiut suleqatigiinnerannit EU-mit aniniarnera innuttaasut taasitinneqarneranni piviusunngorpoq. Taama aalajangerneq Kalaallit Nunaannut aamma sunniuterataannaavoq. Kalaallit Nunaata EU-mut pingaartumik ilinniartitaanikkut-, inuussutissalerinerni aalisarnerullu iluani attaveqarnera aningaasaqarnitsinnut pingaarutilerujussuuvoq. Arlaannaataluunniit ilisimanngilaa Tuluit Nunaata qanoq isikkulimmik aniniarnera kinguneqassanersoq, ilisimaneqarporli aninissamut tunngasunik isumaqatigiinniarnarnerit 2017-ip ingerlanerani aallartinneqassasoq, tamannalu ukiualunni ingerlassalluni. EU-mik Tuluilu Nunaannik isumaqatigiinniarnissani aggersuni Kalaallit Nunaannit qulakkeerniassavarput EU-mik suleqateqarnitta tuluit aninerannit eqqugaassanngitsoq.

Taamatuttaaqaq Tuluit Nunaannik EU aqcutigalugu aningaasaqarnikkut tunngassutillit aaqqiivigineqarnikut nutaamik toqqammaveqarluni sanarfinissaat qulakkeerniassavarput. Tuluit Nunaat kinguppannut qalariikkanut qalipaajariikkanullu nunarsuarmi pisiortornerpaapput, taamatullu saarullit eqqarsaatigalugit nunarsuarmi pisiortornerpaanut ilaallutik. Tuluit Nunaattaqaq takornariaqarnikkut niuerfitta pingaarnerit ilagaat. Tuluit Nunaata innuttaasuisa EU-mit aniniarlutik taasereernerisa kingorna tuluit aningaasaata pund-ip nalikilleriarujussuarnera avammut tunisatsinnut takornariaqarnikkullu pitsaanngitsumik kinguneqareerpoq.

Tuluit Nunaat EU-mi niueqatigiit iluanni peqataassanngippat tamanna ataavartumik kalaallit aalisakkanik tunisinerannut kingunerluuteqassaaq. Kalaallit Nunaata aalisakkatigit nioqqutissiornera illuatungeriilluni niueqatigiinnermut EU-milu OLT aqcutigalugu isumaqatigiissutaasut akileraarutitigit inuussutissanillu misissueqqaarani eqqussinissamut EU-p iluani niueqatigiinnissamut ammaanpeqarnikuupput. EU-Kalaallit Nunaatalu inuussutissat misissoqqaarnagit EU-p iluani niueqatigiinnermut eqqussinnaaneri pillugit ukiorpassuarni isumaqatigiinniutaasimasooq 2011-mi naammassineqarpoq. Kalaallit Nunaata Tuluit Nunaannik maannatut ittumik niueqateqarsinnaanera ingerlaannassappat isumaqatigiissutit taamaattut Tuluit Nunaannut isumaqatiginiutigeqqittussanngorlugit qinnuteqartoqartariaqassaaq.

2014-imi Naalakkersuisooqatigiinnissamik isumaqatigiissummi Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiinnit soqutigineqaraluttuinnarnera inuussutissarsiuutitigit aningaasaqarnikkullu iluaqutinnngortinniarnissaa Naalakkersuisut

pingaartippaat, naalakkersuisoqatigiinnerullu ingerlanerani nunatta nunani allani sanilerisatsinni qaninnerni attaveqatigiinnerulernissaq anguniarlugu attaveqatigiittarfinnik pilersitsisoqassalluni. Kalaallit Nunaata nunanut allanut aallartitaqarfeqarnissaanut tunngasumik Inatsisartuni kingullermik 2012-imi oqaluuserisaqarput, taamanikkut naalakkersuisuusut kissaataat USA-mi Islandimilu aallartitaqarfeqalernissaq Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliamit tamarmiusumit tapersorsorneqartumik pilersinniarneqartunik.

Washington, D.C.-mi nunatta aallartitaqarfia sebtember 2014-imi ammarneqarpoq, Kalaallit Nunaatalu Amerika Avannarlermi aallartitaqarnera ukiuni makkunani suli inerisarneqarluni.

Tuluit Nunaata EU-mit aninerat aallaavigalugu Atlantikup avannaani pissutsit allanngungaatsiarneri pillugit allaanerusumik isummerniartariaqassaagut. Allanngorneq mianersorluni peqqissaarlunilu ingerlanneqassaaq, allanngornernullu taakkununga pitsaanerpaamik pissarsisinnaajumalluta Islandimut Tuluillu Nunaannut ingerlatsinitta ukkatarinerulernissaa allaqqunneqarsinnaangilaq.

Ukiaq manna USA-mi præsidentissarsiorluni qinersisoqassaaq. Qinersineq tamanna Kalaallit Nunaanuttaaq sunniuteqassaaq. Kalaallit Nunaat Amerikap Avannarliup nunavittaanut ilaavoq, Pituffimmilu sakkutooqarfik nunavittatsinni isumannaatsuunissamut qulakkeerisut ilagilluinnarpaat. 2014-imi Pituffimmi sakkutooqarfimmut kiffartuussinissamik isumaqatigiisummik kalaallinit piginneqataaffigineqanngitsumik isumaqatigiissuteqarnerat Kalaallit Nunaata USA-

mik isumaqatigiissutaanik nalimmakkunnaarsitsivoq.

Kalaallit Nunaata illersornissakkut suleqataanerat annertunerpaamik pitsaanerpaamillu inuiaqatigiinnut sunniuteqarnissaa Kalaallit Nunaannit qulakkeerneqartussaavoq. Junimi 2016-imi USA-p nunanut allanut ministeriata John Kerry Kalaallit Nunaannut tikeraarnerani ersarilluinnartumik nassuiaatigaara sooq 2014-imi USA-p Pituffimmi kiffartuussinissamut isumaqatigiisummik tunniussinerat Kalaallit Nunaata USA-llu attaveqatigiinnerisa nalimmassarneranik innarliinersoq, taamatullu ersarissarlugu sooq siunissamut isigisumik nunatsinnut inuiaqatigiinnullu iluaqutaasussamik USA-p Kalaallit Nunaanni sakkutooqarfeqarnerani aaqqiissuteqartariaqarnerasoq erseqqissarlugu.

Marts 2015-imili Danmark/Kalaallit Nunaat USA- lu isumaqatigiinniarlutik aallartippat, tassanilu atorfilittat suleqatigiiffianik pilersitsisoqarluni. Isumaqatigiinniarnerit taakku suli inerititaqarfiunngillat, taamaattorli atorfilittat suleqatigiiffiat suli ingerlavoq. Isumaqatigiinniarneq pillugu Inatsisartut Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Atatsimiititaliaat ataavartumik ilisimatinneqartarpoq. Isumaqatigiinniarnerup imarisai isertuuttariaqarput, tamakkiisumillu politikikkut aalajangiiffiusussamik naammassisaqartoqannginnerani avammut nalunaarutigineqarsinnaanatik.

USA-mi eqqartuussinerup inernerani ersarissivoq USA-p Kalaallit Nunaanni sakkutooqarfeqarneranni iluaqutissartat sullissisussarsiorluni neqeroortitsinermi ersarissumik nassuiaasersorneqarsimangitsut. Kalaallit Nunaannullu naammaginartumik aaqqiisoqarnissaa pisariaqarpoq.

Illersornissakkut isumaqatigiinniarneq kingulleq 2004-mi Igalikumi isumaqatigiissuteqarnertigut pivoq, tassanilu USA-p Danmarkip Kalaallit

Nunaatalu suleqatigiiffiat Joint Committee pilersinneqarpoq. Joint Committeemik suleqateqarnerup USA-p Kalaallit Nunaatalu suleqatigiinnerisa nukittorsarnissaat siunertaavoq, tassuuna Kalaallit Nunaata pissarsiarisinnaasaai naleqarnerulersinniarneqarlutik. Isumaqatigiissut suleqatigiissutitut pingasunut aggugaavoq: Ilinniartitaaneq oqaatsillu pillugit suleqatigiit, ilisimatusarneq pillugu suleqatigiit kiisalu aningaasaqarneq pillugu suleqatigiit. Joint Committeep aallartinnerminit suliniutitigut assigiinngitsutigit timitalernerqartarsimavoq, taamaattorli kalaallit naatsorsuutigisaannut naapertuuttumik ilinniartitaaneq aningaasaqarnerlu eqqarsaatiginerullugit pisoqarsimanani.

2009-mi Namminersulernerup eqqunneqarneranit suliassaqarfiit arlallit eqqunneqarnerannit Danmark pingajoralugu Joint Committeep iluani niueqatigiinneq Kalaallit Nunaata USA-mik toqqaannartumik suleqateqarnissamut killiliivoq, tamanna nunanut allanut killiliisuunngikkaluartumik.

Kalaallit Nunaata USA-mik toqqaannartumik ilinniartitaaneq, ilisimatusarneq aningaasaqarnerlu pillugit suleqateqarsinnaannginneq imminut assortuuppoq, tassani Kalaallit Nunaata Pituffimmi sakkutooqarfeqartitsinera eqqarsaatigalugu, taamatullu suliassaqarfiit tigiorkkat pillugit nunanik allanik tamakkiisumik isumaqatigiinniarsinnaaneq tigioreersimagaluarlugu.

2003-miilli Itillimi isumaqatigiissut aqqutigalugu qallunaat naalackersuisui pisussaaffilerput USA-mik illersornissaq pillugu Kalaallit Nunaannut tunngasutigit kalaallit akulerunneqartarnissaannik. Pituffimmi kiffartuussinissamut isumaqatigiissutip tunniunneqarnissaata sioqqullugu Kalaallit

Nunaata USA-mik kalaallit pingaartitaat soqutigisaallu pillugit toqqaannartumik oqaloqateqarsinnaanerata pisariaqarsimanera erserpoq.

Tamanna ilaatigut Washington, D.C.-mi aallartitaqarfeqalernitsigut qulakkeerneqarpoq, taamatuttaaq Naalackersuisunit siunissaq isigalugu illersornissakkut isumannaallisaanikkullu politikkip iluani soqutigisat pingaernerutillugit isumallusersornissaq salliutinneqassapput, tassuunakkut Kalaallit Nunaata immikkoortuni taakkunani pitsaanagerusumik eqaannerusumillu kivinneqarsinnaaniassammata. Tunngaviusumik Danmark illersornissamut sillimaniarnermullu politikkimik ingerlatsisussaapput, Kalaallit Nunaatali akuutinneqartarnissaa eqqarsaatigalugu suliassat naammassisinnaajumallugit Namminersorlutik Oqartussanit isumalluutit piginnaasallu naammattut pigineqarnissaat pingaaruteqarpoq, tassuuna kalaallit soqutigisaasa anguneqarnissaat qulakkeerumallugu.

Inuusutissarsionermut, Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq Vittus Qujaukitsoq Nuuk, august 2016

AAQQISSUUNNERA

Nunanut allanut tunngasutigut
naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaat
2016 tassaavoq ukiumi kingullermi immikkoortuni
suliaqarfiit pingaernerit Naalackersuisunit
suliarineqarsimasut, taamatullu ukiuni aggersuni
ineriartornermi pisussanik missingersuusiorfiat.
Ukiuni qaangiuttuni pisimasut pitsaannerusumik
nassuiarsinnaajumallugit siornatigut
nalunaarussiaasartunit una nalunaarussiaq
nutarteriffigineqarsimavoq. Ukiunilu aggersuni
nalunaarusiap isikkua nutarteqqinneqassalluni.
Ukiut siuliinisulli nassuiaat suli marlunnik
immikkoortorta qarpoq: Immikkoortoq I-mi
nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut
ingerlatsinermi sammisat pingaarutillit qanoq
ittuuneri sammineqarput, Immikkoortumilu II-mi
oqartussa qarfiit nunanut allanut tunngasutigut
naalackersuinikkut ingerlatsinermi sammisaat,
taakkunani ingerlatat nunarsuarmioqatigiit
imminnut qanilliarturnerannik
annertusiartuinnartumik sunnerneqalersimasut
sammineqarlutik.

Aaqqissuunneqarnera ulloq 23. juni 2016-imi
naammassineqarpoq.

IMMIKKOORTOQ I: NUNANUT ALLANUT
TUNNGASUTIGUT NAALAKKERSUINIKKUT
NAALAKKERSUISUT INGERLATSINERAT
(NUNANUT ALLANUT PISORTAQARFIK)

---

1 NUNANUT ALLANUT PISORTAQARFIUP AAQISSUGAANERA

Naalackersuisut nunanut allanut politikikkut soqutigisaasa inerisarlugillu ataqatigiissaarlugillu illersorsinnaanissaat nunanut allanut pisortaqarfiup akisussaaffigaa. Taamatutaaq pisortaqarfiup Naalackersuisunut sillimaniarnikkut illersornissamullu tunngasuni suliani siunnersuisussaavoq.

Kalaallit Nunaata EF-imit (EU) aninerata kingorna 1992-mi nunanut allanut pisortaqarfiup EU-mut sinniisoqarfia pilersinneqarpoq, tassani Kalaallit Nunaata EU-mi soqutigisai suliarissallugit, taamatutaaq 2014-imi nunanut allanut pisortaqarfiup USA-mi Washington, D.C.-mi aallartitaqarfiit aappassaat ammarpaa. Ukiut ingerlanerini aallartitaqarfiup Washington, D.C.-miittup akisussaaffii annertusineqarput, taamaalilluni maannakkut USA-mut Canadamullu aallartitaqarfittut qaffanneqarsimalluni.

Ukiuni qaangiuttuni nunarsuarmioqatigiit ataatsimiittarnerini isumasioqatigiittarnerinilu arlariinni kalaallit peqataatitaqartarput, taamatullu Kalaallit Nunaat ukiuni siuliinut sanilliullugu nunanit allanit annertuumik tikeraartoqartarnerani tikeraartitsisuusarsimapput.

Taamatullu Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq Kalaallit Nunaat sinnerlugu USA-p præsidentia Barack Obamap Issittumi nunanut allanut ministerit (GLACIER-mi ataatsimeersuarnermi) Anchorage, Alaskami ataatsimiisimmagut peqataavoq, tassani silaannaap allangoriartornerata Kalaallit Nunaannut sunniutai Kalaallit Nunaatalu nunarsuarmioqatigiit silap pissusia pillugu ilisimatusarneranut sutigut suleqataanera saqqummiussiffigaa. Piffissami qaangiuttumissaaq Kalaallit Nunaat Europami

siunnersuisoqatigiit siulittaasuannik Donald Tuskimik maj 2016-imi taamatullu Amerikami nunanut allanut ministerimit John Kerryimik junimi 2016-imi Ilulissanut tikeraarneqarput.

Maj 2016-imi Naalackersuisut Siulittaasuat Islandip præsidentia Ólafur Ragnar Grimsson peqatigalugu Arctic Circle Greenland Forumimik ataatsimeersuartsinermi tikeraartitsisupput, tassani politikerit, niuertut, ilinniarluarsimasut NGO-llu Europamit, Amerikap Avannaanit Asiamiillu Kalaallit Nunaanni Issittumilu siunissami Kalaallit Nunaata takorluugaannik tusarnaariarlutillu piviusunngortinnissaannut tapertaajartortut tikeraartorineqarlutik.

Maajip 17.-19. 2016 Naalackersuisut Arctic Circle peqatigalugu siullermeerlutik Nuummi Arctic Circle Greenland Forumimi tikeraartitsisupput.

Aaqqissuussinerni suleqatigisartakkavut peqatigalugit angusarisatta aalajangersimasut saniasigut tikeraarnerit, ataatsimiinnerit isumasioqatigiinnerillu Kalaallit Nunaat ilaatigut nunarsuarmioqatitsinnit aningaasaliiviusinnaasutut

takorniarfiusinnaasutullu saqqumilaartinniarlugu aqqissuussinerit ingerlanneqarput. 2014-imi Naalagaaffiit Peqatigiit allattaanerani maannalu USA-p nunanut allanut ministeriannit John Kerrymit 2016-imi tikeraartoqarneq ukiuni makkunani pitsaasumik alaatsinaanneqarnerulernermik, ilaatigut nunatsinnut takornarissanik allatigullu aningaasaqarnikkut pilersitsiviusunik kinguneqarput.

Naalackersuisut naalackersuisooqatigiinnermi isumaqatigiissutaat aallaavigalugu ugguuna nunanut allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineri pingaaruteqartoq tassaavoq Kalaallit Nunaat aamma Issittoq pillugu nunat allat soqutiginninnerat Kalaallit Nunaannut aamma Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiortunut aningaasaqarnikkut periarfissanut timitalernissaata qulakkeerneqarnissaa.

Aningaasaqarnermut imminut napatissinnaasumut suliaqarnermi Nunanut Allanut Pisortaqarfiup nunanik allanik aningaasatigut pitsaasumik suleqateqarnissamut sinaakkusiussanik ukiuni kingullerni annerusumik isiginninniarnerulerput. Taakkununga tunngaviuvoq 2011-meersoq nunanut allanut periusissiaq ulluinnarni sulineri isumalluutunik pingaarnersiunerimi nalerarineqartoq.

Nunanut Allanut Pisortaqarfik Namminersorlutik Oqartussat aqqissugaanerani immikkut pisortaqarfiuvoq Pisortaqarfiit allat assigalugit suliaasaqarfinnik ingerlatsiffiusoq. Nunanut Allanut Pisortaqarfiup pisortaa Naalackersuisumut attuumassuteqarfimminut toqqaannartumik attuumassuteqarpoq. Pisortap akisussaaffiisa ataanniippit Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfigisai Bruxellesimiit toq Washington, D.C.-miittorlu. Nunanut Allanut Pisortaqarfiup aallarteqqaarnermisuulli inissisimassanersoq imaluunnit piffissaq takkussimanersoq Nunanut Allanut Pisortaqarfittut inissisimanissaata attatiinnarnissaa Inuussutissarsiornermut,

Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisup ukiuni aggersuni eqqarsaatigissavaa.

Nunanut Allanut Pisortaqarfik ullumikkut akisussaaffigisai Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisup ataani inissisimatinneqarnerat Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut Niuernermullu Naalackersuisoqarfimmik suleqateqarnissamut pitsaasumik inissisimatippaa, pingaartumik nunanut allanut niuerneq inuussutissarsiutillu ukkatarineqarneranni. Aammattaaq ukiuni kingullerni nunani allani niuernikkut inuussutissarsiornikkullu saqqumilaartitsineri Nunanut Allanut Pisortaqarfik Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut Niuernermullu Naalackersuisoqarfimmik suleqateqarluarsimavoq.

Ukiuni qaangiuttumi piffissami sivikinnerusumi Nunanut Allanut Pisortaqarfik Aningaasaqarnermut Aatsitassanut Nunanullu Allanut Naalackersuisup ataani inissisimallatsiarnikuuvoq. Taama utaqqiisaagallartumik inissisimagallarneq 2016-imi taamaatippoq, tassani Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalackersuisunngortoq Randi Vestergaard Evaldsen ivertinneqarnera killigalugu, tamannalu februarip aappaanni 2016 pivoq.

Taakku saniatigut Nunanut Allanut Pisortaqarfiup akisussaaffigai Nunani Avannarlerni Suleqatigiinneq, taannalu Peqqissutsimut Nunanullu Avannarlernut tunngasuni Naalackersuisumit Doris Jakobsenimit akisussaaffigineqarpoq. Nunanut Avannarlernut Nunanilu Avannarlerni Killerni suleqatigiinnerni tamani Nunanut Allanut Pisortaqarfik Peqqissutsimut Nunanullu Avannarlernut tunngasuni Naalackersuisumut attaveqarpoq, suliaasaqarfinnullu taakkununga Naalackersuisut

politikkiannik Nunanut Allanut Pisortaqarfik ineriartortitsinermut ataqatigiissaarinernullu akisussaasuvoq.

Januar 2015-imi Nunanut Allanut Pisortaqarfiup silaannaap pissusaanik isumaqatiginninniarneq nunarsuarmioqatigiit isumaqatiginninniarnersa aalajangiiffiginissaata tungaanut taamatullu uumassusillillu tappiorannartut pillugit suliniutit akisussaaffigineqarneri isumalluutitigullu nassatarisai tiguaat. 2016-imi akisussaaffiit allanngortiteqqinneqarneranni uumassusilinnut tappiorannartunut suliniutit inissisimaffitoqqaminnut Pinngortitamut, Avatangiisinut Nukissuteqarnermullu Naalackersuisoqarfimmut utertinneqarput. Nunarsuarmioqatigiinni silaannaap allanngoriartornerata apparsarnissaanut isumaqatiginninniarnernut tunngasut suli Nunanut Allanut Pisortaqarfimmi inissisimapput.

Maannakkut naalackersuisooqatigiinnermi isiginiarneqartoq taamaattumik tassaavoq nunani tamalaani niueqatigiinnikkut periarfissat aamma aningaasaliisarnep siuarsarnissaata immikkut qulakkeerneqarnissaat. Nunani allani niuerfinni akitsuuserinermi akigitat Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit avammut niueruteqartut unammillersinnaassusiannut sunniuteqarmata taamaalillunilu tunisassiatsinnik tunisaqarsinnaassusermut sunniuteqarput.

Inuussutissarsiutinik siuarsaajuarneq aamma Kalaallit Nunaanni suliffinnik pilersitsinissap qulakkeerneqarnissaanut iluaqutaasumik niueqatigiinnerup annertusineqarnissaa annertuumik pisariaqartinneqarpoq – aamma nunanit allaniit, Kalaallit Nunaannut aningaasaliinerit qulakkeerneqarnissaannut. Issittumi naalackersuinikkut oqaluuserisassat malunnaatilimmik annertusiartorneri aamma naalagaaffiit pissaanillit Kalaallit Nunaannik nunarsuullu immikkoortuanik tamaaniittunik soqutiginninnerisa annertusiartornerat

naapertorlugu nunani angisuuni tassunga ilaatillugu Asiami nunat soorlu Kina, Japan Korealu Kujalleq nunanut atassuteqarnerup pissutsillu attatiinnarnissaat ineriartortinnissaallu pingaartinneqassaaq, taamaalilluni Kalaallit Nunaannut soqutiginninneq aamma Kalaallit Nunaannut aalajangersimasumik aningaasaqarnikkut periarfissatigullu timitalerneqarniassamat.

Suliffissaaleqineq akiorniarlugu Kalaallit Nunaannut aningaasaliinerit takornariaqarnikkut qaffassaanissaq qulakkeerniarlugit suli siunnerfeqarnerusumik sulinissarput pisariaqarpoq aamma kalaallit tunisassiaannik avammut niuerneq (maannakkumut pingaartumik aalisakkanik ingerlataqarnerup iluani).

Nunani allani suleqatit annertunerujusssuarmik iluaqutissarsiffiginissaannut periarfissaqarneruvoq, soorlu aamma ullumikkut EU-mut tunngatillugu taamaattoq. Naalackersuisooqatigiinnissamat isumaqatigiisummi allassimavoq nunanut sanilitsinnut qaninnerusunut aamma angusaqarfigerusutatsinnut niueqatigisatsinnut nunanut allanut Kalaallit Nunaat atassuteqassasoq. Nunanut Allanut Pisortaqarfimmi piginnaasatigut nunanullu allanut attaveqarnerup annertusarnera naalackersuisooqatigiinnerup ingerlanerani ingerlatiinnarneqassapput.

Januar 2017-imiit aningaasanut inatsimmut Washington, D.C.-mi sullissisussamik atorfinitsitsisoqarnissaa siunnersuutigineqassaaq, naalackersuisooqatigiillu atuuffianni sinniisoqarfinnik allanik ammasoqassanersoq eqqarsaatigineqassaaq.

Tuluit Nunaata EU-mit aninera qanimut malinnaavigeqqissaarneqarpoq, ukiunilu tullerni Kalaallit Nunaata Tuluit Nunaanni soqutigisaat, pingaartumik aningaasarsiornikkut

pitsaanerpaamik illersorneqarnissaat
eqqarsaatersorfigineqassaaq.

1.1 NUNANUT ALLANUT PISORTAQARFIUP SIUNNERSORTITUT ATUUFFII

Naalackersuisoqarfiit assigiinngitsut
saaffiginninnerisigut nunanut allanut
tunngasortaani Nunanut Allanut Pisortaqarfik
siunnersuisutut atuuffeqarpoq. Siunnersuinerit
ilaatigut nunani allani oqallinnerni,
nunarsuarmioqatigiit inatsiseqarneranut,
suliassanulluunniit aalajangersimasunut
tunngasut suliarineqartarlutik.

Ukiumi qaangiuttumi suliaasimasut ilaatigut
makkuupput:

Issittup Imavissuata qiterpasissuani siunissami
aalisarsinnaanermut tunngasumi
isumaqatigiissusiorniarnermi Nunanut Allanut
Pisortaqarfik APNN-imut sullissivoq. Tassani
peqataapput Nunanut Allanut Pisortaqarfik
taassumalu sinniissoqarfia Washington, D.C.-
miittoq, taakkulu Kunngaqarfiup Danmarkip
aallartitai tamarmiusut ilagalugit december 2015-
imi taamatullu april 2016-imi Washington, D.C.-
mi taamatullu Iqalunni Canadamiittumi juli 2016
ataatsimiiffiusussami peqataapput.

Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut,
Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu
Naalackersuisup Kinami State Oceanic
Administration aamma Polar Research Institute
China akornanni Memorandum of Understanding
(MoU) atsioqatigiiffiqineqannginnerani
piginnaasat pillugit apeqqummi Nunanut Allanut
Pisortaqarfik siunnersuisuuvoq. MoU-p
siunertaraa Kalaallit Nunaata Kinallu Issittumi
ilisimatusarnermi qanimut
suleqatigiinnerulernissaat, assersuutigalugu
ilinniartunik ilisimatusartunillu
paarlaasseqatigiinneq aqqutigalugu. Aammataaq
Issittumi Siunnersuisoqatigiit ataani Scientific

Cooperation Task Forcemi suliaqartoqarnerata
nalaani Nunanut Allanut Pisortaqarfik
siunnersuisuuvoq.

Nunarsuarmioqatigiinni imartanut
tunngassutilinni suliaassani Nunanut Allanut
Pisortaqarfik sullissivoq. Tassunga ilaallutik suliat
uumassusilinnut tappiorannartunut nunatta
iluani inatsisitigut atuuffiunngitsuni Naalagaaffiit
Peqatigiinnut tunngasuni, suliat OSPAR
isumaqatigiissutip ataani imartani illersukkanut
tunngasuni, taamatullu Issittumi
Siunnersuisoqatigiit ataani Arctic Marine
Cooperation Task Forcemut tunngasut.

Nunarsuarmioqatitsinnut sunniutilimmik
Naalackersuisut suliaat allat Nunanut Allanut
Pisortaqarfiup aallartitaasalu suleqataaffigisaat
nalunaarusiap uuma immikkoortuata aappaani
tamakkiisumik allaaserineqarput.

1.2 NUUMMI NUNANUT ALLANUT PISORTAQARFIK

Nunanut Allanut Pisortaqarfik
aaqqissuussaaniikkut Inuussutissarsiornermut,
Sulisooqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut
Naalackersuisup ataani inissisimavoq.
Naalackersuisut nunanut allanut politikkikkut
anguniagaat Kalaallit Nunaatalu
nunarsuarmioqatigiinni soqutigisai pingaartitalu
saqqumilaartinnissaat Nunanut Allanut
Pisortaqarfiup suliaasarai. Nunanut Allanut
Pisortaqarfiup nunanik allanik suleqateqarnermi
allannguajaatsuunissaq, suliaassanut
ilisimasaqarneq sulianullu pikkorisuseq
anguniagarai.

Nunanut Allanut Pisortaqarfiup nunanut allanut
attaveqarneq kisiat suliarinngilaa, nunat
avannarliit, - nunat avannarliit killiit taamatullu
nunarsuarmioqatigiinni suliniaqatigiiffiit allallu
Kalaallit Nunaannut sunniuteqartumik suliaqartut
suliaqarfigaat. Nunanut Allanut Pisortaqarfiuttaaq

qallunaat nunanut allanut ministeriaqarfiat sulianut Kalaallit Nunaannit soqutigineqartunut qanimut suleqateqarneq aamma ingerlappaa, tassuunakkut nunarsuatsinni qanilligaluttuinnartumik Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiinnik suleqateqarnissaa qulakkeerniartussaallugu.

Naalakkersuisut nunanut allanut attaveqarnerannik Nunanut Allanut Pisortaqarfik ataqatigiissaaralunilu attaveqarnermik ingerlatsisuuvoq.

Nunanut Allanut Pisortaqarfiuttaaq kalaallit Københavnimi aallartitaqarfiat suleqatigalugu Københavnimi nunatta allanut attaveqarneranut sullissisut suleqatigai.

Nunanut Allanut Pisortaqarfik Nuummi qulingiluanik, Københavnimi ataatsimik, Bruxellesimi pingasunik aamma Washington, D.C.-mi ataatsimik atorfilittaqarpoq. Taamatuttaaq Hans Egedep Illuani ilassinninnissamut atasumik ilaannakortumik atorfilimmik, Bruxellesimilu ilinniartumik ataatsimik suliffimmik misiliisoqarluni.

Nunanut Allanut Pisortaqarfiup Illersornissamut ministereqarfimmik "Illersornissamut ministeriaqarfiup Issittumi suliaasaqarfinnut – AGFOA-mi nukittorsaaniarluni suleqatigiinni ilaanera" pingaarnertut Kalaallit Nunaanni suliaassanik ingerlatsinermut maani najugalinnik akuutitsinerunissamik suliniut 2013-imit 2016- imut ingerlanneqartoq isumalluutitik tigusingaatsiarnikuuvoq. Nalunaarusiaq juni 2016-imi naammassineqartoq kalaallisut nutserneqarnera ingerlanneqarpoq, tamannalu Nunanut Allanut Pisortaqarfiup 2016-imi suliaqarfiinut aningaasartuutaanullu annertulaartumik nanertuisuuvoq. Nunanut Allanut Ministeriaqarfimmik suleqateqarnermik qulequtaq immikkoortoq aamma takuuk.

1.3 KALAALLIT NUNAATA SINNIISOQARFIA KØBENHAVNIMIITTOQ

Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata Københavnimiittup Naalakkersuisut allaffissornikkullu suliaakkiissutit Danmarkimi Danmarkimiillu naapertuuttumik isumagineqarsinnaasut suliarisarpai. Ataatsimoortumik aningaasartuutit Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiani aningaasaliissutit malillugit akilersorneqarput. Nuummi naalakkersuisoqarfiit/aqutsisoqarfiit sinnerlugit sulianik suliarinninnermut tunngatillugu isumalluutitigut atuineq naalakkersuisoqarfinnit/aqutsisoqarfinnit akisussaasunit akilerneqartarput. Sinniisoqarfiup nunanut allanut tunngasuni suliaassai pingaartumik naalagaaffinnut allanut attaveqarnernermut tunngasuuvoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaat pillugit paasissutissiiniarluni ataatsimiisitsinerit. Aammattaaq sinniisoqarfimmi sulisut ilaasa erseqqinnerusumik isumaqatigiissuteqarnikkut sulianik nunanut allanut tunngasunik suliarinninnermik isumagisaqarput.

Københavnimi aallartitaqarfimmi Kalaallit Nunaata nunat avannarliit suleqatigiinnerannut tunngasunik ataqatigiissaaralunilu sullissinnermik akisussaaffeqartumik Nunanut Allanut Pisortaqarfik atorfilittaqarpoq. Nunanut Allanut Pisortaqarfimmi atorfillit Namminersorlutik Oqartussat nunani allani kiffartuussisarneranni atorfinitsitsisarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 13, 12. november 2013-imeersup avataani inissisimasut Nuummi Namminersorlutik Oqartussani inissisimapput.

1.4 KALAALLIT NUNAATA BRUXELLESIMI SINNIISOQARFIA

Sinniisoqarfik danskit EU-mut ataavartumik aallartitaqarfiannik, Belgienimi danskit Ambassadeannik aamma Savalimmiut Sinniisoqarfiannik illoqateqarpoq.

Bruxellesimi sinniisoqarfik Kalaallit Nunaata EU-mi oqartussani erseqqissuunissaanik soqutigisaanillu isumaginnippoq. Suliassani pingaarneq tassaavoq EU-mut attuumassuteqartuni Kalaallit Nunaata isumaqatigiissutaanut tunngasutigut Naalakkersuisunut siunnersortaaneq.

Tuluit Nunaata aninissaanni isumaqatigiinniarnissat eqqarsaatigalugit Bruxellesimi aallartitaqarfiup suliassaq annertoog suliarisussaavaa, tassani Kalaallit Nunaata ukiuni aggersuni EU-mi suliffeqarfiini soqutigisaat qulakkeerniassallugit.

Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani sulisut tassaapput sinniisoqarfimmi pisortaq, aamma fuldmægtigi taaguuteqartoq ambasadimi allatsi. Aallartitat marluullutik diplomatit inissisimapput. 2016-imi aallartitaqarfimmi allatsi taarserneqarnissaa pilersaarutaavoq. Atorfik suliffiup iluanit tigusilluni inuttalernerneqarnissaa pilersaarutaavoq, tassani Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 13, 12. november 2013-imeersoq aallaavigineqassalluni. Aamma allatsimik atorfinitsitsisoqarsimavoq. 2002-mili suliffimmik misiliisumik aalajangersimasumik atorfinitsitsisoqartalersimavoq. Suliffimmik misiliisoqartitsineq imatut aaqqissuunneqarsimavoq ukiup affakkaartumik nutaamik atorfinitsitsisoqartarluni. Piumasaqaatigineqarpoq suliffimmik misiliisut tamarmik Universititimi bacheloritut angusisimassasut aamma kandidatitut

ilinniarnermi suliffimmik misiliinertik atorsinnaassallugu.

Kalaallit Nunaata aallartitaqarfia nutaarsiassanik "NAP-NYT, Bruxelles" nassitsisarpoq. Aallartitaqarfiup suliaannik pulaarsimasoqarpat, Bruxellesimi saqqumilaarnissaq EU-milu Kalaallit Nunaannut isumaqatigiissutinut attuumassutilinnik nutaarsiassat naatsunik imaqartarput.

Majimi 2016 aallartitaqarfimmi pisortaq Lida Skifte Lennert Mininnguaq Kleistimik paarlanneqarpoq. Aallartitaqarfimmi pisortartaq ukiuni aggersuni aalajangiisartunik sunniiniarnermi isumaqatigiinniarnernilu, tassunga ilaalluni Kalaallit Nunaata isumaqatigiissutaata ilaatigut aalisarnermik isumaqatigiissut pillugit (2018-imi taamaattussaq) nutarterinissamut, Kalaallit Nunaata Danmarkip EU-llu akunnerminni ataatsimoortumik nalunaarutaata, OLT-imi ataatsimut isumaqatigiissut, taamatullu Kalaallit Nunaata EU-mik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaata (2020-mi atorunnaartussaq) Kalaallit Nunaannut pitsaanerpaamik angusaqarfiunissaa anguniarlugu piffissap qiterpaarnerani nalilersuinnissamut pingaarutilimmik suliaqassaaq. Piffissami aggersumi isumaqatigiissutit assigiinngitsut nutartinnginnerini pingaaruteqarpoq Kalaallit Nunaata EU-mut tunngatillugu aallartitaqarfiani allanngujaassuseq piginnaasallu qulakkeerneqarnissaat. Aallartitaqarfimmi pisortaq ukiuni tallimaagallartuni isumaqatigiissuteqarnikkut atorfinitsinneqarpoq.

Qulaani taaneqareersutut Tuluit Nunaata EU-mit aninissamut isumaqatigiinniarnerni Kalaallit Nunaata soqutigisaasa isumagineqarnissaat Bruxellesimi Aallartitaqarfiup annertuumik pingaartillugu suliarissavaa.

1.5 KALAALLIT NUNAATA WASHINGTONIMI SINNIISOQARFIA

Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia septembarimi 2014 pisortatigoortumik ammarneqarpoq. Kalaallit Nunaata Washington, D.C.-mi sinniisoqarfia Bruxellesimi sinniisoqarfik assigalugu danskit ambassadeqarfianut atasumik namminerisaminik ineqarpoq.

2016 naanissaata tungaanut aallartitaqarfik inummik ataatsimik inuttaqartinneqassaaq. Januar 2017-imit sullissisussamik atorfinitsitsisoqarneratigut Aallartitaqarfik 2017-ip ingerlanerani Bruxellesimi aallartitaqarfittut annertussuseqalissaaq, tassani sinniisoqarfiup pisortaa aallartitaqarfimmilu allatsi inuttarilissallugit. Atorfilittat marluullutik diplomatiskimik inissisimasuussapput. Qallunaat nunanut allanut ministeriaqarfiata suliaqarfiisa malitsigisaannik allatsimik atorfinitsitsisoqassaaq, taamaalilluni siunissami Washington, D.C.-mi Bruxelles assigalugu ataavartumik ilinniartumik peqalersinnaanngussalluni.

USA-mi Issittoq pillugu eqqartuineq pingaartumik USA maannakkut Issittumi Siunnersuisoqatigiinni siulittaasuuffimmik ingerlatsinerani annertusiartuinnartumik soqutigineqalerlunilu pingaaruteqaleriartorpoq, aamma Kalaallit Nunaata isumai soqutigisaalu siaruartinnissaat isumaginissaallu siunertaralugu Amerikap avannarliup nunataani ataavartumik sinniisoqarnissaaq Kalaallit Nunaata soqutigisaraa.

Naalackersuinikkut ingerlatsinikkuinnaanngitsoq, kisianni aamma niuernerpalaartumik, aningaasarsiornikkut, kulturikkut ilisimatuussutsikkullu soqutigisat inerisarnissaat Kalaallillu Nunaata, tassanilu periarfissaareersut, Amerikami aalajangiisartunut niuerfiusunullu erseqqinnerulersinnissaa pingaarpoq.

Pituffimmi sakkutooqarfimmut tunngasuni isumaqatigiinniarnerni USA-llu nunanut allanut ministeriata John Kerry p Kalaallit Nunaannut tikeraarnissaata qulakkeerneqarnissaanut 2015-imi 2016-imilu Washington, D.C.-mi Sinniisoqarfik pingaarutilittut inissisimavoq.

2015 naanerani Washington, D.C.-mi Aallartitaqarfik Canadamut attaveqaatitut annertusineqarpoq, taamaalilluni Kalaallit Nunaat nunani taakkunani marlunni sinniisoqalerluni.

1.6 PUBLIC DIPLOMACY

Public diplomacy Nunanut Allanut Pisortaqarfimmi suliaqarfinni nutaajuvoq. Suliassaqarfik aallartinneqarpoq nunarsuarmioqatigiinni oqallinnerni Kalaallit Nunaata isumai pitsaanagerusumik saqqummiunneqarsinnaaniassammata. Ukiuni kingullerni pingaartumik EU-p puisit amii, aammalu pisut allat pillugit mattussinerani Kalaallit Nunaata avataani aalajangiisartunik sunniiniarneq naak piviusut Kalaallit Nunaata soqutigisaanut tapersiigaluartut ajornakusoorsimavoq.

Nunanut allanut sanilliullugu kalaallit soqutigisaat isumaallu saqqummiunniartarneri ajornakusoornerusinnaapput. Kalaallit Nunaat nunatut namminersortuunngilaq, taamaattumillu nunat allat nunanut allanut ministeriaqarfiisut ilaatigut ambasadøreqarani nunatullu namminersortutut Naalagaaffiit Peqatigiinni akuerisaasutut inissisimannginnera pillugu.

Public diplomacy aqqutigalugu suliassat nalinginnaasunut tapertatut suliaqarfik kalaallit isummernerat politikikkullu ingerlatsineq pillugit sunniuteqarnerusinnaaneq anguniarneqarpoq. Naalackersuisut, politikerit, atorfilittat sunnernerneqarnerisa saniatigut public diplomacyp inuiaqatigiit, ilaatigut suliffeqarfinni aqutsisut, tusagassiorfinni aqqissuisut, eqqarsartartoqatigiit, ilisimatusartut

suliniaqatigiiffiillu naalackersuinikkut attuumassuteqanngitsut sunnernerinut suliaqassaaq.

Nunanut Allanut Pisortaqarfiup public diplomacy aqutugalugu siunertai pingaernerit marluupput. Siullermik pisortat suliffeqarfiginngisai aqutugalugit Kalaallit Nunaata sunniuteqarnerulernissaa anguniarlugu anguniagaqarneq. Aappaattut public diplomacy aqutugalugu Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiinnit tusaamaneqarnerulernissaata ingerlaavartumik annertusarnissaa, Kalaallit Nunaannummi isiginninnerup ilaatigut Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiinni sunniuteqarsinnaanera, avammut niuernermit, takornariaqarnermit aningaasaliisinnaasunillu pilerilersitsiniarnermit sunniutai pingaaruteqarmata.

Nunanut Allanut Pisortaqarfik 2015 ukiaani Twitterikkut saqqummiisarfimmik pilersitsivoq, taanna @GreenlandDFA taajuuserneqartoq suliaqassaaq siullit tassuuna aallartinneqarlutik.

@GreenlandDFA Twitterimi saqqummiussivia

Twitterimi saqqummiussivikkut public diplomacyp suliniutai ukiumi qaangiuttumi

pitsaasunik inerneqarsimapput, ilaatigut qallunaat nunarsuarmi aallartitaqarfiisa saqqummiussivik taanna aqutugalugu paasissutissat saqqummiunneqartut ataavartumik aallerfigisalersimavaat. Danskitt aallartitaqarfii pingaernerit amerlanerpaat aallartitallumi Twitterikkut saqqummiussivissaminnik pilersitsisimapput, ttassuuna danskitt public diplomacymik suliniutaat ingerlateqqissinnaajumallugit.

Ukiuni aggersuni Bruxellesimi Washington, D.C.-milu Aallartitaqarfiit namminerisaminnik Twitterikkut saqqummiivissaminnik pilersitsisapput, tassuuna Europami Amerikamilu Avannarlermi public diplomacymi suliniutit siammartersinnaaniassammatigit.

Siumut isigaluni Nunanut Allanut Pisortaqarfiup kalaallisut qallunaatullu oqaatsit avataasigut oqaatsit allat atorlugit annertunerujussuarmik saqqumilaarnerunissaq pingaartinneqassaaq. Takorloorneqarporlu isumalluutitigut periarfissaqassappat ukiup tulliani Nunanut Allanut Tunngasutigut Naalackersuinikkut Ingerlatsineq Pillugu Nassuiaat Inatsisartut suliarereerpassuk aamma tuluttut saqqummersinneqassasoq.

1.7 NUNARSUARMIOQATIGIIT ATAATSIMEERSUARNERINI PEQATAANERIT

Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalackersuisoq ukiup ingerlanerani Nunarsuarmioqatigiit ataatsimeersuarneranni oqalugiartutut pingaarnertut Naalackersuisut sinnerlugit arlaleriarluni peqataavoq. Taamatut peqataaneq public diplomacy assigalugu Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiinnit ilisarineqarnerulernissaanut aqutissiveqataavoq.

Vittus Qujaukitsoq USA-p præsentia Barack Obama qaaqquisoralugu GLACIER ministerit ataatsimiinneranni.

Nunarsuarmioqatigiit ataatsimeersuarneranni Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiit oqaluuserisaannut uagut soqutigisatsinnut sangutinniarnissaannut periarfissaalluarpoq, tassuuna Kalaallit Nunaannut ukkatarinninnerulerneq periarfissallu pitsaasut ammaanneqarnissaat ilaatigut takornariaqarnikkut, inuussutissarsiornikkut aningaasaliisinnaasunillu pilerinnilersitsiniarnermut qulakkeerneqarsinnaammat. Ukiumi qaangiuttumi ataatsimeersuarnerni pingaarnertut oqalugiartinnit makku saqqummiussinnaapput: White House Arctic Ministerial Meeting on Climate Change (ataatsimeersuarneq GLACIER) 31. august 2015, Arctic Circle Reykjavikimi Islandiittumi ataatsimeersuarneq 15. – 18. oktober 2015 taamatullu Arctic Frontiers Tromsø Norgemiittumi ataatsimeersuarneq 25. januar 2016.

Vittus Qujaukitsoq Arctic Frontiersimi ataatsimeersuarnermi.

2 NAALAGAAFFEQATIGIIT NUNANUT ALLANUT, ILLERSORNISSAKKUT SILLIMANIARNERMULLU ATAATSIMOORUSSAMIK POLITIKKIAT

2.1 NAALAGAAFFEQATIGIIT ATAATSIMEEQATIGITTARNERAT

Danmarkip ministeriunerata, Savalimmiut naalakkersuisuisa siulittaasuata aamma nunatsinni Naalakkersuisut Siulittaasuata akornanni naalagaaffeqatigiit ukiumoortumik ataatsimeeqatigiittarput, nunallu naalagaaffeqatigiit pingasut tullerriiarlugit ataatsimiiffigisarlugit. Naalagaaffeqatigiit ataatsimeeqatigiittarneri kingullermik december 2015-imi Danmarkimi kiisalu 29. april 2016-imi Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarput. Peqatigisaanik atorfilittatigit immikkoortumik nunat marluk atorfilittaata ataatsimiittarput Statsministeriap Naalakkersuisoqarfiani pisortaq, Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiani pisortaq aamma Lagmandip allaffiani naalakkersuisoqarfimmi pisortaq peqataasarlugit. Naalagaaffeqatigiit ataatsimeeqatigiinneranni marlunni ilaatigit nunat tamalaat aalisarnermik aqutsinermi suleqatigiiffiit, Kalaallit Nunaat Savalimmiullu "Danmarkip Savalimmiut Kalaallit Nunaallu sinnerlugit" sinniisuuffigisaat oqallisigineqarpoq, tassanilu Kalaallit Nunaata Savalimmiullu akornanni oqaloqatigiinnerup suleqatigiinnerullu nukittorsartariaqarnera isumaqatigiissutigineqarluni. Savalimmiut Kalaallit Nunaatalu naalakkersuinikkut aqqissugaanermik suliaqarnerat aamma oqallisigineqarpoq, tassani statsministeri, tamanna kissaatigineqarpat, sulinermi ikiuunnissaminut neqerooruteqarluni.

2.2 DANSKIT NUNANUT ALLANUT MINISTERIAQARFIANNIK SULEQATEQARNEQ

Nunanut Allanut Pisortaqarfiup Danskillu nunanut allanut ministeriaqarfiallu qanimut suleqateqarneq ataavartumik oqarasuaatikkut aamma/imaluunnit isiginnaarutikkut ataatsimiittarnikkut ingerlanneqartarput, tassani pingaartumik nunanut allanut ministeriaqarfiup Issittumut Amerikamullu Avannarlermut immikkoortortaqarfia (ANA) nunanut allanut tunngasut Kalaallit Nunaannut soqutiginarsinnaasut ataqatigiissaarisutut suliaqartut eqqarsaatigalugit.

Nunanut allanut pisortaanerup taamatullu piffissami tassani pisortaqarfimmi pisortaasup issittumilu aallartitaq peqatigalugit ataavartumik nunanut allanut sillimaniarnikkullu suliat Kalaallit Nunaannut tunngasut pillugit oqaloqatigiinnerit ingerlanneqartarlutik.

Ukiumi qaangiuttumi danskit nunanut allanut ministeriat Inuussutissarsiornikkut, Sulisoqarnikkut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq annertunerusumik arlaleriarlutik naapillutik ataatsimiittarput.

Nunanut Allanut ministeri Kristian Jensen 28. juni 2015 danskit naalakkersuisuini nunanut allanut ministerisut toqqagaavoq, nunanullu allanut ministeriunermini siullermeerluni Kalaallit Nunaannut 17.-18. august 2015 tikeraaqqarpoq, tassani Inuussutissarsiornikkut, Sulisoqarnikkut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisumik ataatsimeeqateqarnermi saniatigit Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq, Aalisarnermut Piniarnermut

Nunalerinermullu Naalackersuisoq kiisalu
Inatsisartut Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu
Ataatsimiititaliaani ilaasortat ataatsimeeqatigai.

Nuummi 17. August 2015 ataatsimiinnermit.
Saamerlermit: Vittus Qujaukitsoq kiisalu Kristian Jensen.

Danskit Nunanut allanut ministeriannik
Inuussutissarsiornikkut, Sulisoqarnikkut,
Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisup
ataatsimeeqateqarnermini pingaartumik
uranimut tunngasut, nunap toqqavia pillugu
suliaq, nunatta tunisassiaasa
niuerutigineqartarnerisa aqutissiuunnissaat,
Nunat tamalaat arfanniarnermut
ataatsimiititaliaarsuat (IWC) kiisalu EU-mik
Issittumilu Siunnersuisoqatigiinni
suleqateqarnerit eqqartorneqarput. Tassanissaaq
Pituffimmi sakkutooqarfimmut Danmarkip
Kalaallit Nunaatalu suleqatigiinnerat pillugu
eqqartueqatigiittoqarluni.

Danskit naalackersuisuisa ukiumi qaangiuttumi
aalajangiinerat malillugu Kalaallit Nunaanni
Savalimmunilu inuiattut ullorsiortoqarnerata
nalaani ullormik erfalasulerfiusumik
pilersitsipput, taamaalilluni 21. juni danskit
pisortat suliffeqarfiutaanni Kunngaqarfiullu
Danmarkip aallartitaqarfiini Erfalasarput
amuneqarpoq.

Aallartitaqarfiit ataasiakkaat erfalasutsinnik
killormut sammisumik erfalatitsisut
eqqaassanngikkaanni Kunngaqarfik Danmarkimi
aallartitaqarfinni Kalaallit Nunaata
saqqumisinneqarnera takutinneqartoq
kusanarluinnarpoq.

**Junip 21-ani Kunngaqarfiup Danmarkip aallartitaqarfiisa
erfalasutsinnik amusisimanerannit assit tigulaakkat.
(Qullermit saamerlermit: Polen, de Forenede Arabiske
Emirater, Portugal kiisalu Frankrig).
Assiliisut: Nunanut Allanut Ministeriaqarfiup
aallartitaqarfii.**

Augustip 27-ani 2016 Inuussutissarsiornikkut,
Sulisoqarnikkut, Niuernermut Nunanullu Allanut
Naalackersuisoq Kunngaqarfiup Danmarkip
aallartitaasa ukiumoortumik Københavnimi
ataatsimiinneranni oqalugiartussatut
aggersarneqarsimavoq. Siullermeersumik Kalaallit
Nunaanni Naalackersuisumik aallartitat
ataatsimiinnerannut peqataasoqarpoq.

Danskit aallartitaat ukiut tamarluinnaasa danskit
naalackersuisuinik aggersaallutik
oqalugiartitsisarput, pingaartumik naalagaaffiup
ministeria nunanullu allanut ministeri
aggersarneqartarlutik.

Inuussutissarsiornikkut, Sulisoqarnikkut,
Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisup
saqqummiinnermini ukiumi makkunani Kalaallit
Nunaata ineriartortitsinerneq pingaarnersugai,
danskit-kalaallit inuussutissarsiutitigut
suleqatigiinnerat, niuerneq akitsuusersuinerlu
taamatullu danskit aallartitaasa kalaallit

soqutigisaasa annertunerujussuarmik saqqumilaartinnissaat suliarinissaallu ukkatarinerullugit saqqummiivoq.

Inuussutissarsiornikkut, Sulisoqarnikkut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq Nunanullu Allanut Ministeri ukioq manna 24. august 2016 Københavni aallartitat ukiumoortumik ataatsimiinneranni saqqummiisussatut aggersagaqqipput.

Allaffissornikkut oqaloqatigiiffik

Nunanut Allanut Pisorta qarfiup Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiini nunani allani atorfilittai Namminersorlutik Oqartussat danskillu nunanut allanut ministeriaqarfi allu isumaqatigiissutigisarpaat. Namminersorlutik Oqartussat Nunanut Allanut Ministeriaqarfimmut pisorta qarfiit allat sulisunik immikkut ilisimasalinnik aallartitaqarfimmut suliaortitsisarnermut atatillugu akiliisarnermut malittarisassat atuuttut malillugit akiliisarpoq. Akiliutip annertussusaa init attartorneqartut angissusaat sulisullu aningaasarsiaasa annertussusaat apeqqutaatinneqartarpoq ukiumullu aalajangersimasumik Nunanut Allanut Ministereqarfik isumaqatigiissuteqarnikkut qaffasissusilerneqartarlutik. Attartornermut akigitinneqartartut ukiuni kingullerni qaffariangaatsiarnikuupput. Tassunga tunngaviuvoq nunani arlalinni ajutumeerisoqaratarsinnaanerata ilimanaataata annertuseriarsimanera suliaortinneqartartunullu annertunerusumik isumannaallisaanikkut iliuseqartoqalersimanera. Sulisut aningaasarsitinneqartarnerat kiisalu nunani allaniinnerni tapit Nunanut Allanut Ministereqarfimmit isumagineqarput.

Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfissaannik ammaasoqassatillugu aamma Nunanut Allanut Ministeriaqarfik suleqatigineqartarpoq, taakkumi danskit aallartitaqarfiini

allaffeqartinneqartarmata nunanillu pineqartunit akuerineqartussaallutik.

Nunanut Allanut Pisorta qarfik Nunanullu Allanut Ministeriaqarfik ukiumoortumik ataatsimeeqatigiittarput Allaffissornikkut Oqaloqatigiinneq, tassani allaffissornikkut apeqqutissat assigiinngitsut, pingaartumik sullissinermit akigitinneqartut, aallartisineq, pilersitsineq taamatullu nunani allani Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfii oqaluuserineqartarlutik.

Allaffissornikkut Oqaloqatigiiffimmi ilaasortaasut tassaapput Nunanut Allanut Pisorta qarfimmi pisorta q/immikkoortorta qarfimmi pisorta q taamatullu Nunanut Allanut Ministeriaqarfiup Suliffeqarfissuarnut siunnersuisarfiup ikiuisarfiullu (KRS) pisorta q/immikkoortumi aqutsisua. Ataatsimiinnerit Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu paarlakaajaallugit ingerlanneqartarput.

Kingullermik Allaffissornikkut Oqalliffimmi ileqquusumik 7. januar 2015 ataatsimiittoqarpoq tassani pingaartumik Washington, D.C.-mi Sinniisoqarfimmik pilersitsinermi apeqqutit akissutissarserusutat ingerlaavartumik suli oqaloqatigiissutigineqartut Nunanut Allanut Ministeriaqarfiup Suliffeqarfissuarnut siunnersuisarfiup ikiuisarfillu kingullermik 6. november 2015 ataatsimeeqatigineqarmat akissutissarsineqartut 30. november 2015-milu isumaqatigiissutigineqartut sammeneqarput. Tassani pingaartumik ilinniartumik pilersitsinissamut tunngasut, angalanermut aningaasartuutissatut missingersuutit Washington, D.C.-milu IT-qarnermut apeqqutit maanna naammassineqarsimalereersut eqqartorneqarlutik.

Tulliani Allaffissornikkut Oqaloqatigiiffimmi ataatsimiittoqaaqqissaaq 2016 2017-nillu nikinnerisa missaani, tassani Inatsisartut Aningaasanut Inatsisissaq 2017-imoortoq isumaqatigiinniuteqarfugalugu

naammasseriarpasuk, tassani Nunanut Allanut Pisortaqarfiup Sinniisoqarfianut apeqqutit pingaarutillit akissutissarsineqareeripata suleqatigiinnermi piviusunngortinneqarnissaat Nunanut Allanut Ministeriaqarfiup Suliffeqarfissuarnut siunnersuisarfiup ikiuisarfik suleqatigalugu suliarineqassallutik.

Nunanut Allanut Ministeriaqarfiup Innuttaasunik Kiffartuussivianik nunarsuarmilu tamani suligasuartartunik suleqateqarneq

Danskit Nunanut Allanut Ministeriaqarfiata Innuttaasunik Sullissiffiata danskisut innuttaasusillit tamaviisa nunani allani angalanerminni ataasiakkaanik ajornartorsiutaannik sullittarpaat, soorlu napparsimalermermi, toqusuqartillugu, paarnaarussaasoqartillugu, passimik annaasaqartoqarsimatillugu assigisaannillu kiffartuuttarlugit. Tamanna nalinginnaasumik Kunngaqarfiup Danmarkip Aallartitaqarfii aqquqatigalugit pisarpoq, tassanngaanniit ilaqaataasut, napparsimmaviit inatsisilerituut allallu pisariaqartinneqartut attavigineqartarput. Danskit Nunanut Allanut Ministeriaqarfiata angalasut aningaasatigut "aallartitaqarfiullu akiligaanik" taparserneqarneq ajorput, tamanna ilaqaattanit bankimiilluunnit qularnaveeqqummik pisoqarsimangippat.

Danskit oqartussaasuisa kiffartuussinissaq tamaviat pisussaataitaaffigivaa, aamma tamanna atuuppoq kalaallinut angalasunut, Nunanut Allanut Pisortaqarfik Nunanut Allanut Ministeriaqarfiup Innuttaasunut Sullissivia suleqatigalugu Kalaallit Nunaanni innuttaasut tamatumingga ukiuni makkunani ilisimasaqalersinniarlugit sulissuteqarput.

Ukiuni kingullerni Innuttaasunik Sullissivik maanna 30-t missaannik sulisoqartoq ataavartumik oqaloqatigineqartarpoq. Ajunaarnersuarmik pisoqartillugu Nunarsuarmi tamani suligasuartussat (IOS) Innuttaasunik

Sullissivimmit Københavnimut aggersarneqartarput, taakkulu pisortaqarfinit assigiinngitsunik, angallassivinnit, sillimmasiisarfiit aallartitaannit inuttaqarput, tassuuna qulakkeerniarneqarluni paasissutissat assigiiaartut piaarnerpaamik avammut ingerlanneqarnissaat. Call-center (paasiniaavissaq) ilaqaataasut ajunaarnersuaqarfimmi ilaqaattanik najuuttoqarsimatillugu paasiniaaviusussamik pilersitsisoqartarpoq.

"Nunarsuarmi suligasuartartut" pisortat suliffeqarfiit inuttaqartinneqarpoq, tassani ilaallutik Nunanut Allanut Ministeriaqarfik, Statsministeriaqarfik, Illersornissamut Ministeriaqarfik, Upalungaarsimanissamut Pisortaqarfik, Politiit taamatullu suliaqarfiit namminersortunik ingerlanneqartut, tassani angalatitseqatigiiffiit sillimmasiisarfiillu ilanngullugit. Martsip 22-anni 2016 Bruxellesimi ajortumeeriniat saassussinerisa kingorna Namminersorlutik Oqartussat Nunanullu allanut Ministeriaqarfik ikiuigasuartussanik peqalerniarlutik suleqatigiinniarlutik isumaqatigiipput.

Kalaallit Nunaata Københavnimi Sinniisoqarfia Nunarsuarmi Suligasuartussani ilaasortatut ilaatinneqalerput, nunanilu allani ajutoortoqarnerani paasissutissat Københavnimi Sinniisoqarfimmit Naalakkersuisut Siulittaasuata Pisortaqarfianut Nuummiittumut ingerlateqqinneqartarput. Nunanut Allanut Pisortaqarfiup malitseqartitsineq, politikikkut ilisimatitsineq, Tusagassiivik Naalakkersuisut Siulittaasoqarfianiittoq aqquqatigalugu nunatsinni innuttaasunut siaruarterineq akisussaaffigaat. Ajornartoorfiusuni ulloq unnuarlu paasissutissanik ingerlatitseqqissinnaaneq pisariaqartillugu ingerlanneqarsinnaavoq.

2.3 DANSKIT ILLERSORNISSAMUT MINISTERIAQARFIANNIK SULEQATEQARNEQ

Nunanut Allanut Pisortaqaqfiup Naalakkersuisunik sillimaniarnikkut illersornissamullu politikikkut Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartunut siunnersuinissartik akisussaaffigaat.

Taamatuttaaq Nunanut Allanut Pisortaqaqfiup danskit illersornissakkut suliassaqaarfii Kalaallit Nunaannut tunngasut nalinginnaasumik suliassaqaqfittut akisussaaffigaat. Taassuma saniatigut kalaallit naalakkersuisoqaarfiisa Illersornissamullu Ministeriaqarfiup toqqaannartumik suleqatigiiffiusunik arlalinnik peqarpoq, pingaartumik upalungaarsimanikkut, ujaasinikkut annaassiniarnikkullu, aalisarnermik nakkutilliinermi assigiinngitsunilu Namminersorlutik Oqartussat namminneerlutik akisussaaffeqarfigisaanni.

September 2015-imi Carl Holstip tunuarneratigut Peter Christensen illersornissamut nunallu avannarliit suleqatigiinnerannut ministerisut danskit naalakkersuisuiniit toqarneqarpoq.

Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup illersornissamut ministeri junip 7-ani 2016 ataatsimeeqatigaa. Ataatsimiinnermi pingaarnertut oqaluserineqarpoq danskit illersornissakkut Kalaallit Nunaanni suliassaqaarfiisa nukittorsarneqarnissaata ukkatarinissaa.

Ataatsimiinneq danskit illersornissakkut qulimiguussaasa MH-60R Seahawkip qulingiluaasunit siulliup tunniunneqaqqaarnera malunnartinniarlugu nalliuttorsiorneq iluatsillugu, qulimiguullit taakku danskit sinerissami nakkutilliissutaanni maannamut qulimiguuliusut Lynxit pisoqalisoorut taarsissavaat, tamakkerlugillu tiguneqarsimalertussaapput juni 2018-imi.

Junip 6-anni 2016 danskit illersornissamut ministereqarfiata qulimiguullit MH-60R Seahawk qulingiluaasussani siulliup pisortatigoortumik tunniunneqarnerata nalliuttorsiotigineqarnerani. Assiliisoq: Illersornissamut ministeriaqarfik.

Kalaallit Nunaanni Illersornissamut Paasissutissiinermik ingerlatsineq

Illoqarfinni Qaqortoq, Tasiilaq, Nuuk, Sisimiut, Aasiaat, Ilulissat Upernavillu tikinneqarput ulluni majip 26-anit junip 10-at 2015 danskit illersornissamut paasissutissiinarlutik siullermeerlutik angalaneranni.

Ullormi tassani illersornissakkut Issittumi suliassat siammasissumik taamatullu Illersornissaqarfiup suut sularisarnerai saqqummiunneqarput. Tassanissaaq Illersornissamut suliqaqarfinni assigiinngitsuni ilinniarfigineqarsinnaasut qinnuteqarfigineqarsinnaasullu saqqummiunneqarput, taamatullu Danmarkimi illersornissamut ulloritinneqartoq illersornissamut ilinniarfintut tamangajannut isissutaasinnaasoq saqqummiunneqarluni. Paasissutissanik saqqummeereernerup kingorna oqaatsitigut timillu pisinnaasai pillugit misilitsissinnaanermut periarfissaqartoqarpoq, taannalu illersornissamut ilinnialerumalluni qinnuteqarnermi misilitsissutaasartunut assingusorujussuuvoq.

Kalaallit Nunaanni illersornissamut saqqummersitsineq Nunanut Allanut

Pisorta qarfiimmit annertuumik peqataaffigineqarpoq. Illersornissamut saqqummersitsineq Illersornissamut Ministeria qarfiup Nunanut Allanut Pisorta qarfiimik, kommuninik sumiiffinnilu Piareersarfiit suleqatigalugit ingerlanneqarput.

Illersornissa qarfiup pilersaarutigaa illoqarfinni anginerni arfineq pingasuni ulluni augustip 16-ianit septemberip 5-at 2016 ilanngullugu ingerlateqqissallugu.

Issittumi Sakkutoo qarfik

Nuummi Nunanut Allanut Pisorta qarfik Issittumilu Sakkutoo qarfik qanimut suleqatigiipput. Issittumi Sakkutoo qarfik sakkutoo qarfiuvoq ataatsimoorussa q Danmarkimilu Illersornissamullu Pisortap ataani inissisimasuusoq. Issittumi Sakkutoo qarfiup Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu, minnerusumillu Danmarkimut tapertatut sakkutoo qarnikkut suliassat tamaasa aqutarivaat.

Taamatuttaaq illersornissamut ministeria qarfik Pituffimmi sakkutoo qarfimmi attaveqaataasumik sakkutuumik inuttaqartitsivoq.

Kalaallit Nunaata sineriaani pingaarutilinni Issittumi Sakkutoo qarfik arlalinnik mittarfinnik illersornissamullu atasuni timmisartunut inissiviusinnaasunik, taamatullu nakkutilliisuni Siriusikkunnik pigisaqarpoq.

Issittumi Sakkutoo qarfiup suliassaasa pingaarnersaraa Kalaallit Nunaanni Savalimmiunilu illersornissakkut suliassat, taamatullu sorsuttoqannginnerata nalaani namminersortuunerup innarlerneqannginnissaanik nakkutilliineq. Suliassat taakku Naalagaaffeqatigait immikkoortuinik pigisaqarnerisa illersorneqarnissaannut pisussaaffiuvoq, imaatigut, silaannakkut nunamilu suliassaalluni. Sinaakkutaasullu iluanni Issittumi

Sakkutoo qarfiup suliassaasa ilagaat suliassat inuiaqatigiinnut tunnganerusut. Assersuutigalugu Kalaallit Nunaata imartaani ujaasinermi Issittumi Sakkutoo qarfiup suliassanik ataqatigiissaarineq, taannalu Joint Maritime Rescue Coordination Centre (JMRCC)-mik taaneqartarpoq.

Issittumi Sakkutoo qarfiup suliassat allat ataqatigiissaartagai tassaapput Kalaallit Nunaata imartaani aalisarnermik nakkutilliineq, mingutsitsisoqartillugu ikiunneq taamatullu Kalaallit Nunaata imartaani uuttortaanermik suliagarneq. Kalaallit Nunaanni politimesteri sinnerlugu qimussimik nakkutilliisut Siriusikkut politiit Kalaallit Nunaata avannaarsuani avannamullu kangianiittoq nuna eqqissisimatitaq politiit nakkutigisassaani nakkutilliisinnearput, taamatullu sineriammi tamani innuttaasunik ikiuuttussaataitaallutik.

2.4 ISSITTUMI ILLERSORNISSAKKUT SULIASSA QARFIIT NUKITTORSARNISSAANNUT (AGFOA) SULEQATIGIISITAQ

2013-imi danskit naalackersuisui aalajangerput danskit Issittumi suliasanik ingerlatsinermut nukittorsaanissamut tunngasunik sukumiisumik nalunaarusiortoqassasoq. Nunanut Allanut Pisortaqarfik suliap aallartinneqarneraniilli qanimut peqataatinneqarsimavoq. Kalaallit Nunaata nalunaarusiamik suliaqarnermi ilanngussassaani taamatullu danskit oqartussaasuinik maanilu oqartussaasunik attuumassutilinnik ataqaatigiissaarinermi oqaloqatigiinnernilu Nunanut allanut Pisortaqarfik atuuffeqarpoq.

Junip 27-ani 2016 danskit illersornissamut ministeriannik Peter Christensenimit Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalackersuisumillu Vittus Qujaukitsumit najuuffigineqartumik nalunaarusiaq tamakkiisooq avammut saqqummiunneqarpoq.

Nalunaarusiami danskit illersornissamut ministeriaqarfianit Issittoq pingaarnepaatinneqarpoq, danskit naalackersuisui nunatsinnilu Naalackersuisut suliami uani pitsaasumik, patajaatumik qanittumillu nalunaarusiap suliarinerani suleqatigiittoqarsimavoq.

Nalunaarusiap nanginneratut oqaatigineqarsinnaasumik Naalackersuisut suleqatigiiffissat assigiinngitsut ingerlateqqinnissaannut piareersimapput, ilaatigut sumiiffinni akuutitsinerunik, illersornissami ilinniarfinnut kalaallit peqataatillugillu ilinniartinneqarnissaa, Kalaallit Nunaanni Issittumi illersornissakkut ilinniarfiit nutaat pillugit minnerunngitsumillu Siriusip nakkutilliinera eqqarsaatigissagaanni.

Nalunaarusiamittaaq siunnersuuteqarpoq Kalaallit Nunaanni kajumissutsimik ikiuuttartunik Hjemmeværnimik inatsimmik tunngaveqartumik pilersitsinissaq, taamatullu Kalaallit Nunaanni oqartussaasut suleqatigalugit kajumissutsimik

ikiuuttussatut nalunaartartussanik imartallu mingutsinneqannginnissaannut nakkutilleeqataasinnaasunik pilersitsinissaq suleqatigiissutigineqassasoq. Siunnersuut taanna Kalaallit Nunaannit nalunaarusiap suliarinerani annertuumik Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalackersuisooq sinnerlugu Nunanut Allanut Pisortaqarfiup taperserlugulu saqqummiussaraa.

Nalunaarusiap innersuussaatiqut neriuutigineqarpoq Kalaallit Nunaanni siunissami imaatigut annaassiniarnerup nukittorsarneqarnissaa, tamatumani innuttaasut peqataanerulernissaannut aningaasaqarnikkut ineriartornermut toqqammaviuullartumik ineriartortinneqarsinnaasoq.

Kalaallit Nunaanni innuttaasunik akuutitsinerulernissamik peqataatsitsinerulernissamillu nalunaarusiap ukkatarinninnera naammagisimaarnartorujussuuvoq. Kalaallinik ilinniartitsinissami aningaasatiqut suliasatigullu ajornartorsiutit aaqqinneqarnissaat pingaartinneqassaaq.

2017 ilanngullugu Issittumut aningaasatiqut sinaakkusiunneqarsimasut 120 mio. kr. pisariaqarput, Nunanut Allanut Pisortaqarfiup naliliineratigut illersornissamut isumaqatigiinniarnissami aggersumi aningaasaliunneqartut ingerlaannarissaat pisariaqarpoq.

Nalunaarusiap saqqummiunneqareerneratigut maanna Naalackersuisut misissuilluareerlutik naliliisussaassapput. Nunanut Allanut Pisortaqarfiup piareersarnermi akuulluarsimaneratigut isumalluarnissamut pissutissaqarpoq.

Ukiamut nalunaarusiap tamakkiisup kalaallisuunngortereerneratigut Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut,

Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup nalunaarussiaq taassumalu imaa Naalakkersuisunut Inatsisartullu Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu ataatsimiititaliaanut saqqummiutissavaa.

Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfianni K benhavnimiittumi junip 27-anni 2016 Illersornissamut Ministeriaqarfiup Issittumi Sulianik kivitsinissamut nalunaarusiap imaanik saqqummiinermi tusagassiortunik katersortitsineq.

2.5 ISSITTOQ PILLUGU

NAALAGAAFFEQATIGIIT PERIUSISSAAT

Issittoq pillugu Kunngearfiup Danmarkip 2011-2020-mi periusissaat 2011-mi taamani Naalakkersuisut Siulittaasuannit Kuupik Kleistimit

atsiorneqarpoq, tassanilu siunertaq tassaavoq imminut napatittumik siuariartornikkut inuiaqatigiillu atanerisigut Issittup ineriartortinnissaa. Anguniagaq tassaavoq periusissaq ineriartornermut ilapertuutaassasoq siullermik Issittumi innuttaasunut iluaqutaassasoq, tamannalu Issittumi avatangiisit illersornerannik tapertaasumik ingerlassasoq. Issittoq pillugu periusissap atulersinnera ingerlaavartumik malinnaaffigineqarpoq, tamannalu danskit-kalaallit-savalimmiormiullu aqutsisoqatigiivinit qulakkeerneqarluni. Nunanut allanut ministeri periusissami Kunngearfiup malinnaanera pillugu Folketingimut ukiumoortumik nassuiaateqartarpoq.

Naalagaaffeqatigiit 2016-imi piffissap qiteqqunnerani nalilersuissapput periusissami anguniagassatut siunniunneqarsimasut sumut killinnersut takuniarlugit. Nalilersuinermi siunertaavoq periusissiap suliarineqarnerani anguniagassatut siunniunneqartunut tunngatillugu killiffiup paasinissaa.

3 ISSITTUMI SULEQATIGIINNEQ

3.1 ISSITTUMI SIUNNERSUISOQATIGIIT

Issittumi Siunnersuisoqatigiit 16. september 2016-imi ukiut 20-nngortorsiornerat nalliuttorsiuutigineqassaaq. Tassunga atatillugu Arctic Frontiersimi ataatsimeersuarnermut atatillugu Tromsø Norgemi januaarimi ilasseqatigiissitsivoq tassani Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup peqataaffigisaannik ilasseqatigiinnermilu oqalugiarlutik. Amerikamiut siulittaasuunerat 2015-2017 USA-p siulittaasuuneq Canadamit april 2015-imi tiguaa. Amerikamiut siulittaasuunerisa ilaatigut imaani avatangiisit, nukissiuutit ataavartut, attaveqaatit aamma innuttaasut atugarissaarnerat siulittaasuunermini pingaartinneqassasoq toqqarpaat.

Kingullermik Issittumi Siunnersuisoqatigiit april 2015-imi ataatsimiimmata Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq peqataavoq, tassani siulittaasuuffik Canadamit USA-mut tunniunneqarpoq. Saamerlermit: Kunneqarfiup Danmarkip Issittoq pillugu aallartitaa Erik Vilstrup Lorentzen, Vittus Qujaukitsoq kiisalu Nunanut Allanut Pisorta qarfiup pisortaa Kai Holst Andersen. Assiliisoq: KNR

Naalakkersuisut, Nunanut Allanut Pisorta qarfikku, Senior Arctic Officials-it (SAO) ataatsimiinnerini kiisalu Siunnersuisoqatigiit

ataatsimiinnerini allani Naalagaaffeqatigiit aallartitaasa ulluinnarni isumagisaanut peqataallutik tapertaasarsimapput. Aammattaaq Siunnersuisoqatigiit sulinerannut kiisalu suleqatigiit 'suligasuartussallu' sulinerinut atatillugu nunatta soqutigisaannik ataqatigiissaarineq Nunanut Allanut Pisorta qarfimmit isumagineqarpoq. Amerikamiut siulittaasuunerminnut atatillugu maannamut SAO-mi naammassinninniarluni ataatsimiinnerit najuuffigineqartut marluk ingerlassimavaat SAO-milu ataatsimiinnerit najuuffigineqartut marluk ingerlassimallugit. Ileqquusumik SAO-mi ataatsimiinnissap tullia oktober 2016-imi Portlandimi, Mainemiittumi ingerlanneqartussatut pilersaarutigineqarpoq.

3.2 NUNAT INOQQAAVISIA ALLATTOQARFIAT (IPS)

Nunat Inoqqaavisa Allattoqarfiata (IPS) nunat inoqqaavisa sinniisuisa (Permanent Participants) Issittumi Siunnersuisoqatigiinni sulinermi peqataanerat tapersorsorpa. IPS manna tikillugu Københavnimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani ineqartinneqarsimavoq. IPS januar 2016-imi Issittumi Siunnersuisoqatigiit allattoqarfianut Tromsømiittumut nuuppoq. Suliassatigut allattoqarfimmik sapinngisamik annertunerpaamik suleqateqarnissaq anguniarlugu, tamakkiisumik akuliutinngikkaluarluni. Norge januaarimi IPS-ip Tromsømut nuunna nalliuttorsiuutiginiarlugu peqatigisaanillu Issittumi Siunnersuisoqatigiit ukiut 20-inngortorsiornerat nalliuttorsiuutiginiarlugu ilasseqatigiissitsivoq.

3.3 PIUJUARTITSINEQ TUNNGAVIGALUGU INERIARTORTITSINEQ PILLUGU SULEQATIGIIFFIK (SDWG)

Piujuartitsineq tunngavigalugu ineriartortitsineq pillugu suleqatigiiffimmi (SDWG) Naalagaaffeqatigiit peqataanerat Namminersorlutik Oqartussani Nunanut Allanut Pisortaqaarfimmit Kunngeqarfik Danmark sinnerlugu Head of Delegationitut peqataasarpoo. SDWG ukiut affakkaarlugit ataatsimiittarnerinut Nunanut Allanut Pisortaqaarfik ataqatigiissaarisutut naammassinnittussatullu Kunngeqarfik Danmarkimut inissisimavoq. Suleqatigiissuni peqataanermi siunertaavoq Issittumi piujuartitsineq aallaavigalugu ineriartortitsineq ilaatigut, peqqinnissamut tunngasuni suleqatigiinnerup siuarsarnissaa sulissutigineqarpoq, kiisalu nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii ataqqillugit nunani issittuni aamma issittormiuni piujuartitsinermik tunngaveqartumik politikkikut, aningaasarsiornikkut, inuuniarnikkut inuusaatsikkullu (tassunga ilanngullugu oqaatsit) ineriartornermik ataatsimoorussamik paasinninnermut sakkussamik inerisaanissaq. Amerikamiut siulittaasuunerisa Issittumi suleqatigiinnermi inunnut tunngasunik sakkortuumik isiginninneq ingerlateqqinneqarpoq, tassunga ilanngullugu eqqarsartaatsikkut peqqissuunerup iluani suliniutip ataatsip ingerlanneqarnera. Aammattaaq Issittumi avinngarusimasuni inissisimasunut amerlanernut nukiup ataavartup atornerqarnerata siaruartinneqarnissaa USA-p siulittaasuuneratigut isiginiarneqarpoq. Kalaallit Nunaat maannakkumut SDWG-p peqqinnissakkut suliniummi kiisalu Issittumi inuusuttut, silap pissusaata allanngoriartornera nerisatigullu kulturi pillugit suliniutini pingasuusuni aqutsisooqataavoq, suliniutit taakku atortutugut, tarnikkut peqqinnermut (imminut toquttarnerup annikillisarnera) kiisalu Issittumi inuusuttut, silaannaap allanngoriartornera nerisaqariaatsimullu kulturi pillugit suliniut.

Kalaallit Nunaat aamma peqqissutsimut tunngasumi, Arctic Human Health Expert Groupimi (AHHEG), immikkut ilisimasalinni aamma Social, Economic and Cultural Expert Groupimi (SECEQ) immikkut ilisimasalinni peqataarusuppoq, inuuniarnikkut, aningaasarsiornikkut inuusaatsikkullu pissutsinut tunngasuni suliniutit nalunaarusiallu suliarineranni immikkullu ilisimasatigut peqataarusulluni.

3.4 ISSITTUP IMARTAANI INUUSSUTISSARSIUTIGALUGU AALISARNEQ

Nunat Issittup imartaata sineriaaniittut tallimat-Canada, USA, Rusland, Norge Kalaallit Nunaallu julip 15-iani 2015 Issittup imartaani inuussutissarsiutigalugu aalisarnek pillugu Issittup imartaani aalisapiluttoqannginnissaa siunertaralugu isumaqatigiissuteqarput. Atsioqatigiinneq aallartitaqarfitsigoorlugi Oslomi pivoq, Kalaallit Nunaallu sinnerlugu Oslomi Kunngeqarfiup Danmarkip aallartitaa atuutilersitsisutut atsiortuuvooq.

Issittup imartaani ataatsimeeqatigiinnissaq USA-mit anguniarneqarsimavoq, tassani februar 2014-imi naalagaaffiit Issittup imartaanik sineriallit isumaqatigiissutissaat pillugu periarfissat pillugit Nuummumut oqaloqatiginnikkiartortoqarsimalluni, tassanilu oqaasertassaanik siunnersuusiasamik isumaqatigiittoqarsimalluni.

Naalagaaffiit Issittup imartaanut sineriallit tallimaasut isumaqatigiippat siunissami Issittup imartaani aalisarnek mianersortumik pissuseqarluni ingerlanneqassasoq.

Suliaq taanna isumaqatigiissummi inissinneqarsimavoq, pingaarnertullu makkuninnga imaqarluni:

Issittup imartaani aningaasarsiuṭigalugu aalisarṇeq isumaqatigiissuṭit atuuttut aallaavigalugit taamaallaat ingerlanneqassaaq, tassani nunarsuarmioqatigiit periusiat nutaaliaq nunani sumiiffinni aalisarṇermut kattuffiit suleqatiginerisigut.

Ilisimatuussuṭisikkut misissuinerit ataatsimut pilersaaruserneri.

Ataqatigiissakkamik ingerlatsineq nakkutilliinerlu, aningaasarsiuṭiginagulu aalisarṇerit tamarmik ilisimatuussuṭisikkut siunnersuinermit aallaaveqarnissaat, ilisimasallu pigilikkat avitseqatigiissuṭigineqartarnissaat.

Julip 16-iani 2015 atsioqatigiinnermi annertunerusumik isumaqatigiissuteqarnissaq Issittup imartaanut nunat sineriallit tallimaasut isumaqatiginiassutigaat. Tamatumalu malitsigisaanik nunat sumiiffiit annertusineqarlutik.

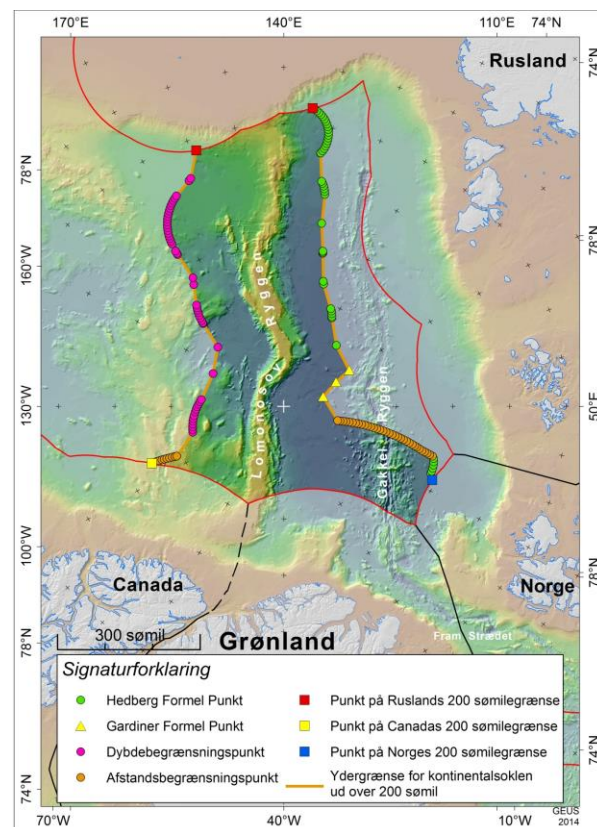
Issittup imartaani aalisarṇeq pillugu december 2015 taamatullu april 2016 Washingtonimi ataatsimiittoqarsimavoq.

Julip 6-anit 8-nut 2016 Issittup imartaani siunissami aalisarsinnaaneq pillugu nunat arlallit ataatsimeeqatigiippuṭ. Tamatumuuna ataatsimiinneq Canadamit aqqissuunneqartoq Iqaluit Nunavumi tikeraartitsisuuppuṭ. Iqalunni ataatsimiinnermi USA, Canada, Rusland, Norge, Kunngaqarfiup Danmarkip ilai tassaasut Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat, EU, Korea Kujalleq, Kina, Japan Islandilu peqataassappuṭ.

Ataatsimiinnermi Issittup imartaani aalisapiluttoqannginnissamut pitsaanerpaamik akiuinissaq, taamatullu sikuerukkiartornera ilutigalugu siunissami aalisakkat nungusaataanngitsumik aalisarṇeqarnissaat ukkatarineqassaaq.

3.5 NUNAP TOQQAVIA PILLUGU SULINIUT

Ilisimatuussuṭisikkut misissuinerit toqqammavigalugit Danmarkip naalakkersuisuisa Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat peqatigalugu decemberip 15-iani 2014 Kalaallit Nunaata avannaani nunap toqqavianik piginnittussat qinnuteqaat tunniuppuat. Sumiiffik pineqartoq Kalaallit Nunaata sineriaanit 200 sømilinit avasinnerusumiippoq 895.541 km²-illu missaani annertussuseqarluni (nunap assinga takuuk).

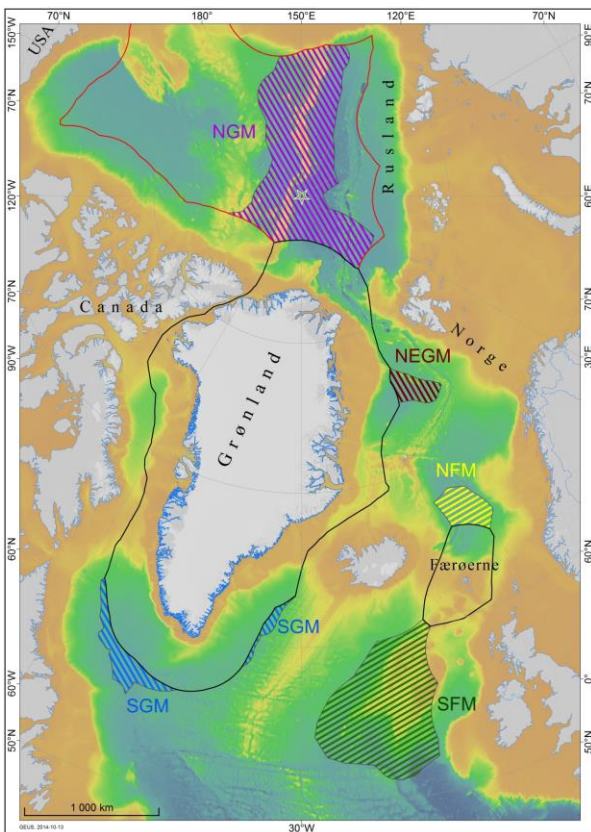
Kalaallit Nunaata avannaani sumiiffik qinnutigineqartoq nassuiaasersorlugu assitalersugaq. Qaqortumik sanningasuusaligaq tassaavoq Qalasersuup sumiiffierpiaa.

Ilisimatuussuṭisikkut paasissuṭisat pigineqartut ”nassuiaatitut” Nunap Toqqavii pillugit ataatsimiitiliamut (The Commission on the Limits of the Continental Shelf, ”CLCS”) Naalagaaffiit Peqatigiit imaq pillugu inatsisinik atuutsisinnermut isumaqatigiissutaata Kunngaqarfik Danmarkip 2004-mi akuerisimasaata iluani malitassat malillugit

Naalagaaffiit Peqatigiit allattaanerat aqutugalugu tunniunneqarput.

Nunap toqqavia pillugu suliniummi nassuiaatini tallimaasuni una kingullersaavoq, taakkunani marluk Savalimmiut avannaani kujataanilu pisuullutik kingullertullu pingasut Kalaallit Nunaata kujataani, avannaani kangerpasissumi kiisalu avannaani inissisimallutik.

Sumiiffiit assigiingitsut tallimat nunap sineriaanit 200 sømilimit avasinnerusumik inissisimasut Kunngaqarfimmit Danmarkimit CLCS-imut nassuiaatitut piumasaqaatigissallugit attuumassuteqartuni tunniussai: SFM aamma NFM: Savalimmiut kujataani avannaanilu inissisimasut, SGM, NEGM kiisalu NGM: Kalaallit Nunaata kujataani, avannamut kangisissuani avannaanilu inissisimasut. Ulloriaasap Qalasersuaq sumiinnersoq nalunaarpaa.

Piffissami sivikitsuinnarmi suliassarpasuit ataatsikkut takkussuunnerisa Naalagaaffiit Peqatigiit Nunat Toqqavii Pillugit Ataatsimiititaliaanut ajornartorsiummik pilersitsivoq.

Canadamik Ruslandimillu nassuiaatit qalleraatinnginnissaat anguniarlugu isumaqatigiinni arfigineqarsimapput, qulakkeerusunneqarsimavoq qalleraattoortoqassagaluarpasut Nunap Toqqavii Pillugit Ataatsimiititaliaap nassuiaatini suliaqarnerani akornutaannginnissaa. Nunap Toqqaviinik killiliinissamut isumaqatigiinngittoqassappat isumaqatigiinni arnikkut taamatullu isumaqatigiissinnaanngivikkaanni inatsisitigut anigorniarneqassappat. Taamatuttaaq Kalaallit Nunaata avannaanut nassuiaammut tunngasoq Ruslandimut, Canadamut Norgemullu ilisimatitsissutigineqarsimavoq.

Kunngaqarfiup Danmarkip Kalaallit Nunaata sineriaata avataani nunap toqqaviinik piumasaqarnerani Kalaallit Nunaat suleqatigiinni aqutsisuuvoq, taamaattumik Nunat Toqqaviinii Pillugit Ataatsimiititaliaamut (CLCS) nassuiaatit ilaannik saqqummiussinermi ingerlatsisuulluni.

Nunanut Allanut Pisortaqarfik Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermullu Naalakkersuisoqarfik peqatigalugu suliaqarnermi Kalaallit Nunaat sinnerlugu peqataapput akisussaasuullutillu, taamaattumillu augustimi 2016 New Yorkimi nassuiaatit ilaasa Nunap Toqqavii Pillugit Ataatsimiititaliaamut (CLCS) nassuiaasoqalernerani peqataanissani naatsorsuutigaa.

4 NUNAT AVANNARLIIT NUNAT AVANNARLIIT KILLIILLU SULEQATIGIINNERAT

Ataatsimiinnermi matumani Nunanut Allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaatip uuma saniatigut Naalackersuisut Nunat Avannarliit pillugit nassuiaataat 2016 Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq, Nunani Avannarlerni suleqatigiinnermut tunngatillugu Naalackersuisunit isumagineqartuni nunanut allanut tunngasut itinerusumik tassani sammineqarlutik. Naalackersuisut nunanut avannarlernut naalackersuinikkut ingerlatsinerannut Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiiffiat taassumalu suliffeqarfiinik suleqatigiiffiinillu suleqateqarneq qitiuvoq, tassami nunat avannarliit oqaluuserisassaanni sammineqartut pillugit nunat allat toqqaannartumik oqaloqatigineqarmata. Naalackersuisut isumaqarluinnarput, nunat avannarliit suleqatigiinneranni kalaallit suliniarnerat illuatungiusunit tamanit nalinginnaasumik akuersaarneqartoq. Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiit ukiumoortumik ataatsimiinneranni - oktobarimi ataatsimiinneq - ilaatigut Naalackersuisut Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiit isumaqatiginninniarnernanni peqataapput aamma ataatsimiinnermut atatillugu Naalackersuisut Siulittaasuat nunani avannarlerni naalackersuinikkut aqutsisuusut ataatsimiinneranni peqataalluni.

4.1 STATSMINISTERIT SULEQATIGIINNERAT

Nunat avannarliit naalackersuinikkut aqutsisui ileqqusumik aasakkut ataatsimiittarnerat Folketingimut qinersineq pissutigalugu oktobarip 2015 aallartisimalernernanut Marienborgimi

pisussangorlugu kinguartinneqarpoq. Nunat avannarliit ataatsimiinnerisa immikkoortuani statsministerit ataatsimiinnerannut Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiit præsidentia Nunallu Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiinnut allattaaneq kiisalu naalackersuinikkut aqutsisut Ålandimeersut, Savalimmiuneersut Kalaallillu Nunaaneersut peqataapput.

Danskit siulittaasuuneranni killiffik pillugu naatsumik saqqummiussisoqarnerisa aamma nunat avannarliit Issittoq pillugu apeqqutinik naatsumik oqaluuserinninnerisa saniatigut Naalagaaffiit Peqatigiit 2030-mut anguniagaannik nunat avannarliit ataatsimut malitseqartitsinnaanerat oqaluuserineqarpoq. Kingullermut tunngatillugu Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiit allattaanerata isummernissamut tunngavissiaa tunuliaqutaralugu. Naalackersuinikkut aqutsisuusut allattaaneq qinnuiginiarlugu aalajangerput isummernissamut tunngavissiamik aalajangersimasumik Nunat Avannarliit ataatsimiinnerannut atatillugu statsministerit nalinginnaasumik ataatsimiinneranni saqqummiusseqqullugu.

Statsministerit 28. oktobarimi ataatsimiinneranni nunat avannarliit naalackersuinikkut aqutsisui aalajangerput Naalagaaffiit Peqatigiit 2030-mut anguniagai malitseqartinniarlugit, statsministerit suliniummik nutaamik "Nunarsuarimi allanngoriartornernut nunat avannarliit aaqqiissutaat"-mik qulequtalimmik aallartitsissasut. Ministerit suleqatigiit suliniutip 2017-imiit aallartinneqarnissaa siunertaralugu isumalluutitik immikkoortitsipput.

4.2 MINISTERIT SULEQATIGIINNERAT

Finland 2016-imi Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiinnut siulittaasuuvog. Finlandip ilaatigut siulittaasuunermini suliniutimigut ilaatigullu siulittaasuunermini pilersaarutimigut Imeq, Pinngortitaq Inuillu-mik quleqatalitsigut sammisat taakku nunat avannarliit suleqatigiinneranni nalingat erseqqissarpaa. Tassunga ilanngullugu Nunani Avannarlerni killeqarfeqarfinni akimmisaarutininik paaaniarnermik Finlandip sulini pingaartillugu ingerlappaa. Ministerit decembarimi 2016 suleqatigiinneq pillugu ataatsimiinneranni kingullermi Finlandimiut siulittaasuunermini taamaalillutik suliffeqarnermi illuatungeriinnik oqaloqateqarnini, Danmarkip 2015-imi siulittaasuunermini aallartissimasaa ingerlateqqinniarppaa.

Suleriaatsinik ingerlatseriaatsinillu naleqqussaanerit 2013-imi Nunat Avannarliit Ministeriisa Siunnersuisoqatigiivisa aallartissimasaa 2016-imi nangingneqassaaq. Nutarterinerup immikkoortuani siullermi ingerlatseriaatsinik salinissaq immikkut isiginiarneqarpoq, ministerit ataatsimiinneranni naalakkersuinikkut sammisanik attuumassuteqartunik oqallinnissaq pilersinniarlugu, suliallu ataasiakkaat pillugit aalajangiiffigisassat, soorlu assersuutigalugu suliat aningaasaliinermut tunngasut pinnagit.

Ministerit maanna ataatsimiinnerini tamani aalajangersimasumik naalakkersuinikkut ingerlatsinermi apeqqutinik immikkoortoqartalernera anguneqarpoq. Tamanna aamma atuuppoq apeqqutini nunani avannarlerni suliaasaqarfiit iluini nunat tamalaat suleqatigiiffiini suliarineqartartuni. Pingaartumik apeqqutit EU-mut tunngasut sukumiinerusumik oqallisigineqartalissapput, naatsorsuutigineqarporli apeqqutit allat

qanittumiittunut issittumullu tunngasut ministerit oqallisigisassaannut akulikinnerujartuinnartumik ilaasalernissaat. Suliassaqaqarfinnik assigiinngitsunik immikkut qulaajaasalernissamik isumassarsiaq - "Qulaajaaneq" - ataatsimut suliniutissanik nutaanik isumassarsianik saqqummiussiniarneq ministerit siunnersuisoqatigiinnit arlalinnit ilalerluarneqarsimavoq. Peqqissutsimut ministerit Könbergip nalunaarusiaa malitseqartissimavaat suliffeqarnermi nukissiuutinullu suliaasaqarfimmi qulaajaanerit ingerlapput naatsorsuutigineqarlunilu ministerit siunnersuisoqatigiivi attuumassuteqartut ukiuni aggersuni oqaluuserisassaqaqalissasut.

Killeqarfinni akimmisaarutininik paaaniarneq siuariangaatsiarpoq kalaallit attaveqaatissaat Hallo Norden Kalaallit Nunaanni pilersinneqarmat. Kalaallit Nunaanni Hallo Nordenimi sulisut NAPA-mi allaffeqarput.

Nunani avannarlerni killeqarfinni akimmisaarutininik paaaniarnermi aamma paasineqarpoq nunani avannarlerni nunat EU-p peqqussutaanik assigiinngitsunik naammassinninniartut. Tamanna siunertarinngisamik killeqarfinni akimmisaarutininik nutaanik pilersitsinermik kinguneqarsinnaavoq. Ministerit siunnersuisoqatigiit aalajangerput tamanna EU-p peqqussutaanik aalajangersimasunik nunat inatsisiliornermikkut naammassinninniaanerit pillugu nunat avannarliit ataatsimut oqaloqatigiinnissaannik aaqquussuinikkut naaperiarneqassasoq.

4.3 NUNAT AVANNARLIIT KILLIIT SULEQATIGIINNERAT

Nunat avannarliit killiit siunnersuisoqatigiivi Kalaallit Nunaata, Savalimmiut Islandillu akornanni inatsisiliortunut suleqatigiiffiuvoq Nunallu Avannarliit Siunnersuisoqatigiit

suleqatigiinnerannut attuumassuteqarluni. Taamatuttaaq Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa nunallu avannarliit killiit naalakkersuisuisa akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarpoq, pingaernerusutigut suleqatigiinnissamut sinaakkusiisumik.

Peqqissutsimut Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannullu Naalakkersuisoq ulluni 10. - 13. august 2015-imi Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa Runavíkimi Savalimmiuniittumi ukiumoortumik ataatsimiinnerannut peqataavoq. Naalakkersuisoq ukiumoortumik ataatsimiinnermi nunat avannarliit killiit ukiut ingerlaneranni suleqatigiinnerat pillugu siunnersuisoqatigiinni ilaasortanut oqalugiarpog. Suleqatigiinnermut ministerit Savalimmiuneersoq Islandimeersorlu aamma oqalugiarpog.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa august 2015-imi ukiumoortumik ataatsimiinneranni Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiit pilersinneqarneranniit ukiut 30-nngortorsiorlugit nalliussineqarlunilu malunnartinneqarpoq, ilaatigut Naalakkersuisut Siulittaasuannit Kim Kielsenimit, Islandip præsidentiannit Ólafur Ragnar Grimssonimit kiisalu Savalimmiut Lagmandianit Kaj Leo Holm Johannesenimit peqataaffigineqartumik. Nalliuttorsiorneq Nunat Avannarliit Killiit unnukkut Kulturisioritsisoqarneratigut aamma malunnartinneqarpoq.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiit nalliuttorsiotigalugu malunnartinneqarneranut peqataasut

Islandip præsidentia Ólafur Ragnar Grimsson qeqqaniitillugu assiliseqatigiinnerat.

4.4 NUNAT AVANNARLIIT SIUNNERSUISOQATIGIIVISA ATAATSIMIINNERANNI MINISTERIT SULEQATIGIT NUNAT AVANNARLIIT KILLIIT SIUNNERSUISOQATIGIINNI AQUTSISOQATIGIINNIK ATAATSIMEEQATEQARNERA

Peqqissutsimut Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannullu Naalakkersuisoq suleqatigiinnermut ministerit Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiinni aqutsisoqatigiit oktober 2015-imi ukiumoortumik ataatsimiinnerannut Reykjavíkimi Islandimiittumi ingerlanneqartumut peqataavoq. Ataatsimiinnermi aamma ministerit suleqatigiiffianit Savalimmiut Islandilu peqataappog, tassani ingerlatat nunat avannarliit killiit suleqatigiinnerannut attuumassutillit pillugit ilisimatitseqatigiittoqarpoq.

4.5 NUNAT AVANNARLIIT KILLIIT SIUNNERSUISOQATIGIIVINI SAMMISAQARLUNI ATAATSIMEERSUARNEQ 2016

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivini Sammisaqarluni ataatsimeersuarneq 2016 ulluni 30. - 31. januaarimi Grindavíkimi Islandimiittumi ingerlanneqartumi qulequtarineqarpoq "Nunani Avannarlerni Killerni Oqartussaaqatigiinneq". Naalakkersuisoq tassani peqataavoq nunat avannarliit killiit suliasaqarfinni arlalinni suleqatigiinnissamut periarfissaat pillugit saqqummiussilluni.

Saamerlermiit: Henrik Old, angallannermut ministeri, Savalimmiut, Sigurdur Ingi Jóhannson, aalisarnermut nunalerinermullu ministeri, Islandi kiisalu Doris Jakobsen, Peqqissutsimut Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannullu Naalakkersuisoq Sammisaqarluni ataatsimeersuarnermi.

5 EUROPAMI SULEQATIGIIFFIK – EU

Kalaallit Nunaat Europamiut kattunneranniit 1985-imi aninerminiilli EU-mut isumaqatigiissutitigut arlalitsigut attuumassuteqarpoq. Taassuma saniatigut Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfia Namminersorlutillu Oqartussat qitiusumik allaffeqarfia EU-mik suleqateqarnerat ineriartortinneqarsimavoq sulisullu piginnaangorsarneqarsimallutik. Suleqatigiinneq ukiut ingerlaneranni aalisarnermiit, nunanut allanut ingerlatsinikkut suliniutitigullu iluaqutaasunik EU-mut ilanngussuunnernut, ilinniartitaanermut tunngasuni missingersuutitigut tapiissuteqarnermut, aatsitassatigut suleqatigiiffiusinnaasunik qulaajaanernut minnerunngitsumillu EU-mik peqateqarnerup ineriartorluarsimasup malitsigisaanik isumaqatigiissuteqarnermut ineriartorsimavoq.

Kalaallit Nunaata isumaqatigiissutitigut EU-mut attuumassutigisai tassaapput:

- Kalaallit Nunaata EU-mit aninera pillugu EU-mi isumaqatigiissummut ilanngussaq isumaqatigiissutaasoq -
- Nunat imarpiup akianiittut EU-mut kattunnerat pillugu siunnersuisoqatigiinni aalajangiineq, tassunga ilanngullugu EU-mi suliniutinut peqataasinnaaneq kiisalu aalisakkanik tunisassianik

akitsuusersuinnginnissaq pillugu isumaqatigiissut

- Aalisarnikkut peqatigiinneq pillugu isumaqatigiissut tassungalu atasoq aalisarneq pillugu ilanngussaq isumaqatigiissutaasoq
- Politikikkut peqatigiilluni nalunaarut
- Ilinniartitaaneq isiginiarlugu peqataaneq pillugu siunnersuisoqatigiit aalajangiinerat
- EU-mi Northern Periphery and Arctic Programmimi peqataaneq
- Diamantinik avammut niunerneq pillugu EU-mi Kimberleymu suliami peqataanissaq pillugu siunnersuisoqatigiinni aalajangiineq
- Uumasut nakorsaqraneq pillugu siunnersuisoqatigiinni aalajangiineq
- Aatsitassanut tunngatillugu Letter of Intent – siunniussaqrarnermik nalunaarut

EU-p sullissiviinit 320 million kr.-nik Nunatta karsianut danskit naalagaaffiannit ataatsimoortumik tapiissutit saniatigut ataatsimoortumik ukiumut akiliuteqartarnikkut taamatullu EU tassaavoq nunatsinnut suleqatigisaq pingaaruteqartoq. Tamanna aamma EU-mi suliniutinut nunatsinnit peqataaffigineqarsinnaasut iluaqutiginerinut, aamma suliassaqrarfinnut attuumassuteqartunut allanut tunngatillugu, toqqaannangitsumik missingersuutitigut tapiissutinik pissarsiffiuneq ajortunut. EU-mi OLT-mi suliassaqrarfiit pillugit isumaqatigiissummi kapitali 4-mut Kalaallit Nunaata ilanngunnera suleqatigiinnissamut periarfissanik arlalinnik ammaavoq, matumani akitsuuteqanngitsumik eqqussisinnaaneq, Europæisk Investeringsbank (EIB)-mit taarsigassarsinissamut periarfissat il.il. Ataatsimoorussamik nalunaarut illuatungeriit

akornanni isumaqatigiissutinut tamanut attuumassuteqartunik aalajangersaasuusooq marts 2015-imi Naalakkersuisut siulittaasuanit, EU-Kommissionip siulittaasuanit danskillu statsministerianit atsiorneqarpoq.

5.1 AALISARNEQ PILLUGU ISUMAQATIGIISSUT:

Kalaallit Nunaata aamma EU-p akornanni aalisarneq pillugu isumaqatigiissummut atatillugu Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfimmut ikiuuttarpoq.

5.2 ATAATSIMORUSSAMIK NALUNAARUTEQARNEQ

19. marts 2015 Naalakkersuisut siulittaasuat, Kim Kielsen, EU-Kommissionip siulittaasua, Jean-Claude Juncker aamma statsministeri Helle Thorning-Schmidt Kalaallit Nunaata aamma Danmarkip EU-Kommissionillu akornanni suleqatigiinnerat pillugu ataatsimoorussamik nalunaarutaat marts 2015-imi atsiorpaat. Nalunaarutikkut isumaqatigiissutitigut pisussaaffiit tamaasa illuatungeriinnit eqqortinneqartussat tamakkiisumik takussutissiarinissaat aamma suleqatigiinnerup ineriartortinneqarnissaa pillugu siunertap allanneqarnissaa siunertaavoq. Joint Declarationip atortuulersinneqarnera EU-p Issittumi naalakkersuinikkut ingerlatsineranik EU-p suliarinninneranut ataneqartillugu isigineqassaaq, taanna april 2016-imi tamanut saqqummiunneqarpoq. Peqatigiinnissamut isumaqatigiissutip aalisarnerlu pillugu isumaqatigiissutip atortuulersinneqarnerat aatsitassallu pillugit oqaloqatigiinnerit ingerlaqqittut, kiisalu Kalaallit Nunaanni aningaasaliinissamut periarfissat, suliassaqarfiit suleqatigiiffissat tamakkuupput

ataatsimoorussamik nalunaarummi atortuulersinneqartut.

5.3 EUROPÆISK UNIONIP KALAALLIT NUNAATALU SULEQATIGIINNISSAMIK ISUMAQATIGIISSUTAAT

Siunnersuisooqatigiit martsip 12-iani 2014 EU-p Kalaallit Nunaatalu attaveqatigiinnerat pillugu aalajangernerisigut Kalaallit Nunaat EU-mit ukiuni arfineq marlunni tulliuuttuni katillugit 1,6 mia. DKK-nik ataavartumik insertitaqarnissani qulakkeerpaa, tassanilu anguniagaasut pillugit nalunaarusiortarnissamik pisussaaffiligaalluni.

Pilersaarummut allagartaliussaq Europa Kommissionimi taamatullu Kalaallit Nunaata danskillu naalakkersuisuini annertuumik tusarniutigereerlugu EU Kommissionip september 2014-imi akuersissutigaa.

Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi ilinniartitaaneq ukkatariniarneqarpoq taamaalilluni 2007-imit 2013-imut ukkatarineqarsimasut ingerlatiinnarneqarlutik. Inuusutissarsiutinut ilinniartitaaneq meeqqallu atuarfiat immikkut ukkatarineqassapput.

Isumaqatigiissummik timaliinissamut sulineq suli Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut, Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik kiisalu Kalaallit Nunaata Danmarkillu Bruxellesimi Sinniisoqarfii ataavartut suleqatigalugit ingerlateqqinneqassapput.

5.4 KATTUNNEQ PILLUGU ISUMAQATIGIISSUT (OLT-MI AAQQUSSUSSINEQ)

OLT-mi aalajangiineq ulloq 25. novembarimi 2013-imi akuerineqarpoq piffissamullu 2014-2020-mut tunngasuulluni, tassani siunertaalluni EU-p aamma nunat imarpiup akianiittut 25-t

akornanni kattunneq aalajangersarneqarluni, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaat. Kattunnermi OLT-mi ilaasortat aningaasarsiornikkut inuuniarnikkut ineriartornerat siuarsarniarneqarpoq aamma OLT-p aamma EU-p akornanni aningaasarsiornikkut qanimut attuumassutit allanngutsaaliorneqarlutik. OLT-mi ilaasortat naalakkersuinikkut iluarsaassinikkut EU-mi nunanut ilaasortanut sisamanut Tuluit Nunaannut, Hollandimut, Frankrigimut aamma Danmarkimut atassuteqarput. OLT-mi ilaasortat annertuutigit namminersortuupput aamma EU-mi akitsuuserinermut ilaanatik imaluunniit EU-p iluani niuerfimmuut ilaanatik aamma EU-mi inatsisit avataaniillutik. OLT-mi ilaasortat nunat siuarsagaanngillat, kisianni annikitsumik aningaasaqarfiuermikkut, inukitsuunermikkut annikitsumillu allaffeqarnermikkut immikkut unamminartoqarlutik aamma EU-mut naleqqiullutik avinngarusimasuullutik. OLT-mi innuttaasut nunami ilaasortaasumi innuttaasutut aamma EU-mi innuttaasutut naatsorsuutigineqarput.

Kattunneq pillugu isumaqatigiissummi ataatsimoorussamik soqutigisat immikkoortut isiginiarneqarput, ilaatigit silap pissusaata allanngornera, piujuartitsinissaq tunngavigalugu siuariartorneq, uumassusillit assigiinngisitaartuunerat, ilisimatusarneq nutaaliornerlu. Niuernermet tunngasuni OLT-miut EU-p iluani isersinnaaneranni akitsuusersorneqannginnissaat pisassiiffigineqannginnissallu pillugu isumaqatigiissut aalajangersarneqarpoq. Kiisalu OLT-mi suliniutit den Europæiske Udviklingsfondimit katillugit 2,7 mia. DKK-nik aningaasalersorneqarnissaannik isumaqatigiissut aalajangersarneqarluni, taakkunanga Danmarkip akiliutai 50 mio. DKK misaaniipput. Den Europæiske Udviklingsfondimiit aningaasat nunanut nunarsuullu immikkoortuinut

immikkoortitanut agguarsimapput. Kalaallit Nunaat OLT-it allat peqatigalugit nunap tunisai ataatsimut nalingisa qaffasinneri pissutigalugit nunanut immikkoortitanit tapiiffigineqarsinnaanngilaq. Taamaattorli Kalaallit Nunaat nunarsuup immikkoortuinut immikkoortitanit sammisatigit 120-135 mio. DKK-nik tapiiffigineqarsinnaavoq. Sammisatigit pingaarnertigit sammineqartoq tassaavoq: "Sustainable use of natural resources" sammisaaqqani "Climate change and disaster risk reduction" aamma "Sustainable Energy" immikkoortiterneqartoq. Ministerit 2015-imi nukissiuutit ataavartut pillugit Summit ingerlanneqarpoq, tassani Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atuutsitsinermut Naalakkersuisoq peqataavoq. Nukissiuutit ataavartut ineriartortinneqarnissaat pillugu ataatsimoorussamik tunaartarisassat Naalakkersuisumit tassunga atatillugu atsiorneqarput. Taamatuttaaq februar 2016-imi teknisk workshop ingerlanneqarpoq sammisaqarluni ingerlatsinissamut immikkoortitanik atuinissamut sukumiinerusumik nassuiaanerusumik. Kalaallit Nunaanni Silap Pissusianik Ilisimatusarfik workshoppertitsinermi peqataavoq. Workshopit taakku marluk sammisanut agguassinissap pilersaarusioneranut iluaqutaapput.

Taakku saniatigit Kalaallit Nunaanni suliniutit Europæiske Investerings Bankimi taarsigassarsinissamut periarfissaqarput. OLT'eermiut ataatsimoorussamik immikkoortitaqarput 2014-2020-mut atugassat, 750 mio. DKK-nik annertussusilinnik.

5.5 NUNANI IMARPIUP AKIANIITTUNI NUNALLU IMMikkoortuini SULEQATIGINNEQ (OLT)

Ministerit OLT-mi ukiumoortumik ataatsimiittarnerminni Nunat imarpiup akianiittut

nunallu immikkoortuisa Kattuffianni (OCTA) naalakkersuinikkut ingerlatatigut suleqatiinnissamut sinaakkutissat aalajangersartarpaat. Taamaalilluni suliasaqarfimmut akisussaasuusiq Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq Ministerit OLT-mi kingullermik ataatsimiinneranni kiisalu EU-OLT Forumimi februar 2016-imi Bruxellesimi peqataavoq.

OLT-EU oqaloqatigiiffimmi qulequttat ilaatigut tassaapput nunani OLT-ni aningaasaliinissanut periarfissat, OLT-mi inissisimasut 2015-2020-mut periusissiaat, silaannaap allanngoriartornera kiisalu tamatuma akiorniarnernani iliuuserisat. Oqallisissani Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup aallarniilluni oqaaseqarnermini Kalaallit Nunaata aningaasarsiornikkutt ineriartornikkut periarfissaat, tamatumani qanoq ililuni suliasaqarfinni assigiinngitsuni, soorlu aatsitassarsionermi, takornariaqarnermi inuussutissarsiornermilu inerisaasoqarsinnaanera oqariartuutigalugu.

Vittus Qujaukitsoq High-Level Event "Innovative Island Solutions pillugu oqalugiarloq: From the Poles to the Tropics"-imik Global Island Partnership (GLISPA)-mit Associationen for Oversøiske Lande og Territorier-mit (OCTA) decemberip 9-ani 2015 Parisimi COP21-qarnerani aaqjissuunneqartoq

Kalaallit Nunaat OLT-p siulersuisuini ilaasortaavoq ulluinnarnilu ilaasortaaneq Sinniisoqarfimmit

Bruxellesimiittumit isumagineqarluni. Siulersuisuni suliasanik isumagininnermut ilaatillugu Kalaallit Nunaata avatangiisit silallu pissusaa pillugu suleqatigiissitami siullittaasuuneg isumagisaraa.

Ministerit 2016-imi OLT-mi ataatsimiinneranni OCTA-p ukiuni 2015-2020-imut suleqatigiinnissamut periusissaq nutaaq nassuiarpaa. Periusissami OLT-mi ineriartorneq periusissiap 2010-mi suliarineqarneranili pisimasoq isiginiarneqarpoq, tassunga ilanngullugu kattunneq pillugu isumaqatigiissutitap nutaap 2013-imi akuerineqarnera.

Kalaallit Nunaat ukiumoortumik ilaasortaaneq 7.500 DKK-it missaannik akiliisarpoq aamma kattunneq ilaanissamut 37.300 DKK-nik tapiissuteqartarluni. Ministerilli 2016-imi OLT-mi ataatsimiinneranni allanngortitsisoqarpoq taamaalilluni Kalaallit Nunaata ilaasortaaneq akiliut katillugit 33.500 DKK missaaniittoq akilertarpaa.

OLT-mi EU-lu ukiumoortumik ataatsimiinnermi Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq EU-p Ineriartortitsinerneq Nunarsuarmioqatigiillu Suleqatigiinnerannut Kommisæriat Neven Mimica ataatsimeeqatigaa.

Ineriartortitsinerneq Nunarsuarmioqatigiillu Suleqatigiinnerannut Kommisæri Neven Mimica ilaatigut OLT-mi suleqatigiinnerneq Kalaallit Nunaatalu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaannut akisussaasuulluni inissisimavoq. Ataatsimiinnermilu Kommisærip erseqqissaatigaa suleqatigiinnerup timalersornera naammagisimaarluarlugu.

Tikeraarnermi aamma pisussaaffiliiffiunngitsumik siullittaasoqarfimmi Holland, taamatullu OLT-nut siullittaasoqarfik Aruba ataatsimeeqatigineqarput.

Ataatsimiinnermi ukiuni tulliuuttuni OLT-ni EU-milu suleqatigiinnermi pingaarnertitat eqqartorneqarput, ineriartornissamut periarfissat siunissamilu suleqatinik suleqateqarnissaq ukkatarineqarlutik.

Kalaallit Nunaat aamma atorfilittat aqqutigalugit Danmarkimik Europa-Kommisioni pingajoralugit ataatsimeeqatigiipput. Ataatsimiinnermi EU-Kalaallit Nunaat suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut annertunerusumik eqqartorneqarput, taamatullu ilinniartitaanikkut, Kalaallit Nunaanni europamiut aningaasaliisinaanerat kingullertullu raajat akitsuusernagit Europami niuerfintut eqqussinnaaneri pillugit eqqartuisoqarluni.

Europakommisionimik ataatsimeeqateqarneq februarip 26-at 2016

Talerperlermiit: Vittus Qujaukitsoq, aamma EU-p Ineriartortitsinermut Nunallu Tamalaat Suleqatigiinnerat Pillugu Kommissæri, Neven Mimica.

OLT-p allattoqarfia

OLT-p allattoqarfia ulluinnarni teknikerinit immikkut ilisimasalinnit sisamanit, allatsimillu ataatsimit isumagineqartarpoq. Allattoqarfik februar 2015 tikillugu aamma suliffimmik misiliisunik marlunnik sulisoqarpoq, taakku arlaat ataaseq tassaalluni atorfilik OLT-mi nunameersoq allalu OLT-mi nunami ilisimatusarfimmi ilinniagaqartoq. Piffissap ingerlanerani kalaallit marluk ilisimatusarfimmi ilinniartut OLT-p allattoqarfianiissimapput.

OLT-p allattoqarfia EU-mit ukiuni pingasuni aningaasalersorneqassaaq, 2016-illu tungaanut ingerlassalluni. OCTA-mi ilaasortat allatsimik aalajangersimasumik atorfeqartussamik atorfinitsiniarlutik aalajangerput, ilaasortaanermut akiliutinut juni 2016-imeersunit aningaasalersorneqartussamik. Allatsi teknikikkut ikiorteqartinneqartassanersoq Europa-Kommissionip atortussanik atukkiisarsinnaanersoq tamatumunnga apeqqutaassaaq. Ukiup affaani siullermi 2016-imi tamanna aalajangerneqassaaq.

5.6 'LETTER OF INTENT' – SIUNNIUSSAQARNERMIK NALUNAARUT

Aatsitassanut tunngasuni siunissaq pillugu aalajangiineq 2013-imi ukiakkut inuussutissarsiorneq nutaaliornertu pillugit pisortaqarfimmit EU-p aatsitassarsiorfiit pisariaqartitaat immikkut isiginiarlugit suleqatigiinnissamut EU-p pisariaqartitsinera pillugu nalunaarusiorluni sulineq aallartinneqarpoq. Nalunaarusiaq Kalaallit Nunaata aamma EU-p akornanni aatsitassanut tunngasutigut suleqatigiinneranni suut periarfissaanerannik unamminartuunerannillu arlalinnik kaammattuuteqarpoq. Nalunaarusiaq aamma unamminartut taakku qanoq anigorneqarnissaannut arlalinnik kaammattuuteqarpoq. Nalunaarusiaq juni 2015-

imi tamanut saqqummiunneqarpoq workshopimillu malitseqartinneqarluni, tassani Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernernullu Naalakkersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoqarfik aamma Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfik kiisalu Kalaallit Nunaata Sinnisoqarfia Kalaallit Nunaaninngaanniit peqataallutik. EU-miit Kommissioni kiisalu Europami inuussutissarsiornermik ingerlatsisut peqataapput. Ataatsimiinnermik malitseqartitsineq immikkoortut peqataasut suleqatigiinneratigut ingerlanneqarpoq.

5.7 EU PEQATIGALUGU SULINIUTITIGUT SULEQATIGIINNEQ

Kalaallit Nunaat EU-p ataani suliniutinut assigiinngitsunut isersinnaapput. Europami Sumiiffinni Ineriartortitsineranut Aningaasaateqarfiup (ERDF) malittarisassai aqquqatigalugit suliniutinut INTERREG V Northern Periphery and Arctic Programme (NPA) – siusinnerusukkut Northern Periphery Programme (NPP) taaneqartartumut isersinnaanermut ammaassivoq – taamatullu OLT-mi malitassat malillugit suliniutinut arlalinnut isersinnaangornikuupput.

ERDF-ip malittarisassaani 'nunat ilaasortaangitsut' suliniutinut namminneq akiliisassasut allassimavoq. Kalaallit Nunaata NPA-mut suliniutinut ukiut tamaasa akiliisarpoq. Aningaasaliissutit taakku nunat assigiinngitsut suliniutaanni kalaallit peqataanerannut atorneqartarput. EU-mi nunat suleqataasut isumaqatigiissuteqarfigalugit Kalaallit Nunaat Savalimmiullu aningaasaataat nungukkaangata ERDF-imi aningaasat atorneqarsinnaapput.

NPA-mi sulineq atorfilltatigut ingerlanneqartarpoq kingullermillu nunanut allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaatip

suliarineqarnerata kingorna suliniutip 2007-2013 naammassineranut ilaatigullu suliniutissap tulliuuttup 2014-2010 aallartinnissaat suliaralugit.

Northern Periphery and Arctic Programme

NPA-mi suliniutit ajornartorsiutinik avinngarusimasumiittuuneq pillugu atugassarititaasuniit pilersinnaasartunik aaqqiiniarfittut atorneqartarput. Suliniutip takorluugaraa inuiaqatigiit unammisinnaassuseqarlutillu imminut napatittumik nutaaliorneq, aallarniinissamullu periarfissat annertusarnerinut taamatullu nunat avannarpasinnerusumiittut issittumiittullu ineriartornermut suliniutit immikkuullarissut periarfissaallu isumalluutinik atuilluarnikkut ingerlanissamat tapertaanissaq. Nunat qulingiluat peqataasut tassaapput: Finland, Sverige, Norge, Irland, Nordirland, Skotland, Savalimmiut, Island kiisalu Kalaallit Nunaat.

NPA-mik suliniut 2000-imi aallartippoq maannakkullu suliniarfiusut immikkoortut pingasut ingerlassimalerlugu. Kalaallit Nunaat NPA-mi 2002-miilli peqataavoq. Kalaallit Nunaata suliniummut peqataaneratigut suliffeqarfiit namminersortut pisortallu suliffeqarfiutaasa inuussutissarsiuutitigut siuarsaanermut nutaaliornermullu nunat allat suliniummi peqataasut suleqatiginerisigut tapiiffiqarsinnaasarput. Nioqqutissap kiffartuussinerulluunnit aalajangersimasup ineriartortinneranut nutaaliorfigineratigulluunniit, taamatullu ilisimasanik paarlaasseqatigiinnernut, piginnaasanik ineriartortitsinikkut kiisalu suliat pillugit attaveqalernermit atorneqarsinnaallutik.

Ukiuni suliniarfiusuni siullerni 2000-2006 kalaallit suliffeqarfii 16-it suliniutini aqqanilinni peqataasimapput. Ukiut suliniarfiusut tullii 2007-2013-imi kalaallit suliffeqarfii 12-it suliniutinut 14-inut peqataasimapput, tassani kalaallit

suliffeqarfii suliniutitigut peqataanermikkut 8,1 mio. kr-it missaanni pissarsissutigisimallugu.

NPA 2014-2020

EU-p Issittoq pillugu Politikkaa aallaavigalugu ukiuni suliniarfiusuni 2014-2020 Issittoq ukkatarineqarnerulissaaq. Taamaattumik Kommissionip suliniutip aqqa allanngortinniarlugu aalajangersimapput "Northern Periphery and Arctic". 2014-2020 NPA 2014-imi Cool Northimi Skotlandimi septemberip 30-ani ataatsimeersuarnermi saqqummiunneqarpoq, tassanngaanniillu suliniutinut qinnuteqarfissaaq ammarneqarluni. EU-p 2020 periusissiaa aallertinneratigut suliniarfissanik sisamanik ukkatarinnippoq: Nutaaliorneq, Aallarnisaaneq, atoqqiineq nukissiutinillu atoruminarsaaneq kiisalu nunami kulturikkullu kingornussassat.

Suliniuummi piffissat qinnuteqarfissat pingasut siulliit qinnuteqarfiusinnaareerneratigut suliniutit 25-it akuerineqarsimapput, kalaallillu suliffeqarfiinit peqataaffigineqartut arfiniliusimallutik. Piffissap qinnuteqarfissap sisamassaa novemberip 30-ani 2016 matussaaq.

Ukiuni 2014-2020-mi NPA-mi aningaasat tunniunneqartussat 56 mio. euro missaanniissapput, tassani suliniutit annerpaamik 2 mio. euronik aningaasatigut missingersuuteqassallutik.

5.8 EU-P ISSITTOQ PILLUGU POLITIKKIA

Aprilip 27-ani 2016 Europa Kommissionip EU-llu nunanut allanut sillimaniarnermullu politikkimut aallartitaasa Issittoq pillugu politikkipissaaq ataatsimoorullugu saqqummiuppaat. Siunnersuut pilersinneqarpoq Europa Parlamentimit Siunnersuisoqatigiinniillu apeqquteqareerneratigut, tamatumalu kingorna tusarniaasoqareerneratigut. Danmarkimi Nunanut Allanut Ministeriaqarfik ilaatigut

suleqatigalugu suliap ingerlanneqarneranni Naalakkersuisut susassaqarfii attorneqartut oqaaseqaatissanik apuussuarput. Nalunaarutip malitsissaa Siunnersuisoqatigiinnit Europa Parlamentimillu aquunneqassaaq. 2014-mi Siunnersuisoqatigiit Europa Parlamentillu Europa Kommission EU-llu sinniisuunera qinnuigaat EU-p Issittoq pillugu ataqatigiissumik aaqqiinissamat aningaasatigullu suliniutinik sinaakkusiussassamik inerisaaqqullugu. Taama piunasaqartoqareerneratigut EU-p Issittumi politikkipissaaq suliarineqarpoq. Issittumi imminut attassinnaasumik ineriartortitsinerup pisariaqarnera periarfissaqarneralu Europa Kommissionimit naqissuserneqarsimavoq. EU-p aningaasatigut ataatsimoorussamik imminut napatissinnaasumik issittumi pisariaqartinneqartumik, pingaartumik ilisimatusarnikkut, ilisimatuussutsikkut ineriartortitsinermullu tapertaasinnaanera Europa Kommissionimit isumaqarfigineqarpoq. EU isumalluutinik, datanik ilisimatuussutsikkullu annertuunik pigisaqarpoq, taakkulu ataatsimut nalunaarutikkut tikinneqarsinnaalluarlutik.

EU-p Issittumi suleqataanissaa aningaasaliinissaalu 2014-p affaani siullermi Europa Kommissionimit EU-llu nunanut allanut sullissiffianit ilusilersorlugu aallartinneqarpoq. Europa Kommissionip Avatangiisinut, Suliassani Imarsiornermut tunngasuni Aalisarnermilu (DG MARE) september 2014-imit decemberip 1-ata tungaanut Issittumi suleqatigiinneq pillugu tamanut tusarniaalluni ingerlatsivoq. Taassuma malitsigisaanik politikkipissamat tapertaasussanik Europa Kommission EU-llu nunanut allanut sullissiviat arlalinnik qulequttat pillugit suliaqartitsippat. Suliaqartitsinerit Islandimi, Norgemi Bruxellesimilu ingerlanneqarsimapput. Politikkipissamik suliaqarneq pingaartumik DG MARE-mit, EU-p nunanut allanut sullissivianit taamatullu aamma Europa Kommissionip

ataaniittut sullissiviit, pingaartumik ilisimatusarnermut Pisortaneqarfik taamatullu Europa Kommissionip siulittaasuata tulliaa atorfilittai Kommissærilu suliffeqarnermut, ineriartortitsinerumut, aningaasaliisarnernut unammilleqatigiinnermullu sulianut akisussaasuusooq akuutinneqarsimapput. Tamannalu Europa Kommissionimut suliamut piginneqataasut ilersitsivoq. Politikissattaq EU-mi nunat ilaasortaasut Issittoq pillugu periusissaminnik nassitsinermikkut peqataaffigisimavaat.

Kalaallit Nunaata EU-mik suleqateqarneranni suliassaqarfiit attuumassutilit assigiinngitsut ataavartumik Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfianit attavigineqartarput. Taakkununga ilaallutik EU-p nunanut allanut kiffartuussivia kiisalu Europa Kommissioni. Sinniisoqarfik ataavartumik ilisimatinneqartarsimavoq sapinngisanilu tamaat nalunaarutissamut ilassutaasinnaasunik saqqummiussisarsimalluni. Septemberimit decemberimut 2014 tusarniaasoqarnerani Namminersorlutik Oqartussat Naalakkersuisoqarfii akissuteqarnissaannut kajumissaarneqarsimapput.

Kunneqarfik Danmark julimi 2015 nalunaarutissamut non-paperimik suliaqarpoq. Imarisai Nunanut Allanut Pisortaqarfik suleqatigalugu suliarineqarput. Februar 2016-imi pituttugaanngitsumik allakkiamut oqaatigiumasanik Nunanut Allanut Pisortaqarfik siunnersuuteqarpoq. Oqaatigiumasat suliaqarfiit assigiinngitsut peqatigalugit ataqatigiissaarneqarpoq.

Maanna Issittumi pisut EU-p atuuffii pillugit nalunaarusiami aallarniutaapput. Taassuma kingorna nalunaarut pingasunut pingaarnerutitanut agguarneqarsimavoq:

1. Silaannaap allanngoriartornera Issittumilu avatangisunik illersuineq.
2. Issittumi piujuaannartitsineq siunertaralugu ineriartortitsineq
  - tassunga ilaallutik attaveqatigiinnermut – aamma tele/internetikkut attaveqatigiinnermi suliniutit, nutaaliorneq ilisimatusarnermilu aningaasaliinerit
3. Issittoq pillugu nunarsuarmioqatigiit suleqatigiinnerannut apeqqutit.

Immikkoortut tamarmik ajornartorsiutaasinnaasut pillugit nassuiaateqartinneqarput taakkulu politikikkut qanoq iliuusissamik malitseqartinneqarlutik. Qisuariaatit aqqissuussamik nassuiaappaat Issittumi ajornartorsiutaasut EU-mik suleqateqarnikkut qanoq qaangerniarneqarsinnaasut. Nalunaarusiami naggasiunneqarsimapput suliniutit ingerlareersut suleqatigiissutigineqarsinnaasullu aqqutigalugit EU-p unammillernartutut nalilagai naliliinerit alloriarfissallu tullii. Ilisimatusarneq, oqaloqatigiinneq aningaasalersuinerillu qanoq aaqqeriarneqassanersut ukkatarineqarput. Nalunaarusiami ukkatarinninneq ”Europami Issittoq” taamatullu naalagaaffiit issittumiittut Issittumilu Siunnersuisoqatigiinni alaatsinaattut, nunap inoqqaavi, inuiaqatigiit, ilisimatusartut, suliffeqarfiit assigisaallu ilanngullugit ukkatarineqarnerupput. Nalunaarusiami nunarsuarmioqatigiinni oqaloqatigiittarfiit soorlu Northern Dimension, Barentsrådet Issittumilu Siunnersuisoqatigiit oqimaalutarineqarsimapput.

Nunanut Allanut Ministeriaqarfik Nunanut Allanut Pisortaqarfik suleqatigalugu nalunaarusiap imaanut qisuariaatissat ataqatigiissarpaat. Illuatungeriit EU-p Issittumi aaqqiissutaasinnaasunik soqutiginninnerat nuannaarutigaat, tassanimi Kunneqarfiup

Danmarkip soqutigisai arlallit ukkatarineqarsimmammata. Taamaattorli EU pitsaaneruserumik ilassuteqarfigisinnaasai ukkatarineqarneruserinnaapput, tassunga ilaallutik:

- Issittumi innuttaasut soqutigisaat pisinnaatitaaffiilu ataqqillugit piujuartitsilluni ineriartortitsineq
- Inuussutissarsiornikkut aningaasaliisinnaanermullu periarfissat annertusarnerat
- Issittup avatangiisiinik silaannaanillu ilisimasani katersineq ilisimatusarnerlu
- Telekkut attaveqatigiinneq qaammataasallu atorlugit aningaasatigut ineriartorsinnaanermut, ilisimatusarnermik, talittarfikkut silaannakkullu atuinerup annertusiartuinnarnera innuttaasunullu internetikkut atuinissamut periarfissat annertusarnissaat.

Naggataatigullu pingaartuuvoq EU ineriartuutaasumik suliniuteqassasoq, tassani sumiiffinni aqqissuussinerit ingerlareersut Issittumilu innuttaasut ataqqillugit, taamatullu Issittoq immikkoortutut akkerliiffiunngitsutut inissisimanagera akornusernagu.

EU-p Issittumi politikkiata ataqatigiinnissaa, pitsaasuunissaa ataavartuunissaalu qulakkeerniarlugu Europa Kommissioni EU-Illu aallartitaata Europæisk Unionimut Siunnersuisoqatigiit (EU-mi nunat ilaasortat) Europa Parlamentilu ataatsimut nalunaarummut isummernissaannik qinnuigisimavaat.

Siunnersuisoqatigiit suleqatigiivi COEST-ip maajip aallartinnerani nalunaarut saqqummiussimavaat naatsorsuutigalugulu imaata oqallisigineqarnissaa ataatsimut allakkatigut qisuariaateqarnissaq siunertaalluni, tamannalu EU-mi ilaasortat nunanut allanut ministeriisa (FAC – "Foreign Affairs Council" / "Nunanut Allanut

Siunnersuisoqatigiit"), ilimanarluni tamanna pissasoq qaammammoortumik junimi 2016 ataatsimiinnermi. Europa Parlamentittaaq suleqatigiissunut assigiinngitsunut nalunaarut ingerlateqqissavaat akissuteqarnissaat siunertaralugu. Maannakkumuugallartooq ilisimaneqanngilaq suleqatigiissunut sorpiaat akissuteqaatigitinniarneqarnerut.

Nalunaarutip naanerani Issittumut suleqatigiissussanik pilersitsisoqarnissaa innersuussutigineqarpoq, tamannalu sulii siunnersuisoqatigiinnit taparserneqanngilaq.

Europa Kommissioni ataatsimullu nunanut allanut kiffartuussivik aqqissuussinerinik assigiinngitsunik ilaatigut junip aallaqqaataani aappaanilu Bruxellesimi ataatsimiititsinerinik, ilaatigut Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata junip aallaqqaataani peqataaffigisaanik.

Nalunaarut matoqqasuuvoq (allanngortinneqarsinnaanngilaq), EU-mili suliaqarfiit assigiinngitsut nalunaarummut qanoq isummernissaat oqaaseqarnissaallu qanoq isumaqassanersoq maannamut ilisimaneqanngilaq.

Europakommissionimi ilaasortat suliap ingerlannerani toqqaannartumik peqataatinneqarnikuupput, taamaattumik kommissionip siulittaasuata Jean-Claude Junckerip suleqatimi suliamik suliaqarneranni malinnaasinnaajumalluni suleqatigiinni peqataarusussimavoq. Taamaattumik nalunaarutip suliarineqarnerani qaffasissumik akisussaaffilimmit kommissionimut nalunaarusiornermi peqataasoqarpoq.

Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani aalajangiiviunngitsunik kommissionimi ilaasortanik aallartitanillu allanik

ataatsimeeqateqartarnermi paasinarsivoq nalunaarusiap imaanut ajunngitsumik ilisimasaqartoqartoq. Suli maannamut nalunaarusiap suliarinerani Kalaallit Nunaata qisuariarneri tusaajumanearlutillu soqutigineqartarput. Kalaallit Nunaannilu suliniutit sumiiffinnilu nutaani suleqatigiiffiusinnaasunik assigiinngitsut paasissutissaanut soqutiginninneq piosoq malugineqarsinnaavoq. Nalunaarutip suliniutit suliffeqarfiillu aalajangersimasut tikkuussiffigai, taakkulu Issittumi suliniutit iluaqutiginiarsinnaavaat. Maluginiarneqarporlu nalunaarusiami Kalaallit Nunaat arlaleriarluni taaneqartarnera.

Nalunaarusiamik suliaqarnermi ingerlaatsimi akuutitsineq pivoq, nalunaarusiamillu tigusisuusunit nalunaarusiaq pitsaasumik tigulluarneqartarpoq. Suli isorisassanik ersarinnerusariaqartunik, avatangiisinik illersuiniarluni suliniutit nutaat Issittumi innuttaasut oqaloqatigalugit tusaaniarnerullugillu ingerlanissaasissanik peqartuassaaq. Allat annertunerusumik akuerineqarnissartik oqariartuutigaat, taamatullu naalackersuinikkut aaqqissuussaareersut nunarsuarmioqatigiinnilu aalajangersakkat pioreersut sumiiffinnilu assigiinngitsuni ingerlareersut akuerineqarnissaat pineqarlutik.

Nunani issittunit arlalinnit akuerineqarpoq EU Issittumik pitsaasumik paasisimasaqarnerulerluni ingerlaleremat, taamatullu EU Issittumik taakkulu innuttaanik ataqqinninnerulernerat pitsaasutut isigineqarpoq.

Kommissionimi inuttaasut EU-p Issittumi soqutigisai saqqummiukkaangamikkit nalorninngippasittarput. Issittup nunarsuarmi silaannaq, immap sarfai nunarsuarmilu avatangiisit sunniuteqarfigai – tassunga ilaallutik Europap silaa, immap sarfaa avatangiisialu. Taamaammat EU Issittumi akuunerulernissamik

kissaateqarnera asuliinnarnerunngilaq. Suli piujuartitsineq aallaavigalugu pisuussutinik piiaanissaq, suliffeqarfissuarnik ineriartortitsineq, aningaasaliinissamik periarfissat, nutaaliorneq, ilisimatusarneq EU-p Issittumi innuttaasut ineriartornermi peqatigalugit ingerlanneqassapput. EU-p soqutiginnilluarnera malitassaaqqippoq. Piffissami aggersumi EU-mi inuit malunnaatillit peqatigalugit aalajangiivunngitsumik ataatsimiittarnerit ingerlanneqassapput, tassani EU-mi suliaqarfiit assigiinngitsut paasissutissartaanik katersinissaq pingaarnerutinneqarpoq, taassumalu saniatigut aalajangiiffiunngitsumik Kalaallit Nunaanni suliniutit assigiinngitsut ilisimatitsissutigineqartarnissaat eqqarsaatigineqarluni.

Nunanut Allanut Pisortaqarfiup tassanilu Kalallit Nunaata Sinniisoqarfia nalunaarusiap nangillugu suliarineqarnerani qanimut malinnaavigissavaat, tassanilu Nunanut Allanut Ministeriaqarfik Bruxellesimilu danskit aallartitaat qanimut suleqatigineqassapput.

Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia januar 2016-imi Arctic Indigenous Peoples Dialogue EU Kommissionip Imarsiornermut tunngasunut Generaldirektoratip aaqqissugaanut pingajussaanik aaqqissuussami peqataavoq. Aaqqissuussinerup Issittumi nunani nunat inoqqaavinit sinniisut, kiisalu Kommissionip immikkoortortaanit assigiinngitsunit sinniisut katersorpai illuatungeriit taakku akornanni suleqatigiinneq pillugu oqaloqatigiinnermut. Taakku saniatigut EU-p ataatsimoorussamik nunanut allanut sullissiviata nunarsuup sinnerani nunat inoqqaavinut sinniisut marts 2015-imi aggersarsimavai pisortatiguunngitsumik tusarniaanermut isumasioqatigiinnermullu. Ataatsimiinnermit tassannga angusat april 2015-imi New Yorkimi nunat inoqqaavisa naapeqatigiinnerannut tapertaavoq.

5.9 EU-MUT PUISINIK TUNISSIANIK NIUERUTIGINEQARTUNIK EQQUSSEQQUSIUNNAARNERMUT PEQQUSSUT

2014-imi WTO-p aalajangererata kingorna EU 2009-mi puisinik tunissianik niuerutigineqartunik eqqusseqqusiunnaarnermut peqqussutaa allangortinneqarpoq. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisoqarfik Nunanut Allanut Ministeriaqarfimmik EU-milu danskit aallartitaqarfii Kalaallit Nunaata kissaatai malillugit oqaasertap allangortinnissaanut tapertaasussatut qanimut suleqatigiissuteqarfigaat. Oqaasertamik allanguinermi Europa Parlamentimi Europæisk Unionimilu Siunnersuisoqatigiivisa aalajangiinissamut periusarisartagai aqutugalugit akuersissutigineqarpoq. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia arlalinnit ilaatigut Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisumit, Namminersorlutik Oqartussani Naalackersuisoqarfiit attuumassutillit, Inatsisartut, Folketingi kiisalu inuiaqatigiinni kattuffiit attuumassutillit pisup ingerlarnganik sunneeqataarusuttunit tikeraarneqartarpoq.

Piniarnermut, Aalisarnermut Nunalerinermullu Naalackersuisuusimasup Karl Kristian Kruse (qeqqaniittoq) pulaarneranit, puisit isiginiarnerunissaat siunertaralugu.

5.10 KIMBERLEY PROCESSENS CERTIFICERINGS ORDNING (KPCS)

Kimberleyymi suliaq tassaavoq naalagaaffiit, diamantilerisut kiisalu NGO-t akornanni nunani tamalaani suleqatigiiffik, aamma diamantinik akerleriissutaasunik niuernerup unitsinneqarnissaanik siunertaqartoq. Kimberleyymi suleqatigiinneq Inuussutisarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernerermullu Naalackersuisoqarfimmi niuernermut akisussaasumit isumagineqarpoq. Kalaallit Nunaata 2008-mili EU-p peqataaneratigut Kimberleyymi suliamut aamma Kimberleyymi suliami Uppernarsaanikkut aqqissuussinermi peqataalernissamut periarfissat misissorsimavai.

Siunnersuisoqatigiit Kimberleyymi suliami Uppernarsaanikkut aqqissuussinermi Kalaallit Nunaat peqataalersinnissaa siunertaralugu aalajangerneq februaarip 20-ani 2014-imi akuerivaat. Siunnersuisoqatigiit aalajangiinerisigut EU-mik suleqateqarnikkut diamantit silisaanngitsut pillugit Kimberleyymi sulinermi akuersissuteqartarnermik aqqissuussinermi Kalaallit Nunaat

peqataasinnaalerpoq. Aaqqissuussinermit tunngavigineqarpoq diamantinik silineqanngitsunik eqqussuinerit avammullu niuernerit tamarmik nakkutigineqalernerat aamma avammut niuernermit tunngatillugu diamantinik silineqanngitsunik nunat tamalaat niuernerat pillugu EU-mi peqqussummi aalajangersakkat malillugit EU-mi oqartussanit allagartalerneqartassallutik. Peqqussutip 2368/2002-p allangortinnissaanik Siunnersuisoqatigiit aalajangiinerat EU-mit malinneqarpoq, tassani aalajangerneqarluni EU aqutigalugu Kimberley mi suliami Uppernarsaanikkut aaqqissuussinermit Kalaallit Nunaat peqataassasoq. Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalackersuisoqarfiup Kalaallit Nunaanni malittarisassat atortulersinnikuuai, ilaatigut nalunaarummik atortuulersitsinermigut.

5.11 EUROPAMIUT

SIUNNERSUISOQATIGIIVISA SIULITTAASUANNIK DONALD TUSK- IMIK KALAALLIT NUNAANNUT TIKERAARNEQARNEQ

Ulluni majip 17-ani 18-anilu 2016 Naalackersuisut siulittaasuat Kim Kielsen statsministeri Lars Løkke Rasmussen peqatigalugu Europamiut Siunnersuisoqatigiivini Siulittaasoq Donald Tusk Kalaallit Nunaannut tikeraartoraat.

Saamerlermit: Lars Løkke Rasmussen, Donald Tusk kiisalu Kim Kielsen

Tikeraartitsineq Danmarkip Kalaallit Nunaaniillu ataatsimut aaqqissuunneqarpoq, tassuunalu ersersinneqarluni europamiut

oqaluuserinninnerannut Kalaallit Nunaat Issittorlu qanoq qitiutigaluni inissisimanersoq. Tikeraarneq tamakkerlugu Europamiut Siunnersuisoqatigiivisa Siulittaasuat danskillu statsministeriat peqatigalugit qulequttat Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut pisortatigoortuunngitsumik oqallisigineqarput.

Donald Tusk, Kim Kielsen taamatullu Lars Løkke Rasmussen akunnerminni pisortatigoortumik oqaluuserisaqarput, silaannaap kissakkiartorerata Kalaallit Nunaannik sunneequisup saniatigut EU-p Issittumi periusissiaa, EU-p puiisit amiinik eqqusseqqusiunnaanera, Kalaallit Nunaata ineriartortitsinikkut pingaarnersiuiinera EU-llu ilinniartitaanerup tungaatigut ineriartortitsinermut pingaarnersiuiinerup anguniarnissaanut sutigut tapersiisinaanera eqqartorneqarput.

Tikeraarneq Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarpoq. Europamiut Siunnersuisoqatigiivini Siulittaasoq Donald Tusk Kalaallit Nunaanniinnermini nunatsinnut unammilligassatsinnut akornutinullu aaqqinniagassanut ukkatarinninnissaminut periarfissarsivoq.

Tikeraarnerup unatut ittuq EU-p Kalaallit Nunaannut soqutiginninneranik nukittorsaataavoq pingaartoq, tamannalu ullumikkorpiaq ilinniartitaanermut suleqatigiinnissamik isumaqatigiisummi saqqumilaartinneqarpoq, ukiunimi kingullerni arlaqalersuni EU Naalackersuisut suleqatigalugit ilinniartitaanermi pitsanngorsaanermi aningaasalersuinermilu suleqatigiilluarsimapput.

Ataatsimiinnermi erseqqissarneqarpoq ilinniartitaanermut pilersaarummi EU-p suleqataalluarnerrata qanoq pingaaruteqartiginera, Donald Tuskilu peqatigalugu ukiuni aggersuni tamatumingga annertusaanissaq eqqartorneqarluni.

EU-p Issittumut periusissiaa pillugu europamiut Kalaallit Nunaanni maannakkornit annertunerusumik Kalaallit inuussutissarsiutaannut nutaanut siunissami aningaasaqarnitsinnut tunngaviliisussanut aningaasalersuinernut peqataanerulernissaannut periarfissat eqqartorneqarput. Ataatsimiinnermittaaq eqqartorneqartut Naalakkersuisut angallaneq pillugu pilersaarutaat, aatsitassarsiorneq nukissiutillu mingutsitsinngitsut ineriartortinneqarnerinut annertuumik soqutigineqarput.

Naggataatigullu EU-p puisit amiinik eqquseqqusiunnaarnera qaqinneqarpoq, naak Inuit tassani ilanngunneqanngikkaluartut suli maannamut aningaasaqarnitsinnut avammullu Europamut tunisaqarnitsinnut annertuumik ajornartorsiutinik pilersitsisarmat.

5.12 TIKERAARNERIT

ATAATSIMIINNERILLU ALLAT

Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfiata ilaatigut Naalakkersuisut, Inatsisartut allalluunnit soqutigisaqaqatigiit attuumassusillit Bruxellesimut tikeraaraangata sullitassarisarpai. Ataatsimiinnerni sammineqartarput kalaallit europamiullu soqutigisaasa maanna suleqatigiiffiusuni suleqatigiiffiusinnaasunilu suliani assigiinngitsuni ilisimatitseqatigiiffiginissaat. Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia piffissami matumani arlalinnit tikeraartoqartarpoq.

Junip 23-ani 2015 Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfia isumasioqatigiisitsivoq qulequtserneqartumik: "Kalaallit Nunaat Isittumi – Aningaatigut allannguinerit piujuaannartitsisumillu ineriartortitsineq" taassumalu naammassinerani inuiattut ullorsiorsimaneq malunnartinniarlugu ilasseqatigiiffiusumi. Isumasioqatigiinnermi Inuussutissarsiornermut, Sulisoqarnermut,

Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq taamatullu Aningaasanut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq pingaarnertut oqalugiartuupput. Isumasioqatigiinnermi Kalaallit Nunaannut aningaasaleerusussuseq unammillernarsinnaasullu paasititsiniarneq siunertaapput. Naalakkersuisut peqataatitaqarnerisa saniatigut Ineriartortitsinermi Aningaasaateqarfimmit/Greenland Holdingimit Christian Motzfeldt aammalu Polar Seafood-imit/Sulisitsisut Peqatigiiffiannit Henrik Leth Kalaallit Nunaat sinnerlugu peqataapput.

Oqalugiaatini oqariartuutigineqartut ilaatigut annertuumik suliffissuaqarnikkut aningaasalersuinernit puisinniarnernut kiisalu puisit amiinik niuernermut periarfissanut unammillernartunullu tikinneqarput. Isumasioqatigiinnermi Europa Kommissionip ilisimatitsissutigaa EU-p nutaamik aningaasalersuinikkut pilersaarutaat, tassani EU-mi ineriartortitsinermit qaffassaataasinnaasunik nalorninaraluartunilluunnit aningaasaliisinnaanermut periarfissaalernissaat. Kalaallit Nunaat OLT-mut ilaasortaanermigut aningaasaateqarfimmut qinnuteqarsinnaanermut periarfissaqartoq ilisimatitsissutigineqarpoq.

23. juni inuiattut ullorsiornermi isumasioqatigiisitsinermit atatillugu Naalakkersuisut taakku marluk arlaleriarlutik ataatsimiittarput. Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup EU-mi Siulittaasoqarfimmik ataatsimeeqateqarnera. Letlandip EU-Ambassadøria, Finlandip EU-Ambassadøria, Sverigep EU-Ambassadøria Ineriartortitsinerimullu Nunallu tamalaat Suleqatigiiffianut Kommissærimut kabinetimi pisortaq. Aningaasaqarnermut Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisup Europa-Kommissionip nukissiuutinut generaldirektoratimi

allaffimmi pisortaq, OCTA-p nutaaliornermik suliniutinut teamlederi, TSI, danskit Coreper I Ambassadøria aamma Europa-Kommissionip Europap iluani niuerfimmi inuussutissarsiornermillu naalakkersuinikkut ingerlatsinermut, aallarnisaanermut avatangiisinullu sunniutaasussanik nalilersuinermut generaldirektoratimi vicedirektøri taamatullu suliffeqarfiit mikisut akunnattullu ataatsimeeqatigai.

Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsiseqarnermillu Naalakkersuisoq juni 2015-mi OLT-mi ilaasortat nukissiuteqarneq pillugu ataatsimiinneranni taamatullu OLT-mi ministerit immikkut ittumik attuumassutilimmik Naalakkersuisoq sinnerlugu peqataavoq. Tikeraarnerup nalaani European Bureau for Conservation & Development (EBCD)-mik Danskillu Aallartitaqarfianni Coreperimik ataatsimeeqateqarnissaq aaqqissuunneqarsimavoq.

Inatsisartut Nunanut Allanut Sillimaniarnermillu Ataatsimiititaliaa september 2015-imi Aningaasaqarnermillu Akileraartarnermillu Ataatsimiititaliaq januar 2016-imi ilisimatitsinermi pulaarput. Ataatsimiititaliat soqutigisaqatigiit arlalippassuit ataatsimeeqatigaat danskit EU-mi Sinniisoqarfiat, Europa-Kommissionip generaldirektoratii attuumassuteqartut kiisalu EU-p nunanut allanut sullissivia ilanngullugit. Ataatsimiititaliat taamatutaaq Europa-Parlamentimi ilaasortat aamma ataatsimeeqatigaat, aamma Nunanut Allanut Sillimaniarnermillu Ataatsimiititaliap danskit Europa-Kommissæriat, Margrethe Vestager ataatsimeeqatigaat NATO-llu sinniisuanit Issittumi illersornermi suliat pilugit oqaluttuunneqarlutik. Aningaasaqarnermut ataatsimiititaliap Europami Aningaasaliinermik Aningaaserivik Kalaallit Nunaanni

aningaasaliinissamut taarsigassarsinissamullu periarfissat paasiniarlugit ataatsimeeqatigaa.

EU-mit EU-milu nunat ilaasortaaq Kalaallit Nunaannut soqutigineqartuarnissaat anguniarlugu Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia Bruxellesimiittoq qaffasissumik inissisimasunik Kalaallit Nunaannut tikeraartoqartarnissaa sulissutigiuarpaq. Nunarsuarmioqatigiit suleqatigiinnerannut Ineriartortitsinermillu Kommissærip Neven Mimicap Kalaallit Nunaannut ukiaru 2016-imi tikeraarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Sinniisoqarfiutaaq sulissutigaa Kommissionip siulittaasuata Jean-Claude Junckerip ukiuni aggersuni Kalaallit Nunaannut tikeraarnissaa.

Ukiuni aggersuni nunani ilaasortaaq ministeriusunit taamatullu nunat ilaasortaaq Bruxellesimi COREPER ambassadøriusut Europaparlamentimilu ilaasortat toqqakkat tikeraartinneqarnissaat qulakkeerneqartariaqarpoq. Ukiuni tulluuttuni ukiunut arfineq marlunnut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiornissaq oqimaattuunissaat naatsorsuutigineqarmat Sinniisoqarfimmi pingaarnersiunerme tikeraartussanik qulakkeerinninnissaq sallerpaajutinneqartut ilagaat. Pingaartumik Tuluq Nunaata EU-mit anineratigut isumaqatigiinniarnermi EU-mi suliaqarfinni tamani ataatsimut aningaasat missingersuutit malunnaatilimmik annikinnerunissaat ilisimaneqarmat.

6 USA-MIK CANADAMILLU SULEQATEQARNEQ

Amerikap Avannarliup Nunavittaanut ilaanitsinni USA-mik Canadamillu suleqateqarnerput pissusissamisoorpoq. USA-mik attaveqarneq piffissap ingerlanerani annertunerusumik USA-p Kalaallit Nunaanni sakkutooqarfeqarneranit aallaaveqarpoq. Illersornissakkut 1951-imi isumaqatigiissuteqarnermi Danmarkip USA-llu isumaqatigiissutigisimasaat aprilip 9-ani 1941-meersoq taarserneqarpoq. 1951-imi illersornissakkut isumaqatigiissut kingullermik 2004-mi Igalikumi isumaqatigiissummik ilaneqarpoq, allannguinermilu Kalaallit Nunaat ilanngunneqarpoq, taamaalilluni USA-p Naalagaaffeqatigiillu attaveqatigiinnerat danskit-kalaallit-amerikamiullu ataatsimoorlutik Joint Committee pilersillugu. Igalikumi isumaqatigiissut pingasoqiusanik ilusiligaavoq: 1) 1951-imi isumaqatigiissutip nutarterneqarnissaa, 2) Pituffimmi avatangiisit pillugit ataatsimut nalunaaruteqarneq, 3) teknikkikkut-aningaasaqarnikkut suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut (Joint Committeemi suleqatigiinneq). Kalaallit Nunaata Washington, D.C.-mi Sinniisoqarfiata USA-mik Canadamillu politikkikkut niuernikkullu ineriartortitsineq kivitseqataaffigissavaa.

Joint Committee aqutugalugu amerikamiunit oqaloqateqartarneq ingerlanneqarpoq, taamaattorli piviusunik tigussaasunillu suleqatigiinnissamat sionratigut USA-mut toqqaannartumik attaveqarnerneq ajornartorsiutaavoq. Kalaallit Nunaata Washingtonimi Sinniisoqarfiata USA-mik Canadamillu politikkikkut, niuernikkut, ilinniartitaanikkullu illuatungeriinnit iluaqutigineqarsinnaasunik pitsaanerusumik attaveqatigiilernissaq kivitseqataaffigaa.

6.1 USA-MIK SULEQATEQARNEQ

2004-mi Igalikumi isumaqatigiissutip atsiorneqarnerata kingorna pisoqarfiusimaqaaq. Kalaallit Nunaata nunarsuullu sinnerata allanngornerujussuit ineriartornerillu nalaassimavaat, tamannalu Kalaallit Nunaata USA-llu attaveqatigiinnerannut naggataatigut annertuumik sunniuteqarsimavoq. Namminersorneq 2009-mi eqqunneqarpoq, taassumalu malitsigisaanik aatsitassanut oqartussaaffik tiguneqarsimalluni. Taakku saniatigut ukiuni kingullerni qulini silap pissusaata allanngoriartornerata nassatarisaanik ilisimasarpassuarnik pilersitsisimavoq, tamannali Issittup Kalaallit Nunaatalu avataanit soqutigineqarnerulerneranik kinguneqarsimavoq. Sikup aakkiartorneratigut umiarsuakkut angallannermi, takornariaqarnermi minnerunngitsumillu aatsitassanik misissuinernik soqutiginninnermik annertuumik pilersitsisimalluni. Taamatutaaq Issittumi nunat iluminni aalisarnikkut, ujaasinerni annaassiniarnernilu, uuliamillu ujarlernermi isumaqatigiissutinik pilersitsiffiusimalluni. Ukiuni ikittuinnarni amerikamiut kalaallillu soqutigisaat annertuumik imminnut qalleraatilersimapput.

Taakku saniasigut USA Kalaallit Nunaallu tunngaviusunik ataqatigiiffeqarput, soorlu nunavimmi ataatsimiinnerput, ataatsimut sulinermi oqaaseqatigiinneq, Alaskami Kalaallit Nunaannilu Inuit ataatsimut kinaassusiat, politikkikkut tamat oqartussaaqatigiinnerannik nunallu killiit pingaartitaanik assigiinnik ilaallu ilanngullugit peqarluta.

Sinniisoqarfik aqutugalugu USA-mik qanimut toqqaannartumillu suleqateqarneq suliassaqarfinnut maanna tigorikkatsinnut

suleqatigiissuteqarfigissallugit tulluarterujussuupput, soorlu aatsitassarsiornermut tunngasuni. Siunissami aatsitassanik qaqutigoortunik uranimillu saniatigooralugu qalluinermi pingaaruteqarpoq oqaloqatigiinneq Danmark aqutiginagu, kisiannili Danmark peqatigalugu ingerlanneqarnissaa.

Isumannaatsuuneq tatiginassuserlu aatsitassarsiornerup iluani amerikamit avannarlermit aningaasaliisinnaasunik pilerinnilersissagutta aqutissatuarput. Aningaasaliisut aningaasaliissutimik utertinnissaannut isumannaarinnittoqarsinnaasariaqarpoq. Taassumalu saniatigut aningaasaliiniartut naalakkersuisunut nunamilu aningaasaliiffissaminni politikikkut ingerlatsinermit patajaatsumik ingerlatsisoqarneratigut tatiginissinnaasariaqarput. Tassunga atatillugu pingaaruteqarpoq Kalaallit Nunaata tamat oqartussaaqataaneranni pitsaasumik patajaatsumillu pitsaasumillu aningaasaqarnikkut ingerlasuusooq nittarsaatissallugu. Aningaasaliiniartut pisariitsumik sukkasuumillu akuerineqarsinnaanerannut nunat taakku marluusut toqqaannartumik attaveqatigiissinnaanerata allaqqunneqarsinnaanngilaq.

Neriutigineqarportaaq siunissami USA-mik suleqateqarneq aningaasatigut EU-mik suleqateqarnertuttaaqqissarsiffiutigisinnasumik suleqatigiissinnaanerup ammaanneqarnissaa.

Kalaallit Nunaata tunisassiai maanna EU-mut akileraarusernagit eqqunneqarsinnaapput, taakkulu saniatigut EU-mit ukiumut 320 mio. kr. missaanni pissarsissutigineqartarluni, tassani aalisakkanik pisinnaatissutinik tuniniaanermi ilinniarfeqarfiillu ineriartortinneqarnerannut aningaasanik taperneqartarnikkut

isertitsissutaallutik. Nunap inissisimarngani Kalaallit Nunaata Amerikap Avannarliup illersornissakkut inissisimanera amerikamiullu Pituffimmi sakkutooqarfeqarnerata takutipppaa aningaasatigut inissisimanikkut ataqatigiittoqanngitsoq. Angallannikkut upalungaarsimanikkullu amerikamiut aningaasaleeqataasinnaanerat tikilluaqqunassaqaq.

Nunanut Allanut Pisortaqarfiup Washingtonimi Sinniisoqarfik peqatigalugu ukiuni aggersuni ineriartortitsinermit makku ukkatariniarpaat:

- Inuusutissarsiornikkut soqutigisat pillugit ataavartumik attaveqatigiinnermik pilersitsinissaq (Danmarkip Avannarliup EU-mi allaffeqarfia assigalugu).
- Sinniisoqarfik kalaallit suliffeqarfiinut, pisortanut namminersortunullu USA-mut suliniutitik aallaavigalugit iserusuttunut sullissivittut atorneqarnissaa.
- Ilinniarfeqarfiit ilisimatusarfiillu tungaatigut annertunerusumik isumaqatigiissusiornerit.
- Ilinniarfeqarfiit Kalaallit Nunaanniittut USA-miittullu paarlaasseqatigiissinnaanerannut isumaqatiginninniarnert.
- Ilinniarnermut suliniutinik immikkuullarissunik isumaqatigiissuteqarnerit, soorlu "Washington Semester Program"
- USA-mi suliffeqarfiit aalajangersimasut sulinermit misiliffiusinnaanerit isumaqatigiissuteqarneq.
- USA-p National Science Foundationip suleqatiginerata eqquteqqinneqarnissaanut isumaqatigiissusiorneq.

Taakku saniasigut Nunanut Allanut Pisortaqarfiup Washington, D.C.-mi Sinniisoqarfik aqutigalugu Kalaallit Nunaat nunatut namminerisaminik

Amerikami Avannarlermi Panamerikamilu politikikkut, aningaasaqarnikkut, kultureqarnikkut timersornikkullu sinaakkusiinermi pisoqartitsinermilu peqataasinnaaneranut periarfissat misissorneqassapput.

Taakkununga assersuutaalluarsinnaasut tassaapput 2016-imi Nuummi Arctic Winter Gamesimik nunanit Issittoqarfiusunit amerlanerpaanit, tassunga ilaallutik Canada USA-lu peqataaffigineqartumik ingerlatsisimaneq, taamatullu Panamericano Handball Federation Kalaallit Nunaanni Assammik Arsartartut Kattuffiata peqataaffigisartagaa.

Kalaallit Nunaanni Assammit Arsartartut Kattuffiata sukataarullugu suliniutigaa 2018-imi Panamericano Handballimik pissartanngorniunnissap Kalaallit Nunaatinnissaa. Iluatsissappallu Amerikami Avannarlermi Kujallermilu avammut nittarsaassinermut isumalerujussuusussaaq.

Nunanut Allanut ministerip John Kerryp Kalaallit Nunaannut tikeraarnera

Naalakkersuisut qallunaat naalakkersuisui peqatigalugit Ilulissani junip 17-anni USA-p Nunanut Allanut Ministeriannit John Kerrymik tikeraartoqarput.

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisumit, Danmarkillu Nunanut Allanut Ministeriannit Kristian Jensenimit ataatsimoorullugu piareersarneqarpoq.

Tikeraarneq Ilulissani ingerlanneqarpoq, tassani Naalakkersuisut siulittaasuanit aammattaq Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisumit John Kerry tikilluaqquneqarpoq.

Tikeraarnermi pingaartumik silaannaap allanngoriartornera taassumalu Kalaallit Nunaannut unamminartortai sammineqarlutik. Taassuma saniatigut USA-p Issittumi Siunnersuisooqatigiinni siulittaasuunerata nalaani pilersaarutaasut eqqartorneqarput, naggataatigullu USA-p Kalaallit Nunaannut tunngassuteqartumik illersornissakkut suleqatigiinneq oqaluuserisassaq (ersarissarlugu Thule Air Basemi sullissinissamik isumaqatigiissut pillugu) USA-p nunanut allanut ministeriannik ataatsimeeqateqarnermi, taamatullu Kalaallit Nunaata ineriartortitsinermi pingaartitai aningaasaliinissamullu pisariaqartitai qaqqinneqarlutik.

Tikeraarnerup nalaani, Kim Kielsen, Vittus Qujaukitsoq kiisalu John Kerry

Assiliisut: Nuka Møller Bent Sørensenilu

Nunanut Allanut Ministerimik John Kerrymik ataatsimeeqateqarnermi Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup ersarilluinnartumik oqaatigaa sooq 2014-imi USA Pituffimmi Sakkutooqarfimmi sullissinissamik isumaqatigiissutip tunniunneqarnerani Kalaallit Nunaata USA-llu akornanni oqimaaluttamik naligiilersitsiviunngitsumik kinguneqarsimanera,

siunissarlu eqqarsaatigalugu Kalaallit Nunaannit qulakkeerniarusunneqartoq amerikamiut nunatsinni sakkutooqarnerata inuiaqatigiinnut iluaqutaasumik inissisimanissaa erseqqissaatigalugu.

Ataatsimiinnermi Pituffimmi Sakkutooqarfimmi kiffartuussinissamut isumaqatigiisummut tunngasumik aalajangiisoqanngilaq, pingaaruteqarporlu erseqqissassallugu ataatsimiinnerup nalaani Amerikami eqqartuussivimmi qulaariniarluni sulii aalajangiisoqanngimmat, ataatsimiinnermili erseqqissarneqarpoq kalaallit piimasaat paasilluarneqarsinnaammata, piimasaasullu taakku danskit nunanut allanut ministeriannit tapersorneqarput.

Joint Committee

Joint Committee 2004-mi Igalikumi isumaqatigiissutaasoq Kalaallit Nunaata USA-llu suleqatigiinnerannut nukittorsaassaaq, amerikamiut nunatsinniinnerat kalaallinut naleqarnerusumik pissarsiffiussasoq erseqqissarneqarluni. Tassuunalu qulakkeerneqassaaq Kalaallit Nunaata USA-llu attaveqatigiinnerat sakkutooqarfeqarnerinnaanik toqqammaveqassanngitsoq.

Kingullermik Joint Committeemi oktoberip 7-ani 2014-imi Washington, D.C.-mi ataatsimiittoqarpoq, tassani USA siulittaasuuffeqartutut qaaqquisuulluni. Aallartitat amerikamiut ambassadøriannit Rufus Giffordimit, Kalaallit Nunaata Washingtonimi Sinniisoqarfiata pisortaanit Inuuteq Holm Olsenimit kiisalu taamanikkut danskit politikikkut pisortaanerat Ambassadør Kim Jørgensenimit aqunneqarput.

Joint Committeemi siulittaasuuffik nunanit taakkunanga pingasuusunit

paarlakaajaanneqarpoq, massakkuugallartorlu Danmark siulittaasuuffimmik tigummiarpoq.

Joint Committeemi suleqatigiinnermi illernit pingaarnerit sisamaasut atorneqarput: oqaatsit, ilinniartitaaneq, ilisimatusarneq kiisalu niuerneq aningaasatigullu ineriartortitsineq. Suleqatigiinneq suleqatigiissunit pingasuusunit ukunanga aqqissuunneqarpoq:

- Ilinniartitaanermut oqaatsillu pillugit suleqatigiissut, nunat pingasuusut suleqatigiissuni ataatsimik ilaasortaataqarput. Suleqatigiissuni Kalaallit Nunaat ataavartumik siulittaasuutitaqarpoq.
- Ilisimatusarneq pillugu suleqatigiissut, tassani Kalaallit Nunaannit ilaasortaalluni Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmit toqqagaq.
- Aningaasaqarneq pillugu suleqatigiissut, tassani Kalaallit Nunaata Washingtonimi Sinniisoqarfianiit aallartitaq Kalaallit Nunaat sinnerlugu ilaasortaataalluni.

Joint Committeemi ukiumoortumik ataatsimiinnissaq nalinginnaasumik 2015 ukiaani Danmarkimi ingerlanneqartussaagaluarpoq, taamaattorli oktober 2014 kingornali Joint Committeemut ataatsimiigiaqqusummik aggersaasoqarnikuunngilaq, tassunga pissutaavoq Pituffimmi Sakkutooqarfimmi kiffartuussinissamut isumaqatigiissut pillugu eqqartuussivimmi suliaqartoqarnera.

Joint Committeemi ataatsimiittarnerit nangeqqinneqassapput tamanut naammaginartumik kiffartuussinissamut isumaqatigiisummik siumut isigisumik aqqiisoqarniariarpat.

Permanent Committee

Permanent Committee ukiumoortumittaaq ataatsimiittarnini 2014-imi Washington, D.C.-mi ingerlappaat. Ataatsimiinnermi eqqartorneqartut ilagaat Pituffimmi periarfissaasut innuttaasunit atorneqarnerusinnaaneri (soorlu ilisimatusarnernut aatsitassanillu ujarlernernut), sakkutooqarnikkut tunngasortaani danskit illersornissakkut sullissisuinit kiisalu qanoq illilluni USA kalaallit danskillu suliffeqarfiutaannit nioqqutissanik kiffartuussinissanillu pisinerusinnaanera eqqartorneqarlutik. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaanit oqaatigineqarpoq Pituffimmi Sakkutooqarfimmi kiffartuussinissamik isumaqatigiissusiornissaq Kalaallit Nunaannut aningaasatigut assut isumaqartoq, kiffartuussinissamullu isumaqatigiisummik tunniussinissaq politikikkut alaatsinaaqqissaarneqartoq.

Oktoberip 31-ani 2014 kiffartuussinissamik isumaqatigiisummik tunniussisoqareernerata kingorna Permanent Committeemi ataatsimeeqqittoqarsimanngilaq.

Pituffimmi Sakkutooqarfik pillugu oqaloqatigiinneq Danmarkip/Kalaallit Nunaata/USA-llu pilersitaanni isumaqatigiinniarnermik marts 2015-imi pilersitsisoqarpoq, tassani Kalaallit Nunaannut naammaginartumik aaqqiisoqarnissaanut nassaarniartoqassalluni.

Permanent Committeemi ataatsimiittarnerit nangeqqinneqassapput tamanut naammaginartumik kiffartuussinissamut isumaqatigiisummik siumut isigisumik aaqqiisoqarniariapat.

Pituffimmi Sakkutooqarfik

Oktoberip 31-ani 2014 USA-p ilisimatitsissutigaa Pituffimmi Sakkutooqarfimmi kiffartuussinissamut isumaqatigiissut

suliffeqarfimmut Exelisimut tunniunneqarsimasoq. Taanna suliffeqarfik danskit/kalaallit paasinninnerat naapertorlugu tassaavoq suliffeqarfik amusartumiittoq, sullissisussarsiornermi malitassanik naammassinnissimanngitsoq. Politikikkut diplomatiikkullu qaffasissukkut tamanna USA-mut ilisimatitsissutigineqarpoq, diplomatiikkullu suliniarneq annertoq aallartippoq Kalaallit Nunaata siornatigornit ajornerusumik inissinneqannginnissaa anguniarlugu.

Danskit/kalaallit suliffeqarfii, taakkununga ilaalutik danskit/kalaallit suliffeqarfiutaat Greenland Contractors I/S allaffissornikkut naammagittaalliuuteqarput, taassumalu malitsigisaannik eqqartuussivimmut suliassanngortitsillutik. Allaffissornikkut naammagittaalliumminni februar 2015-imi ilalerneqanngillat, eqqartuussivitsigulli maj 2015-imi ilalerneqarlutik. Tamatuma kingorna eqqartuussissut naammagittaalliuutigineqarpoq, maannakkullu (juni 2016) suli ilisimaneqanngilaq eqqartuussineq qanoq inernejarumaarnersoq.

Qaammatini aggersuni eqqartuussiviup inerniliinera piariissangatinneqarpoq.

Taakku akornanni marts 2015-imi aallartittumi Kalaallit Nunaat/Danmark USA-llu akornanni isumaqatigiinniarnarit ingerlanneqarput, tassani Kalaallit Nunaata USA-p Kalaallit Nunaanni Sakkutooqarfeqarneranni annertunerpaamik pissarsissutiginnissaa anguniarlugu.

6.2 CANADAMIK SULEQATEQARNEQ

Kalaallit Nunaat pingaartumik Issittumi Siunnersuisoqatigiinni Issittumilu Immap Sinaani Naalagaaffiit akunneranni Canadamik qanimut suleqateqarpoq.

Taakku saniatigut Kalaallit Nunaat Canadami qanittumik suleqateqarput, taakku tassaapput

Nunavut Tunngavik Incorporated, ICC Canada, Makivik Corporation kiisalu Nunavummi naalakkersuisut. Kalaallit Nunaat Nunavut ICC Internationalilu peqatigalugit COP21-mut ataatsimoorlutik allagaqaateqarput Issittumi silaannaap allanngoriartornera pillugu, annerusumik paasisaqarusukkuit silaannaap allanngoriartorneranut immikkoortoq atuaruk.

Atorfilittatigoortumik Canadap Københavnimi aallartitaqarfianik attaveqarneq akuttunngitsumik pisarpoq.

Kalaallit Nunaata Washington, D.C.-mi Sinniisoqarfia Canadamut atalersinneqarpoq

Kalaallit Nunaata USA-mi sinniisuutitaa Inuuteq Holm Olsen 2015-imi Canadamuttaaq sinniisunngortinneqarpoq. Atalersitsineq isumaqarpoq Sinniisoqarfimmi pisortaasup suliassaqarfia USA-mut atuutiinnarnani Canadamuttaaq atuutilersoq. Canadamut tikeraarneq siullesq januar 2016-imi pivoq.

Tikeraarnermi siunertaavoq suleqatigeriikkanut suleqatissanullu nutaanut sinniisup ilisaritinnissaa. Sinniisup Canadap nunanut allanut naalakkersuisoqarfiani atorfilittat ataatsimeeqatigai, taamatullu Inuit Tapiriit Kanatami (ITK) siulittaasortaava ilassineqarpoq, Canadami aalisarnermik pisortaqarfimmi nunanut allanut pisortaasoq, danskit Iqalunni konsuliat EU-llu Canadami aallartitai ilassillugit.

Canadap tungaanit Nunavut Kalaallillu Nunaata suliassaqarfimmi assigiinngitsuni ataatsimut soqutigisat naapiffigisinnaasaanni qanimut suleqatigiinnerunissaat kissaatigineqarpoq, taakkununnga ilaallutik EU-p puisit amiinik mattussinermini Inuit pillugit immikkut aalajangersagaanni.

Kingusinnerusukkullu Kalaallit Nunaata sinniisuutitaa Iqalunnut tikeraaqqissimavoq

suleqatigiissutaasinnaasut assigiinngitsut annertunerusumik oqaloqatigiissutigiartorlugit.

Siunissamilu Atlantikorsuarmut sineriallit allat tikeraarneqassapput Kalaallit Nunaata niuernikkut aningaasaqarnikkullu soqutigisinnaasai misissoriartorlugit.

2017-mi Sinniisoqarfik inuttaqarnikkut amerleriaateqarpat Canadamut attaveqarnermut suliata annertuseriangaatsiassapput.

7 ISLANDIMIK SULEQATEQARNEQ

Island Canadatuut tassaavoq nuna sanilerisaq. Island 2013-imi pisortatigoortumik konsulatimik (sinniisoqarfimmik) diplomatiskisut inissisimasumik Nuummi ammaavoq. Islandip konsulatia diplomatiskisut Nuummi inissisimasuni kisiartaagallarpoq.

Kalaallit Nunaat Islandilu 2013-imi akunnerminni isumaqatigiissuteqarfiusut sinaakkutaralugit pitsaasumik inerititaqarfiusumillu suleqatigiipput.

Kalaallit Nunaata, Islandip Norgellu akunnerminni Ammassaat pillugit maannakkut isumaqatigiissuteqartoqarpoq (2013) taamatullu Kalaallit Nunaat, Island Savalimmiullu qalerallit pillugit aqutsiveqarfiusumik isumaqatigiissuteqarlutik (2010), taakku isumaqatigiissutit pisuussutinik aalisapiluttoqannginnissaanut pingaarutilimmik inissisimapput.

Attaveqatigiilluarnermi annertunerusumik pissarsissutiqeqarsinnaanera takuneqarsinnaavoq, tamannalu qangali kalaallit islandimiullu akunnerminni sanarfinissaat kissaataavoq. Silaannaap allanngoriartornera taamatullu maannakkut siunissamilu Kalaallit Nunaanni Issittumilu inuiaqatigiit aningaasaqarnikkut ineriartortitsinissamut periarfissaat pitsaasut pillugit Islandimut qaninnerusumik suleqateqarnissaq sanarfineqassaaq.

7.1 KALAALLIT NUNAATA ISLANDILLU AKORNANNI ATAATSIMOORTUMIK NALUNAARUT

Novemberimi 2013 taamani Naalackersuisut siulittaasuat Islandimilu taamani nunanut allanut ministeriat ataatsimut nalunaarummik Kalaallit

Nunaata Islandillu siunissami suleqatigiinnissaannik imaqtumik atsioqatigiipput. Tassani allassimavortaaq Kalaallit Nunaata nalilersussagaa Kalaallit Nunaata Islandimiinnerata qanoq nukittorsarneqarnissaa.

Ataatsimut nalunaarummi makkuninnga suleqatigiiffissanik pingarnersiukkanik imaqtarpoq:

-Aalisarneq

-Peqqinneq

-Takornariaqarneq

-Niuerneq inuussutissanullu tunngasut

Suleqatigiissutaasinnaasullu allat periarfissallit aamma allattorneqarsimasut makkuupput:

-Avatangiisit attaveqatigiinnerlu

-Upalungaarsimaneq

-Issittumi Siunnersuisooqatigiit

-Nunat Avannarliit, Nunat Avannarliit Killiit suleqatigiinnerat

-Ataatsimut soqutigisanut tunngasunik ilisimasamik paasisutissanillu tunioraqatigiinneq.

Ataatsimut nalunaarut aallaavigalugu atortuulersitsinissat siunertaralugit ukiumoortumik ataatsimeeqatigiittoqartarpoq.

Kingullermik ataatsimeeqatigiinneq aprilip 13-iani 2016 Reykjavikimi ingerlanneqarpoq.

Kalaallit Nunaat sinnerlugu Nunanut Allanut Pisortaarfik, Avatangiisinut Pinngortitamullu Naalackersuisoqarfik taamatullu Ineqarnermut, Sanaartornermut Attaveqaatinullu Naalackersuisoqarfimmit peqataasoqarpoq.

Ataatsimut nalunaarummi pingaarnersiukkat aallaavigalugit oqaloqatigiinneq, aalisarnermut, peqqinnissamut, takornariaqarnermut, niuernermut inuussutissanullu tunngasut eqqartorneqarput. Ataatsimiinnermittaag suleqatigiiffiusinnaasut nutaat eqqartorneqarput, ilaatigut tassaasut; avatangiisit attaveqatigiinnerlu kiisalu ataatsimut soqutigisani paasissutissiinerit ilisimasanillu tunioraaqatigiinneq, taakkununga ilaallutik nunanut allanut niuernernullu politikki Issittorlu pillugu apeqqutit.

Ataatsimiinnermi ima isumaqatigiittoqarpoq:

1. Kalaallit Nunaata Islandillu akornanni silaannakkut angallassinermut suleqatigiissitat, tassani suleqatigiissutigineqarsinnaasut soorlu annertunerujartuinnartumik isumannaallisaaneq silaannakkullu assartuinnermi mittarfinnillu pisariillisaaneq.

2. Kalaaliminernik Islandimut eqqussisinaanermut malittarisassat nutaat.

3. Kalaallit Nunaata Islandillu akornanni nerisassanik eqqussisinaanermut malittarisassanik sanasoqarnissaq, tassani nunat taakku marluk akornanni ajornannginnerusumik eqqussisinaaneeq angujumallugu. Malittarisassat kalaallisut islandimusut danskisullu allassimasut quppersagaaranngorlugit saqqummiunneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, Kalaallit Nunaata Islandillu akornanni angalasunut tigorianaannangortussat.

Tulliani piviusunngortitsiniarluni atorfilittat akunnerminni ataatsimiinnissaat tulleeq april 2017-imi pinissaa piareersarneqarpoq.

7.2 KALAALLIT NUNAATA ISLANDILLU NUNANUT ALLANUT MINISTERIISA ATAATSIMIINNERAT

Arctic Circle Assembly Reykjavikimi oktober 2015-imi ingerlanneqarnera iluatsillugu Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu allanut Naalakkersuisoq taamanikkullu Islandimi nunanut allanut ministeriusoq Gunnar Bragi Sveinsson ataatsimeeqatigiipput.

Saamerlermit: Islandip nunanut allanut ministeria Gunna Bragi Sveinsson taavalu Vittus Qujaukitsoq

Majip 6-ani 2016 Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu allanut Naalakkersuisoq Islandimilu massakkut nunanut allanut ministeriusoq Lilja Alfreðsdóttir oqarasuaatikkut ataatsimeeqatigiipput.

Ataatsimiinnermi nunat taakku marluk aalisarnermut, peqqinnissamut, takornariaqarnermut, niuernermut inuussutissanullu tunngasut suleqatigiissutaasut killiffissiorlugit eqqartorneqarput.

Ministerit suliat aalajangersimasut pingasut naammagisimaarlugit uppenarsarpaat mittarfinnik atuinissamut sillimaniarnermut qaffakkiartortumut silaannakkut angallassinikkut pisariillisaanikkut mittarfinnillu atuilluarnissamut suleqatigiissunik pilersitsisimaneq, taavalu Islandimi tikittarfimmi kalaallinut nerisassanut tunngasut ajornartorsiutit aaqqiivigineqarnissaat. Tamanna sivitsortumik kalaallit Islandimut akunnikkallartunut ajornartorsiutaasimasoq, Islandimi pisortat ajornartorsiummik misissuilluareerlutik aaqqiissutissanik nassaarsimanerat.

Kiisalu Kalaallit Nunaata Islandillu akornanni nerisassanik nassarnermi malittarisassat atuuttut pillugit quppersagaarqanik sanatitsinissaq sanasoqarnissaanik isumaqatigiissuteqartoqarnera. Quppersagaaraq naatsorsuutigineqarpoq kalaallisut, islandimiusut danskisullu saqqummersinneqassasoq, taakkulu Islandip Kalaallit Nunaatalu akornanni angalasunut tigoriaannangortinneqassasoq.

7.3 QANINNERUSUMIK ISLANDIMIK SULEQATEQALERNISSAQ

2013-imi illuatungeriit ataatsimut nalunaaruteqareernerisigut pisoqarsimaqaaq. Islandip generalkonsuleqarfik (sinniisoqarfik) diplomatiskimik inissisimasooq ammarsimavaa, Arctic Circle Greenland Forum Nuummi ingerlanneqarpoq aammattaarlu Nunani Avannarlerni, Nunanilu Avannarlerni Killernilu Siunnersuisoqatigiit Issittoq oqaluserisassaminni pingaartutut inississimallugu. Sikup aakkiartornera ilutigalugu umiarsuartigut angallaneq, takornariaqarneq minnerunngitsumillu aatsitassanik piiaanissaq soqutigineqarlualersimapput. Islandermiut kalaallillu soqutigisaat tassuuna taputartuussinnaanerit ilimanaatilerujussuuvooq, tassuunani kingullertigut Kalaallit Nunaanneersoq Royal Arctic Line Islandimeersorlu Eimskip suleqatigiinnissamik isumaqatigiissusiorput.

Ataatsimut nalunaarutitsigut islandimiunik qanimut oqaloqateqalereerpugut, kisianni tigussaasunik suliniutinik aallartitsiniarnermi islandermiunik toqqaannartumik attaveqarsinnaanerput amigaatigaarput. Siunissami Reykjavikimi Sinniisoqarfimmik pilersitsinissaq Islandimik suleqateqarnerup pitsaanerulerneranik kinguneqarsinnaammat eqqarsaatigisariaqarpoq, taamaalilluni politikkikkut, niuernikkut ilinniartitaanikkullu

Kalaallit Nunaannut iluaqutaasumik attaveqateqarnerulertoqarsinnaammat.

7.4 ARCTIC CIRCLE GREENLAND FORUM

Arctic Circle Greenland Forum ulluni majip 17-ianit 19-iannut ingerlanneqarpoq, taannalu Nunanut Allanut Pisortaqaarfik Arctic Circlelillu allattoqarfiata suleqatigiinnerisigut aqqissuunneqarpoq.

Arctic Circle Greenland Forum politikkikkut aqutsisunit, inuussutissarsiornermik ingerlatsisunit kattuffinnillu, suliffeqarfinnit aningaasaliisartunit kiisalu ilisimatuussutsikkut suliaqarfinnit nunanit assigiinngitsunit 17-ineersunit peqataaffigineqartumik Nuummi ingerlanneqarpoq. Issittumi ineriartorfiusinnaasut assigiinngitsut eqqartorniarlugit soqutiginnittut inuit 360-init ikinnerunngitsut ataatsimeersuarnermi peqataapput.

Assiliisoq: Arctic Circlelimi allattoqarfik

Kalaallit Nunaata Arctic Circle Greenland Forumimik aqqissuussinerata immikkuullarissumik periarfissippaa Kalaallit Nunaata Issittullu ineriartornissakkut periarfissaat taamatullu sumiiffinni nunarsuullu sinnerani pingaarnersiukkatsinnik nunarsuarmioqatitsinnut nittarsaassinissamut.

Ulluni pingasuni Oqalliffiup ingerlanerani saqqummiisoqartarpoq apeqqutinilu pingaarutilinni arlalinni suleqatigiilluni

oqaloqatigiittoqartarluni, soorlu Issittumi
inuuniarnikkut aningaasatigullu ineriartorneq
pillugit.

**Naalackersuisut Arctic Circle ataatsimeersuarnermi
Assiliisoq: Arctic Circlelimi allattoqarfik**

Oqalugiartut ilaatigut tassaapput Islandimit,
Canadimit, Nunavumit, Alaskamit, Singaporemit,
Koreamit, nunat inoqqaavisa aallartitaat,
imaatigut nassiussanik assartuinerup iluani,
assartuinerup iluani, takornarialerisut,
aalisarnermut tunngasut suliffeqarfiit,
suliniaqatigiiffiit politikikkut
attuumassuteqanngitsut il.il. atituumik
unammilligassatsinnut soorlu Issittumi
ineriartortitsineq ukkatarinninnermut
paasinninnermullu annerulersitsisut – kiisalu
sumiiffinni nunarsuarmioqatigiinnilu
suleqatigiiffiusut.

Issittumi suleqatigiinnermi nunarsuatsinnut
niuernermet attaveqarnermet
nukittorsaataasussa q assersuutaalluarsinnaavoq
Royal Arctic Linep islandimiullu
umiarsuaatileqatigiiffiata Eimskip
ataatsimeersuarnerup nalaani
saqqummiunneqartoq.

8 ASIAMIK NUNANILLU ALLANIK SULEQATEQARNEQ

Kalaallit Nunaata Asiamik nunanillu allanik suleqateqarsinnaanera kalaallit avammut tuniniaanikkut, takornariaqarnikkut aningaasaliinikkullu periarfissaalluartunik aningaasatigut sunniuteqartussanik ineriartortitsinissaq piukkunnaateqarluarpoq.

Ukiuni makkunani nunarsuarmioqatigiit allanngoriartornerat sukkasuumik ingerlavoq. Pinngitsoorneqarsinnaanngilaq nunat Aningaasaateqarluartut, politikikkut, isumannaallisaanermilu politikikkut sunniuteqarluartut, soorlu USA, Rusland, Kinalu Kalaallit Nunaata aningaasarsiornikkut soqutigisaat ingerlanniernerini qanimut attaveqarfigissallugit.

Kalaallit Nunaata nunanut allanut 2011-mi nunanut allanut politikikkut periusissiaa aallaavigalugu nalilernerqarpoq Washington, D.C.-mi sinniisoqarfimmik ammaaniarluni aningaasaliisimaneq silatusaarnerusoq, tamannalu Kalaallit Nunaata nunarsuarmioqatigiinnut attaveqarneranut alloriarnerusoq pingaarutilik. Ukiuni aggersuni nalilersorneqassaaq tulliani sumi aningaasaliisoqassappat imminut akilersinnaanerpaajussanersoq.

Akisussaaffiit nunatsinnut angerlaanneqareersut eqqarsaatigalugit sumi nunatta sinniisoqarfissaanik pilersitsisoqarsinnaanersoq qanimut suleqateqarnermi pilersinneqarsinnaavoq.

Aningaasaliisinnaasunik pilerilersitsissagutta pingaaruteqarpoq isumannaatsumik tatiginartumillu ingerlatsinissaq, tamakkumi aningaasaleerusuttut siulliullugit qissimigaartarmatigit. Aningaasaliisussat aningaasaliiffimmini politikikkut naalackersuinikkullu patajaatsuunissaa

pingaartittarpaat. Tamakku tamaasa isigalugit Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarpoq nunarsuarmioqatigiinnut nittarsaatissallugu nunatsinni tamat oqartussaaqataanerat ingerlalluartuusoq patajaatsumillu aningaasatigut inissisimasugut. Aningaasaliinialutik eqqarsaateqartut pisariitsumik sukkasuumillu akuerineqassappata toqqaannartumik tatigeqatigiissumillu nunanik allanik attaveqateqarnissat pinngitsoorneqarsinnaanngilaq.

Japan, Kina Korea Kujallerlu Issittumut soqutiginnippat, taakkuuppullu avammut niuerutitsinnik pisisinnaassutsimik annertuumik pigisaqartut. Taakkuuppullu qanittumik Issittumi Siunnersuisoqatigiinni alaatsinaattut ataavartumik peqataasalertut. Politikikkut isumaqatigiissuteqarfiginissai periarfissaavoq (niuernerup, nunap sannaatigut, issittumik ilisimasassarsiornermut kulturikkullu isumaqatigiissuteqarfigisinnaasut) imaluunniit aningaasatigut aningaasaliisinnaanermillu / niueqatigiinnermut periarfissaasut. Pingaartumik nunat taakku Issittumut periusissioarnialutik ilungersorneranni Kalaallit Nunaata ineriartornissamat pingaarnersiuneranut ilannguttariaqarput.

Nunat Asiamiittut suleqatiginissaat periarfissaqarluarpoq, taamaattorli namminersorluni inatsit malillugit oqartussaaffiit arlallit angerlaateriikkavut tungaatigut nunanut allanut tunngasuni suliassaqarfiit nunanullu tamalaanut isumaqatiginninniarsinnaaneq tunngavigalugit suleqatiginiarsinnaaneri ajornakusoorsinnaavoq naalagaaffeqatigiinnerup isumaanik ilisimasaqarluannngikaanni – tamannalu paasilluarneqarsinnaavoq, tassami Kalaallit Nunaat suliamit suliamut suliassaqarfiit tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit angerlaanneqarsimanersut apeqqutaalluni

nikerarsinnaasarami. Ukiuni aggersuni Asiama nunanilu allani tikeraarnernut/ataatsimeersuarnernut/saqqumm ersitsinermut peqataasarnissaq aningaasaliiffineqartariaqarpoq annerusumik Kalaallit Nunaata pingaarnersiugai periarfissaalu paasitinnerujumallugit.

Suliaq taanna junimi 2013-imi aallartippoq nunanut allanut pisortap Japanimut februarimilu 2014-imi Korea Kujallermut Kinamullu angalaneratigut.

Ungasinnerusooq eqqarsaatigalugu Kalaallit Nunaat Asiama sinniisuutitaqalartariaqarpoq, tassuuna annertunerusumik suleqatigiiffiusinnaasut qulakkeerumallugit. Nunanut Allanut Pisortaqarfiup nalilersuina malillugut sinniisoqarfimmik pilersitsinissaq pitsaanerpaajussaaq Beijing Kinami inissisimassappat. Tassani immaqqa Bruxellesimi Washington, D.C.-milu periutsit assigalugit danskit Beijingimi aallartitaqarfianut ilaasumik.

8.1 KOREA KUJALLERMIK SULEQATEQARNEQ

Qaffasissumik Korea Kujallermik attaveqarneq septemberimi 2012-imi aallartippoq, taamani præsidentiusooq Lee Myung Bak Kalaallit Nunaat tikeraarmagu arlalinnillu isumaqatigiissusiorfigineqarmat. Tikeraarnek malitseqartillugu taamanikkut Naalakkersuisut Siulittaasuat Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalakkersuisooq kiisalu Ilinniartitaanermut Ilisimatusarnermullu Naalakkersuisooq peqatigalugit december 2012-imi Seoul tikeraarneqarpoq.

Koreamik suleqateqarnissamut periarfissat ilaatigut isumaqatigiissut atuuttoq aallaavigalugu pingaartumillu nutaanik ilisimatussutsikkut isumaqatigiittoqarneratigut pisinnaapput.

Taamatutaaq maanna atuuttoq aatsitassanut tunngasoq, Memorandum of Understanding (MoU) 2012-imi isumaqatigiissutaasoq ineriartorteqqinnissaa periarfissaavoq.

Vittus Qujaukitsoq Korea Kujallermi inuussutissarsiornermi saqqummersitsinermi martsip 14-anit 17-at 2016 ilanngullugu Poscomut tikeraartoq, Korea Kujallermi saviminernik tunisassioortut annersaat, nunarsuatsinnilu annerit tallimaat.
Assiliisoq: Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisooqarfik

Martsip 14-ianit 17-iannut 2016 Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisooq Koreami Kujallermi inuussutissarsiornikkut saqqummersitsinermi Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermullu Naalakkersuisooqarfimmik aqqissuunneqartumit peqataavoq. Saqqummersitsinermi Kalaallit Nunaata niuerutai, tassunga ilaallutik aalisakkat qaleruallillu, aammattaarlu puisit amiinik nioqqutissiat ukkatarineqarput. Taamatutaaq Kalaallit Nunaat takornariarfissaqqissut nittarsaanneqarpoq taamatullu aatsitassarsiornikkut attaveqatigiinnikkullu nunanit allanit aningaasaliiffiusinnaasut nittarsaanneqarput.

Asiama nunani siullerpaalluni junip naanerani julilluunnit aallartinnerani 2016 konsulitaarnissani piareersaatigaa.

8.2 JAPANIMIK SULEQATEQARNEQ

Kalaallit Nunaat Japanilu qanimut suleqatigiipput, tamannalu nukittorsarneqarpoq Naalakkersuisut siulittaasuat Kunngissakkut peqatigalugit martsip 26-anit 28-anut pisortatigoortumik saqqummersitsimmata.

Tikeraareernerup kingorna atorfilittatigoortumik suleqatigiinnerit ingerlapput, Japanip Kopenhagenimi aallartitaqarfia aqqutigalugu ataatsimiinnerit oqaloqatigiinnerillu ingerlanneqartarlutik.

Taamatutaaq septemberip 17-ianit 22-anut 2015 Japanip Ambassadøria National Institute of Polar Research Tokyomiittumit aallartitat peqatigalugit tikeraarpoq.

Tikeraarnermi Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffik Japanimilu nunami namminerimi issittumut ilisimatusarfia ilisimatusarnek pillugu isumaqatigiisummik atsioqatigiipput, taannalu allanit tassunga assingusunit siullerpaalluni pilersinneqarpoq, illuatungeriillu atsioqatigiinnerminni neriutigaat nunat taakku marluk ilisimatusarnermi sulinertik qanilliallatsissinnaallugu.

Kalaallit Nunaata Japanillu akornanni ilisimatusarnermut tunngatillugu Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffimmi septemberip 18-iani 2015 atsioqatigiinneq. Saamerlermit: Japanip Ambassadøria Seishi Sui, Japanip issittoq pillugu ilisimatusarfiani pisortaaneq Kazuyuki

Shiraishi, Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffiup Pisortaaneq Klaus Nygaard kiisalu Vittus Qujaukitsoq Assiliisoq: Kalaallit Nunaanni Pinngortitaleriffik.

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq akuttunngitsumik Japanip Kopenhagenimi Ambassadøria ataatsimeeqatigisarpaa, tassani Kalaallit Nunaata Japanip ministeriaqarfiinut, inuussutissarsiortunut Japanillu Issittoq pillugu politikkiata ingerlannga soqutigisailu pillugit oqaloqatigisarlugu.

8.3 KINAMIK SULEQATEQARNEQ

Sumiiffinni arlariinni Kalaallit Nunaat Kinalu qanimut suleqatigiipput. Pingaartumik aatsitassarsiornermut tunngasuni.

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq oktoberip 26-annit 30-at ilanngullugu niuernerimi saqqummersitsinermit Kinami peqataavoq, taannalu Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernernullu Naalakkersuisoqarfimmit aqqissuunneqarpoq. Niuernermit saqqummersitsineq takornariaqarnermut puisillu amiinik nioqqutissianik inuussutissanillu Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiortunit tunisassiarineqartut ukkatarinnipput.

Great Greenlandip puisit amiinik nioqqutissiai Beijingimi saqqummersinneqarput.

Assiliisoq:**Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernernullu Naalakkersuisoqarfik**

Kinap aallartitaqarfia Københavnimiittooq atorfilittatigoortumik qanimut attavigineqartarpoq.

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq akuttunngitsumik Københavnimi Kina Ambassadøriani ataatimeeqateqartarpoq.

8.4 RUSLANDIMIK SULEQATEQARNEQ

Rusland Kalaallit Nunaannut suleqataavoq pingaarutilik. Pingaartumik Issittumi Siunnersuisoqatigiinni, kisianni aamma Issittumi nunat sineriallit tallimat, taamatullu aalisakkanik isumaqatigiinniarnermi.

Ukiumi qaangiuttumi atorfilittatigoortumik danskit nunanut allanut ministeriaqarfianik ataatsimeeqateqartoqartarsimavoq, pingaartumik maanna Naalagaaffiit Peqatigiit nunap toqqaviisa ataatsimiititaliaanut nunap toqqaviinut piunasaqarnerup ingerlanerani.

Junip naanerani siullerpaamik russit Ambassadøriannik Kalaallit Nunaannut Nuummum tikeraartoqassaaq. Nunanut Allanut Pisortaqaarfik maanna pilersaarummik piareersaaleruttarpoq, tassani ataatsimiinnerit Nuummi Ilulissanilu ingerlanneqassallutik.

8.5 INERIARTORTUT NUTAAT

Tuluit Nunaata EU-mit aniniarluni aalajangernera malinnaaffigeqqissaarneqarpoq, piffissamilu qanittumi Kalaallit Nunaat qanoq soqutigisani, pingaartumik aningaasanut tunngasut illersorneqarsinnaaneri pillugit eqqarsaatersorfigisariaqarpai.

Aninissamut isumaqatigiinniarnermi 2017-imi ingerlanneqartussat

apeqqutaalluinaqqissaartussaapput. Kalaallit Nunaata Tuluit Nunaannik attaveqarnini naqqaninngaannit sanarfeqqinnissaa pisariaqarsinnaavoq. Taama pingaarnersiuinermi isumalluutini ilisimasani isumaqatigiinniarnermi atorneqartussanik Londonimi itaqartariaqassaagut.

Nunat allat soorlu Asiamiittooq Taiwan Kalaallit Nunaannut suleqatissat pingaaruteqarsinnaavortaaq. Qulequtaq immikkoortoq niuernermit politikki Kalaallit Nunaata Taiwanimut niueqateqarnerata annertunerusumik allaaserineqarnera atuarneqarsinnaavoq.

9 NUNARSUARMIOQATIGIINNI SULEQATIGIINNEQ – NAALAGAAFFIIT PEQATIGIIT

9.1 INUIT PISINNAATITAAFFII PILLUGIT NP-IP SIUNNERSUISOQATIGIIVI

NP-ip Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiivi 15. marts 2006-imi pilersinneqarput inuillu tamarmik pisinnaatitaaffii kiffaanggissusiilu illersorneqarnissaat sulissutigissallugit pisinnaatitaaffinnillu unioqqutitsinernik paasiniaasassallutik misissuisassallutillu. Inuit pisinnaatitaaffii pillugit ilinniartitaanerit, siunnersuinerit teknikikkullu ikiorsiinerit siuarsassallugit siunnersuisoqatigiit akisussaaffigaat pisinnaasallu annertusarnerannut ikiorsiinissamut akisussaaffigalugu.

9.2 NUNAP INOQQAAVISIA PISINNAATITAAFFII PILLUGIT IMMIKKUT ILISIMASANIK ATUINEQ

Nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit immikkut ilisimasallit 2007-imi NP-ip inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiivisa ataani pilersinneqarput.

Genèvemi inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiinni Kalaallit Nunaata Danmarki peqatigalugu peqataanera ileqqoq malillugu nunat inoqqaavisa piginnaatitaanerannik immikkut isiginninniarpoq.

Nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit immikkut ilisimasallit (EMRIP) arfineq pingajussaannit naapinnissaata pinissaa Genèvemi ulluni julip 11-anit 16-iat ilanngullugu pinissaa naatsorsuutigineqarpoq.

9.3 NUNAT INOQQAAVISIA OQAASISSAQARFIINUT NP-IP PERMANENT FORUMIA

Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiinut NP-p Permanent Forumiani (UNPFII) sulineq Naalackersuisunit tapersorneqarpoq, 2000- imilu pilersinneqarnerani Kalaallit Nunaat Danmark peqatigalugu peqataasimalluni. UNPFII 16-init ilaasortaqrpoq, ilaasortat affaat nunat inuiisa sumiiffinni arfineq marlunneersunik namminneerlutik toqqagarisarpaat. Affaasa sinneri sumiiffinni taakkunanngaanniit naalackersuisunit toqqarneqartarput. Amerlasuuni naalackersuisunit ilaasortassatut toqqakkat aamma nunap inuiinersuusinnaasarput, taamaalilluni nunap inuiisa oqallittarfianni NP-ip ataaniittuni amerlanerussuteqartarlutik.

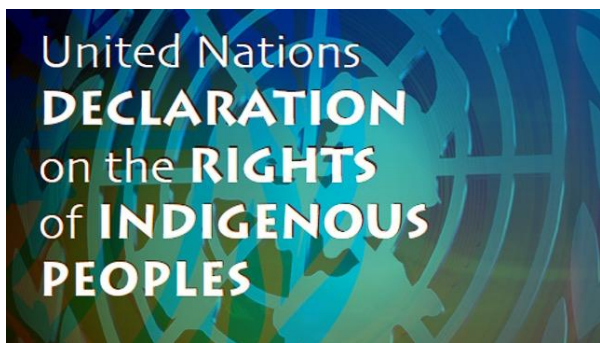
Permanent Forumimi nunap inuiisa 15-issaat ataatsimiinnissaat New Yorkimi majip 9-anit 20-at 2016 "Indigenous Peoples: Conflict, Peace and Resolution" qulequtaralugu ingerlanneqarpoq. Forum tassaavoq nunarsuarmi nunap inuiisa NP-imi ilaasortat NP-illu aaqqissugaanera pillugu oqaloqatigiiffigisinnaasaat. 1000 sinnerlugit aallartitat taakkunannga nunap inuii arlallit, NP-imi nunat ilaasortaasut, NP-imi agenturer allallu soqusigisaqatigiit katerinnermi peqataasarput oqaluuserisassani pingaarnertut inissinneqarsimasut avataasigut nunap inuiisa oqaluusererusutaat pingaarutillit soorlu 2030-mut oqaluuserisassap (SDG-eermiut), 2017-imi ukiut qulinngortorsiornissaq kiisalu nunap

inoqqaavi pillugi NP-imi sulinermit
sullinneqarnissamut ingerlaaseq pillugu suliaasat.

Danmark Kalaallit Nunaat peqatigalugu nunat
avannarliit ataatsimoorlutik saqqummiussassa
Nunap Inoqqaavisa Ikinngutai (GoF) sinnerlugit
taakku marluk Nunarsuarmi
ataatsimeersuarnermi saqqummiussassaannik.
Nunat Avannarliit ataatsimut
saqqummiussassaanni EMRIP-imi
aallartitaqartarnerup nutarternissaanik
oqariartuuteqarpoq taamaalillunilu nunap inuui
NP-imi annertusisamik
peqataasinnaangortillugit.

Kalaallit Nunaatattaq nunap iluani nunap inuuisa
oqaasii pillugit ilanngussassaqarpoq. Uani
naqissuserneqarluni kalaallit oqaasii 2009-mi
namminersulerattali pisortatigoortumik
oqaasiummata, kalaallillu oqaasiisa
pingaarnepaajuuaannarnissaat anguniarlugu
Naalakkersuisut nukittorsarneqarnissaat
suliniutigaat, pingaartumik ilinniartitaanerup
iluani. Ilangussaq nunat inuuisa kattuffiinit
aralinnit nersualaarneqarpoq.

NP-ip Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffianik
suaarutiginninnera (UNDRIP) NP-ip 2007-mi
ataatsimeersuarnerani akuerineqarpoq.

9.4 NUNAT INOQQAIVI PILLUGIT NP NUNARSUARMIOQATIGIINNIT 2014- IMI ATAATSIMEERSUARNERANIT MALITSEQARTITSINEQ

Nunat inoqqaavi pillugit NP-mi
Nunarsuarmioqatigiit ataatsimeersuarnerat
(WCIP) 22. -23. septembarimi 2014-imi New
Yorkimi NP ataatsimeersuarnerani qullersat
ataatsimiinnerattut ingerlanneqarpoq.
Taamanikkut Naalakkersuisunut Siulittaasoq
Aleqa Hammond danskit nunanut allanut
ministeriat peqatigalugu nunarsuarmioqatigiit
ataatsimeersuarneranni oqalugiartut. WCIP-mi
siunertaq tassaavoq nunat inoqqaavisa
pisinnaatitaaffiisa piviusunngortinneri pillugit
misilittakkanik isummanillu
paarlaasseqatigiinnissaq, Nunat Inoqqaavisa
Pisinnaatitaaffii pillugu NP Nalunaarutaat
ilanngullugu.

Kalaallit Nunaat Danmark peqatigalugu
inaarutaasumik allakkiami pingaartumik
inassuteqaatit marluk malitseqartinniarlugit
suliniarpoq. Nunap inoqqaavisa NP-imi
immikkoortut attuumassuteqartut
ataatsimiinnerinut peqataanissamut periarfissaat
pillugit inassuteqaatit 33-at kiisalu Nunap
inoqqaavisa pisinnaatitaaffii pillugit NP-ip
immikkut ilisimasalinnut piginnaatitsissutip
allanngortinneqarnera pillugu inassuteqaatit 28-
iat.

9.5 ILO NR. 169

ILO-mi isumaqatigiissutip 169-ip (Nunat inoqqaavi
aamma Nunani attaviitsuni naggueqatigiit pillugit
isumaqatigiissut) atulersinneqarneranut
killiffimmut tunngasumik ILO-mut
ingerlaavartumik Namminersorlutik Oqartussat
nalunaarusiussapput. Kingullermik
nalunaarusiorneq 2013-imi pivoq.

9.6 WORLD INTELLECTUAL PROPERTY ORGANIZATION (WIPO)

Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinik illersuinermi atugassanik nassaarniarneq eqqarsaatigalugu, tassunga ilanngullugu pingaartumik Pinngoqqaatitigut Isumalluutitut (GR) pisinnaatitaaffinnut, Qanga Ilisimasanut (TK) aamma inuit suliniutaat eqqaamasassat (TCE) WIPO-mi siuariartoqannginnera pissutigalugu manna tikillugu Namminersorlutik Oqartussat WIPO-mi naalackersuisut ataatsimiititaliaanni (IGS) peqataanissaq salliuutissimangilaat.

EU-mi sakkortuumik ataqatigiissaarisogarnera aamma nunani killerni assigiimmillu isumalinni immikkoortuni taaneqartuni ataqatigiissaarisogarnera pissutigalugu danskit naalackersuisuini kalaallit isumaannik sunniiniarnerup angunissaa ajornakusoorsimavoq, naak iluarinnittoqaraluartoq aamma naak Danmarkip nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinik aamma oqalliffinni allani UNDRIP-ip atulersinnissaanut tapersersuigaluartoq.

Naalackersuisut ataatsimiititaliaanni aaqjissuussaanikkut kukkuneq tassaavoq immikkoortut pingasut qulaani taaneqartut iluanni inuit pisinnaatitaaffiinut tunngatillugu isumaqatigiinniarnerni naligiimmik peqataanissamut nunat inoqqaavinut naalagaaffiit piviusumi periarfissiisanginneri. Ilaatigut immikkoortumi UNDRIP-ip atulersinnissaanut ilisimannittoqanngilaq, tassunga ilanngullugu nunat inoqqaavinut tunngatillugu oqaatsinik atuinerup nutarternissaanut piumassuseqannginneqarluni.

Kalaallit Nunaata WIPO-mi peqataanera ukiuni tullerni qaqeqqinneqassaaq, nutaanik uliniuteqarsinnaaneq, pingaartumik kalaallit Inuit kulturiannut sumiiffiillu ateqartinnerannut anersaakkut pisinnaatitaaffiit. Suliniut taanna Inuit Canadami Alaskami kiisalu Sinniisoqarfik Washington, D.C.-miiitoq peqatigalugit

piareersaataasumik suliat aallartinnissaat naatsorsuutaavoq.

9.7 TAMARMUT TUNNGASOQ NALILERSUINEQ NALLIUTEQQITTARTOQ/AKUTTOQATI GHISSAARTUMIK MISILITSITTARNERIT (UPR)

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat 21. januar 2016-imi Danmarkip inuit pisinnaatitaaffii pillugit misilitsinneranut, akuttoqatigiissaartumik misilitsittarnernik (UPR) taaneqartartumut NP-ip Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiivini Genévemi Schweizimiittumi peqataavoq. Sinniisuutitat Nunanut Allanut ministerimit Kristian Jensenimit aqunneqarput.

Januarip 21-ani Nunanut Allanut Pisortaqarfiup Kalaallit Nunaata nunat inuiisa pisinnaatitaaffiisa atuutsinneqarnerat pillugu danskit aallartitaat peqatigalugit Genévemi NP-ip inuit pisinnaatitaaffiisa siunnersuisoqatigiivnut saqqummiuppaa

Inuit pisinnaatitaaffiisa inissisimaffii pillugit danskit naalackersuisui Kalaallit Nunaat ilanngussisoralugu 2011-mili nalunaarusianik tunngaveqarluni UPR-imi nalilisoqartarpoq, suliniaqatigiiffiit arlalippassuit, matumani Inuit Pisinnaatitaaffiinut Kalaallit Nunaata Siunnersuisoqatigiivisa aamma Inuttut pisinnaatitaaffiit pillugit Institutip nalunaarusiaat inuit pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqatigiivnut tunniunneqarsimasut ilanngullugit.

Misilitsinnerup nalaani NP-imi nunat ilaasortaasut Kalaallit Nunaat arlalinnik apeqquteqarfigaat,

matumani Kalaallit Nunaanni nakuuserneq
meeqqanillu atornerluineq, ilinniartitaaner
mut periarfissat kiisalu Qaanaami innuttaasut
nunap inoqqaavisut inissisimaffiat pillugu
apeqqutit, aamma nunanit ilaasortaasunit
inassuteqaatinik arlalinnik saqqummius
sisoqarpoq, Kalaallit Nunaanni inuit
pisinnaatitaaffiinik nukittorsaaqataasinnaasunik.

Kalaallit Nunaat 2011-mi UPR-imi siullermeerluni
misilitsippoq, tassani nunat NP-imi ilaasortat
Danmarkimut kaammattuuteqarput, matumani
Kalaallit Nunaanut kaammattuutit ilanngullugit.

10 NUNANIK ALLANIK NIUEQATEQARNERMI POLITIKKI

Nunanik allanik niueqateqarnermi politikkip suliaa pingaarneq tassaavoq Kalaallit Nunaannut aamma Issittumut nunat allat soqutigisaasa Kalaallit Nunaanut inuussutissarsiutitsinnullu aningaasatigut iluaqutaanissaa.

Niueqatigiinnermi politikkip toqqammaviusut Naalackersuisunit aalajangersarneqartarput. Toqqammaviit taakku iluanni nunatta niuernikkut soqutigisai siumut sammisumik illersuisumillu (Nunatsinni suliffeqarfiit tunitsivissatigut periarfissaanik illersuineq) isumaginissaannut Nunanut Allanut Pisorta qarfik akisussaavoq. Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalackersuisoqarfik sanileralugu akisussaaffeqarfiit nutaamik agguarneqarneri nunanut allanut attuumassuteqarnermi inuussutissarsiutinik isiginnittumik suleqatigiinnerulernermi iluaqtissartaqalereerpoq.

10.1 KALAALLIT NUNAATA NIUERNIKKUT OQALUUSERISASSAI

Aalisarneq Kalaallit Nunaanni avammut niuernermut annertunerpaallunilu pingaarnerpaavoq. Maannakkorpiaq imaaneersunik nioqqutissiorfitta unammillersinnaanertik ajorseriasimasoq malugaat. Tamanna nunarsuatsinni niuernermut politikkip niuernermi ammanerulerneq malimmagu, illugiilluni taamatullu sumiiffinni killiligaangitsumik niueqatigiissinnaanerit annertusiartortinneranik pissuteqarpoq.

Pingaartumik EU killiligaangitsumik niueqatigiissinnaanerit avammut tunisassiortut unammillersinnaanerat sunnerpaa, malitsigisaanillu nioqqutissianik tunisisinnaaneq ajornakusoornersillugu.

Assersuutigalugu EU-mi nutaaq "Tamanut niuerneq: Niuernermi aningaasaliinermilu politikki akisussaaffeqarnerusoq". Tamanut niuernerup namminersortunngorsaaneq siuariartortoq nunarsuarmi niuerfinni akisussaaffilimmik nukittorsarusummagu, tassani malitassat pingasut qitiutinneqarlutik: Naammassisaqarsinnaaneq, ersarissuuneq EU-llu naleqartitai.

OLT-mi ilaasortat EU-mik isumaqatigiissutaat naleqartit taakku aamma malippaat, tassani piujuaannartitsilluni ineriartortitsineq ilaavoq. OLT-mi ilaasortat unammillersinnaassusiata nukittorsarneqarnissaa suliffissuaqarnikkut ineriartortitsinissamut periarfissaqartitsissaaq. Kalaallit Nunaat OLT-mi ilaasortatut EU-miit nioqqutissat akitsuuserneqarnissai pisinnaatitaaffigaa. Naak Kalaallit Nunaata nioqqutissai EU-mi aalisarnermut isumaqatigiissut malillugu akitsuusersorneqartussaangikkaluartut, tunisassiallu allat OLT-mik isumaqatigiissuteqarnikkut aamma akileraarusersorneqartussaananik, EU-p niuernikkut ammaassigaluttuinnarnerani akileraarusersuisarnerit naleqarunnaaraluttuinnarput. Tamanna siunertaqanngilaq, tassami nunat aningaasarissaartut nunat aningaasarissaannginnerusut OLT-mut ilaasortaasut ipisikkiartuaarmagit. Taamaattumik EU-p ammasumik niueqatigiinnermik ammaassinermini Kalaallit Nunaata aalisakkanik niuernermi unammillersinnaasusia eqqorpaa.

Killeqanngitsumik niuersinnaanermut assersuut Kalaallit Nunaannut eqquisoq tassaavoq CETA-mik isumaqatigiissut naammassineqareersimasoq (Comprehensive Economic and Trade Agreement) Canadap EU-llu akornanni isumaqatigiissutaasoq.

Canada Kalaallit Nunaata tunisassiaasa assinginik arlalinnik tunisassiaqarpoq, OLT-mi ilaasortaasutut EU-mik isumaqatigiissuteqarnikuuneq unammillersinnaanermut oqilisaataanikuugaluartoq maannakkut sunniutaa annikitsuararsuannngorsimavoq. Isumaqatigiissutip atuutilernerani akileraarusiinnginnissamut isumaqatigiissutit 99 %-ii atorunnaarallassapput. EU-p Canadallu CETA-mik isumaqatigiinnerat Kalaallit Nunaata tunisassiai Canadamit EU-mut niuernerq eqqarsaatigalugu piuneerutiusanneqarnissaat kingunerissavaa. Kalaallit Nunaata tuniniaasinnaaneranut periarfissat neriorneqarnissaat allaqqunneqarsinnaanngilaq, nunatsinnilu tunisassiorlut sumiiffinni pingaarutilinni oqimaarsartissavai. EU-llu Asiamik niuernikkut isumaqatigiissuteqarneratigut Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit tunisassiorlut europamiut suliffeqarfiinut sanilliullugu unammillersinnaanera nungussavaa. Tamatuma kingunerisinnaavaa tunisassiorlut tunisassiatik tunisinnaajuaannarumallugit EU-mi tuniniaanermik ingerlatalinnik suliffeqarfinnik pilersitsinissaat, tassanilu suliareqqiineq allaqqunneqarsinnaanngilaq. Tamanna nagataatigut nunatsinni tunisassiornermik suliassaqatitsinerit appariarujussuarnerat, tamatumalu kingunerisinnaavaa pisariaqartumit annertunerusumik kalaallit avammut tunisassiorlut aningaasartuuteqarnerulernerat.

10.2 NUNANUT SANILERISANUT

NUNANULLU

NIUEQATIGISARTAKKANUT

ATTAVEQARNERIT NUKITTUUT

Qulaani eqqartorneqartut piareersarfigissagaanni avammullu nioqqutissiorlutta unammillersinnaanerat pitsanngorsarniarutsigu nunanut sanilerisatsinnut nunanullu

niueqatigisartakkatsinnut attaveqarluarneq allaqqunneqarsinnaanngilaq.

Naalakkersuisut isumaqatigiissutiminni nunanut sanilerisanut, attaveqarfigisatsinnut pingaarutilinnut niueqatigisartakkatsinnut diplomatiskiusumik attaveqarnissaat sinniisoqarfeqalernissat pisariaqalivissapput, taamaattumik nunanut sanilerisatsinnut pingaartumik avammut nioqqutissiorlut niuernikkut attaveqarnerit taamatullu nunani avannarlerni killerni siunissami niuernikkut suleqatigiiffissamik pilersitsisoqartariaqarpoq.

Niuernermut politikkip misissoqqissaanera

Niuernikkut isumaqatigiinniarnert piareersaateqarfiginerini Naalakkersuisunit akuersaarneqarpoq niuernermi pissutsit qulaajarniarlugit misissueqqissaartoqassasoq. Niuernermut politikkip annertuumik misissueqqissaarfigineqarnera Inatsisartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaanit Nunanut Allanut Pisortaqarfimmit innersuussisoqarneratigut 2014-imi immikkut aningaasaliiffigineqarsimavoq. Taamaalilluni Nunanut Allanut Pisortaqafik 2015-imi suleqatigiisitaliamik suliqarfinnit arlalinnit ilaasortaaffigineqartumit pilersitsisimavoq taakkulu Inuussutissarsiutimut, Suliffeqarnermut Niuernernullu Naalakkersuisoqarfimmit, Aalisarnermut, Piniarnermut, Nunalerinernullu Naalakkersuisoqarfik taamatullu Aalisarnermut akuersissutinik nakkutilliisoqarfik avammut niuertut qanimut suleqatigalugit sulisinneqarput.

Sulinerimi assiliaq nunani pingajuusuni niueqateqarnermut akileraarutitigut aporfiusinnaasut ersarississsavaat. Nalunaarusiap aalisakkat akileraarutitigut akornutaasinnaasut qulaarniassavaa taamaalilluni akileraarusersuinermit isumaqatigiinniarnissaq ingerlanneqarsinnaanngorlugi. Immikkoortumi 8-mi allaaserineqartutut Asiami nunat Kalaallit Nunaannut soqutiginninnertik ersersereerpaat.

Aalisakkanik niuerfiit nalunaarutigaat Asiamut niuernerq annertusiartortoq, Asiamullu niuersinnaanerup pilerinarnera ersarissarneqarpoq. Taamaattumik nalunaarusiat periarfissat aporfusinnaasullu qulaajarlugit ingerlanneqassaaq taamaalilluni siunissami Japanimik, Kinamik Koreamillu Kujallermik periusissiamik suliarinnittoqassaaq.

Nalunaarusiaq naammasseriarpap nunanik allanik niuernikkut akileraarusersuinnikkullu isumaqatiginiarnissaanut aalajangiinissaaq piimaarpoq.

Taiwanimut aalisakkanik tunisassianik pitsaanerusumik eqqussuisinnaanermut anguneqarnerat

Naalackersuisut niuernermik saqqumilaartisinissamik pingaarnersuinerat assigiinngitsutigut sunniuteqalereersimasooq takuneqarsinnaavoq. Niuernermit nalunaarusiap ilaattut Nunanut Allanut Pisortaqarfiup takusinnaavaa niuernermut aporfissaqartoq, soorlu niuerutigisanut akileraarutit annertuut. Akileraarutitik misissueqqissaarluni suliaqarnermi Nunanut Allanut Pisortaqarfiup inernilerpaa Kalaallit Nunaat Taiwanimut niuernermi akileraarutitigit annikinnerulaartumik ingerlanneqarsinnaassasut. Kalaallit Nunaannit tunisassiat Taiwanimut tikikkaangata maannakkutut akileraarutitigit suliarineqarnera ingerlagallarpoq, akileraarutitit nalinginnaasumik WTO-mut ilaasortaangitsunut atorineqartartut atorlugit. Nalunaarusiamik suliaqarnermut atatillugu Nunanut Allanut Pisortaqarfiup saaffiginnereernerata kingorna Taiwanimi oqartussaasut februar 2016-imi ilisimatitsippot kalaallit tunisassiat siunissami Most-Favoured-Nationimik aallaavilik atorineqarsinnaasoq. Taamaalilluni siunissami kalaallit tunisassiat taiwanimut eqqunneqarneranni annikinnerusumik akileraarusersorneqarmissaat eqqunneqassalluni.

Taiwanip aningaasaqarnera Asiami annerit tallimaraat ukiumullu 8.000 – 10.000 tonsinik aalisakkanik eqqussuisuupput, taamaalilluni Taiwan kalaallit tunisassiaasa niuerutiginnissaanut periarfissatsialassuutut isigineqartariaqarluni. Korea Kujallermut sakkukillissakkamik niuerutitik eqqussuisinnaaneq suli misissorneqarpoq.

Nunat Avannarliit Killiit niuerfigineqarsinnaanermut periarfissanik erseqqissaaneq

2007-imiilli Nunat Avannarliit Killiit Kalaallit Nunaat, Island Savalimmiullu eqqartullattaarpaat akunnerminni niueqatigiinneq annertunerulersittariaqarlugu. Eqqartorneqartorlu tassaavoq killeqanngitsumik niueqatigiinneq, Hoyvikimi isumaqatigiissut, ataatsimoortumik aningaasatigit immikkoortoq taavalu nunat avannarliit killiit Issittumut periusissiat. Siunnersuisooqatigiit qulequtaqarluni ataatsimiinneranni, ukiumut ataatsimiitarnerni innersuussinernilu sammisaaq qaqittarsimavaat.

Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisooqatigiivi Siunnersuisooqatigiit ukiumoortumik augustip 12-iani 2015 ataatsimiinneranni nunat avannarliit killiit naalackersuisuinut innersuussassamik akuersissuteqarpoq, tassani Savalimmiuni Naalackersuisui, Kalaallit Nunaata Naalackersuisui taamatullu Islandimiut

Naalakkersuisui suleqatigiissunik pilersitsinissaat innersuussutigineqarpoq, tassani nunat taakku pingasut killeqanngitsumik niueqatigiilissappata iluaqutaasussat ajoqutaasussallu nalilersorneqassammata, tassuunalu nunat avannarliit killiit niuernikkut siunnersuisoqatigiivini pilersitsisoqassalluni. Inatsisartut nunat avannarliit killiit innersuussinernut ukiakkut ataatsimiinnermini innersuut 1/2015-imut tapersiillutik akuersissutigaat. Taamatuttaaq Savalimmiuni Islandimilu nalunaarut akuersissutigineqarpoq, suleqatigiissussallu aallartinnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Suleqatigiissussat taakku innersuussutigisassaat namminerlu misissuinitanni innersuussissutaasut kateriarutsigit Naalakkersuisut siunissami niuernikkut politikikkut suliniutissat pillugit toqqammavissaqarluarlutik aalajangiisinnaangussapput.

10.3 ILLUATUNGERIIT ARLALLIT ISUMAQATIGIISSUTAAT – NUNAT AVANNARLIIT, EU, IL.IL.

Nunat arlallit isumaqatigiissutaat tassaapput nunani allanik arlalinnik isumaqatigiissutaasut – soorlu nunani avannarlerni suleqatigiinneq aamma EU-mik suleqateqarneq. EU suli tassaavoq avammut niuernitsinni pisisartuni annersaasoq.

Uumasut nakorsaannit uumasut misissorneqartarnerat pillugu EU-mik isumaqatigiissuteqarneq

Namminersorlutik Oqartussat 2002-mili aalisakkanik nioqqutissianik, uillunik il.il. sinnikuiniillu tunisassianik uumasut nakorsaqaarnikkut nakkutilliineq pillugu EU-mik isumaqatigiissuteqarnissaq kissaatigisimavaat – aamma taaneqartoq 'Uumasut nakorsaqaarnikkut

isumaqatigiissut'. Sulineq taanna 2011-mi naammassineqarpoq.

Aaqqissuussineq piffissap aallartisarfiup kingorna aalisakkanik avammut niuernermut annertuumik pingaaruteqassasoq.

Uumasut nakorsaqaarnikkut killeqarfimmi nakkutilliiviit marluk aningaasalersornissaat ingerlanneqaarnissaallu pillugit inuussutissarsiortunik isumaqatigiissusiortoqaarsimavoq, Nuummi Sisimiunilu.

Immikkoortumi Inuussutissalerinermut aqutsisoqarfik (DK) oqartussatut piginnaatitaavoq aamma uumasut nakorsaqaarnikkut killeqarfinni nakkutilliivinni nakkutilliinernut akisussaalluni, tassa Kalaallit Nunaanni uumasunit tunisassianik eqqussuinermi avammullu niuernermik nakkutilliineq suli Namminersorlutik Oqartussanit tiguneqaarnikuunngimmat.

Uumasut nakorsaqaarnikkut killeqarfinni nakkutilliivinni nakkutilliisussanik ilinniartitsisoqareernerata kingorna Kalaallit Nunaanni Inuussutissalerinermut Oqartussaqaarfik (VFMG) nakkutilliinermik isumaginnittussanngorlugu FVST-mit pisussaaffilerneqassaaq.

Isumaqatigiissutip kingunerissavaa suliffissat amerlanerusut aamma nakkutilliinermik sulisunut ilinniagaqaarsimanikkut qaffatsitsineq, taakku naatsorsuutigineqartut maani najugalinnit inuttalerneqartussatut attuumassuteqartumik ilinniagalinnit assersuutigalugu inuit eqqiluisaarnikkut ilinniagalit imaluunniit aalisarnermik nakkutilliinermik misilittagallit.

Isumaqatigiissut aamma isigineqassaaq uumasunit tunisassianik eqqussuinermi aamma annissuinermi angerlartitsiniarluni sulinermi alloriarnertut siullertut.

Taamatut isumaqatigiissutikkut misilittakkat anguneqartut oqartussaasut attuumassuteqartut aamma nakkutilliinermik sulisut sungiusaatigissavaat piffissaq sivilisunerusoq eqqarsaatigalugu EU-mi inatsisiliornermut aamma niueqatigiinnermut attuumassuteqartuni suliassanik amerlanerugaluttuinnartunik tigusiartornissami.

10.4 NUNAT ARLALLIT AKORNANNI ISUMAQATIGIISSTIT – (WORLD TRADE ORGANISATION)

WTO-mik isumaqatigiissummik december 1994-imi Danmarkip atortussanngortitsineranut atatillugu Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat Danmarkimi oqartussanut nalunaarput Danmarkip atortussanngortitsineranut ilaanissartik kissaatigalugu. Danmarkip WTO-mik akuersinerani taamaattumik Savalimmiut aamma Kalaallit Nunaat pillugit nangaasoqanngilaq. Tamanna WTO-mik pilersitsineq pillugu isumaqatigiissummut 15. april 1994-imeersumut Danmarkip atortussanngortitsinera pillugu nalunaarut nr. 71, 8. juni 1995-imeersumit takuneqarsinnaavoq Danmarkip atortussanngortitsinera aamma Savalimmiunut aamma Kalaallit Nunaannut atuuttoq. Taamanikkut Naalakkersuisuusunit tamanna pillugu 1995-imi aalajangiineq malillugu, 2005-imi uppernarsarneqartumi, Nunanut Allanut Pisorta qarfik pisussaavoq ilaatigut Kalaallit Nunaanni inatsisit WTO-mi maleruagassanut naapertuutissasut, ilaatigullu Kalaallit Nunaanni niuernikkut oqartussat WTO-mut pisortatigoortumik nalunaaruteqassasut (tassani maleruagassat malillugit).

Nunanut Allanut Pisorta qarfiup pisortatigoortumik nalunaaruteqartoqannginnerani Dohami isumaqatigiinniarnertit inernerat utaqqimaarpaa. Pisulli akornanni nunatsinni inatsisit naapertuutilernissaannut sulinerup

malitseqartinnissaa isiginiarneqassaaq, kiisalu pisortatigoortumik nalunaaruteqarnermut atatillugu pisariaqartumik tamakkiisumik paasisaqarnissaq pisariaqassalluni.

Niuernikkut oqartussaaffigisaq ingerlaavartumik nalunaaruteqarsinnaatitaaneq ingerlatiinnarniarlugu, GATT 1994-imi art. XXVIII, 5 malillugu, WTO-mi maleruagassanik naammassinninnissaq eqqarsaatigalugu nunap nangaassuteqarnini nunap nalunaarutigissavaa. Allatut oqaatigalugu pineqarpoq pisussaaffiit allanngortinnissaannut pisinnaatitaaffik (WTO-mi ilaasortaanerup malitsigisaanik akitsuusersuinikkut allatigut pisussaaffiit). Kingullermik nalunaarut WTO-mi januar 2015-imi akuerineqarpoq taamaattumillu aatsaat 2017-ip naanerani uteqqinneqartussaalluni.

WTO-mi niuernikkut oqilisaassinermik isumaqatigiissut

Dohami isumaqatigiinniarnermi december 2013-imi annikitsumik siuariartoqarnera misigineqarpoq, tassa Balimi isumaqatigiissut inaarutaasumik isumaqatigiissutigineqarmat aamma Balimi ministerit ataatsimeersuarnerini akuerineqarmat. WTO-mi niuernikkut oqilisaassinermik isumaqatigiissut (Trade Facilitation Agreement, TFA), Balimi isumaqatigiissuteqarnermut ilaasoq, (WTO-mi nunat akornanni isumaqatigiissutini siulleg), maannakkut WTO-mi ilaasortanit atortussanngortinniarneqalerpoq. Isumaqatigiinniarnertit ingerlanerat tunngaviatigut 2001-imi Dohami isumaqatigiinniarnermiit Balimi ministerit ataatsimeersuarnerat tikillugu sivilisussuseqarsimavoq.

WTO-mi ilaasortanit pisariaqartumik pingajorarterutinit marlunnit atortussanngortinneqarpat isumaqatigiissutit atortuulersinneqassaaq. Singapore, Hong Kong aamma USA atortussanngortitsereerput, aamma

EU-p akuersinera ataatsimut isigalugu nunat allat suli 28-t ilanngunnerannik kinguneqassaaq. Danmarkip isumaqatigiisummik atortussanngortitsinera EU aqutigalugu pissaaq, tassa isumaqatigiissutip imaa EU-p kisimiilluni oqartussaaffigisaaniimmat. Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut isumaqatigiisummik EU-p atortussanngortitsinerannut ilaangillat.

10.5 EU PEQATIGALUGU SULINIUTITIGUT SULEQATIGIINNEQ

Nunarput EU-p ataani suliniutinut arlalinnut periarfissaqarpoq. Den Europæiske Regionale Udviklingsfondimi (ERDF) maleruagassat taamaalillutik INTERREG V-mi suliniummut Northern Periphery and Arctic Programme (NPA) isersinnaatitsippat – siusinnerusukkut Northern Periphery Programme (NPP) – OLT-mili aqqissuussineq suliniutinut allanut arlalinnut isersinnaatitsillutik.

ERDF-imi maleruagassat imaapput 'naalagaaffiit ilaasortaangitsut' suliniutinut immikkoortitanut nammineq akiliisariaqarlutik. Kalaallit Nunaat taamaalilluni ukiut tamaasa NPA-mi suliniutinut aningaasaliisarpoq. Aningaasat taakku kingornatigut nunat tamalaat akornanni suliniutini kalaallit peqataanerannut atornerqartarput. EU-mi nunanit peqataasunit isumaqatigiissuteqarnikkut Nunarput aamma Savalimmiut namminneq aningaasaatitik nungunneqaraangata ERDF-imi aningaasat ilaannik atuisinnaapput.

NPA-mi sulineq atorfilittanit ingerlanneqarpoq, sulineq kingullermik Nunanut allanut tunngasutigut naalakkersuinikkut ingerlatsineranut nassuiaammilli tassaniissimalluni, ilaatigut piffissaq suliniuteqarfiusoq 2007-2013 kingulleq naammassineqarluni, ilaatigut suliniuteqarfissaq nutaaq, 2014 – 2020 piareersarneqarlunilu aallartinneqarluni.

Northern Periphery and Arctic Programme

NPA-mi suliniutip siunertaa tassaavoq avinngarusimasuni pissutsit pissutigalugit ajornartorsiutaalersunik aaqqiinernik pilersitsineq. Suliniummi takorluugaq tassaavoq unammillersinnaassutsimik inuiaqatigiinnillu napasinnaasunik pilersitsineranut peqataanissaq, nutaaliorneq iluaqutigalugu, aallartitsisartut piginnaasaasa annertusinerisigut aamma isumalluutinik sunniuteqarluartumik nunani avannarlerni nunanilu issittuni siuariartornissamut suliniutip periarfissallu asseqanngitsut atornerqarnerisigut. Nunat peqataasut qulingiluat tassaapput: Finland, Sverige, Norge, Irland, Nordirland, Skotland, Savalimmiut, Island aamma Kalaallit Nunaat.

NPA-mi suliniut ukioq 2000-imi aallartippoq piffissallu suliniuteqarfiusut pingajuat aallarteqqammerlugu. Kalaallit Nunaat Northern Periphery and Arctic Programmeme 2002-mili peqataasimavoq. Suliniummi peqataaneq Kalaallit Nunaanni namminersortunut pisortallu suliffeqarfiinut inuussutissarsiuutit ineriartortinnissaannut nutaaliornissamullu tapiissutinik pissarsinissaannut periarfissiivoq, nunat peqataasut suliuniutaanni allani peqataasoqarneratigut. Suliniut aalajangersimasumik tunisassiamik aamma kiffartuussinikkut nutaaliornermik inerisaanertut iluseqarsinnaavoq, kisianni aamma ilisimasanik avitseqatigiiffiusinnaalluni, piginnaanngorsaqqiinnerusinnaalluni aamma suliatigut attaveqarfinnik pilersitsinerusinnaalluni.

Piffissami suliniuteqarfiusumi siullermi 2000-2006-imi Kalaallit Nunaannit peqataasut 16-it suliniutini aqqanilinni peqataapput. Piffissami suliniuteqarfiusumi qaangiuttumi, 2007-2013-imi, kalaallit peqataasut aqqaneq marluk suliniutini 14-ini peqataapput, suliniutini peqataanermikkut

kalaallit peqataasut 8,1 mio. kr.-it missaannik pissarsillutik.

NPA 2014-2020

EU-p Issittoq pillugu politikianut ilaasutut, piffissaq suliniuteqarfiusoq nutaaq, 2014-2020, Issittumik isiginnippoq. Taamaattumik Kommissionimit suliniut allatut taaguuteqartinniarlugu toqqarneqarsimavoq "Northern Periphery and Arctic". NPA 2014-2020-mi Skotlandimi 30. september 2014-imi Cool North Ataatsimeersuarneq saqqummiunneqarpoq, tassani aamma suliniutinut qinnuteqaatinik tiguisoqarnissaanut ammaassisoqarluni. EU 2020-mut periusissaanut naapertuuttumik, piffissaq suliniuteqarfiusoq nutaaq sisamanik suliniuteqarfeqarpoq: Nutaaliorneq, Aallartisarneq, Atoqqiineq aamma nukinnik sunniuteqartitsineq, kiisalu Pinngortitami kulturimilu kingornussat.

Piffissami pilersaaruteqarfimmi nutaami qinnuteqarfiusumi siullermi pilersaarutit 14-it akuerineqarput, tassunga ilanngullugit tallimat kalaallinit peqataaffigineqartut. Suliniutit marluk kalaallinit peqataaffigineqarput, sulilu suliniutit allat pingasut kalaallinit peqataaffigineqarlutik. Qinnuteqarfissap aappaata ingerlanneqarnera 20. april 2015-imi unippoq, qinnuteqarfissap aappaani pingajuanilu suliniutit allat sisamat kalaallit peqataaffigisaat akuerineqarput. Qinnuteqarfissat sisamassaat 30. september 2016-imi matuneqassaaq.

Katillugit NPA 2014-2020 suliniutinut 56 mio. eurot missaannik aningaasaliiffigineqarput suliniummut missingersuutit ataatsimut annerpaamik 2 million eurollutik.

11 NUNANI TAMALAANI UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISITAARTUUNERAT AAMMA – SILAP PISSUSAA

11.1 NUNANI TAMALAANI UUMASSUSILLIT ASSIGIINNGISITAARTUUNERAT

Januar 2015-imi Nunanut Allanut Pisortaqarfiup silaannaap pissusaanik isumaqatiginninniarneq nunarsuarmioqatigiit isumaqatiginninniarnersa aalajangiiffiginissaata tungaanut taamatullu uumassusillit assigiinngisitaartuunerat pillugit suliniutit akisussaaffigineqarneri isumalluutitigullu nassatarisai tiguai. 2016-imi akisussaaffiit allanngortiteqqinneqarneranni uumassusilinnut tappiorannartunut suliniutit inissisimaffitoqqaminnut Pinngortitamut, Avatangiisinut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut utertinneqarput.

Uumassusillit Assigiinngisitaarlunnarnerat pillugu Isumaqatigiissut (CBD)

CBD-p ataani 2015-imi illuatungeriit ataatsimeersuarnikuunngillat. COP (COP13) tullia december 2016-imi ingerlanneqassaaq. Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni ukiuni qaangiuttuni sammisat Kalaallit Nunaannut immikkut attuumassutillit qanimut oqaloqatigiissutigineqarsimapput "Imartat pinngortitat ataqatigiiaat uumasunillu immikkuullarissullit sumiissusersiniarlugit" (EBSA)". Nunanut allanut naalakkersuinikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaammi 2015-imeersumi sukumiinerusumik allaaserineqarnerat innersuussutigineqarpoq.

CBD-p nunatsinni atuutilersinneqarnera Pinngortitamut, Avatangiisinut Nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpoq 2020-mut anguniagassatut

siunniunneqartut naammassineqarnissaat siunertaralugu ilisimasatigullu tunngavissat pitsaanerusut sulissutigineqarlutik. Suliniutini aalajangersimasuni ilaatigut uumasunik pingaarutilinnik soqutiginaatilinnillu misissuinissaq pillugu suliniutit, matumani Kalaallit Nunaata Kitaani Kujataanilu pinngortitat ataqatigiiaat uumasullu pingaarutillit pillugit nalunaarusiaq". Taamatutaaq ilisimatuussutsikkut nalunaarusianik arlalinnik pingaarutilinnik allanik suliaqartoqarsimavoq: "Issittup imartaata ilaani kalaallit/danskit oqartussaaffigisaanni imartat innarliasut sumiissusersiniarneqarnerat (Christensen et al. 2012), Qeqertarsuup tunuani Ikkannersuarmilu umiarsuarnik angallannerup aqunneqarnera - pinngortitanik ataqatigiiaanik tunngavilimmik isiginnilluni aamma Tunup Avannaani Nunami eqqissisimatitaaffiusumi sumiiffiit uumassusilinnik illersuiffiusut (2009). Kiisalu Avannaarsuata imartaanut tunngatillugu suliniummik aallartitsisoqarsimalluni.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit Suleqatigiissitai Conservation of Arctic Flora and Fauna (CAFF)

CAFF-imi suleqatigiissitami sammineqarput uumasunik assigiinngisitaartunik aamma pinngortitanik ataqatigiiaartunik illersuineq aamma Uumasut Assigiinngisitaartuuneri pillugit Isumaqatigiissutip atulersinnissaata qulakkeerneqarnissaanut ikiunneq. CAFF-imi Naalagaaffeqatigiit soqutigisaat Kalaallit Nunaannit Nunanut Allanut Pisortaqarfikkoortumik isumagineqarput taamaalillunilu ataatsimiinnerni aallartitanut siuttuusarluni. Peqatigisaanik Naalagaaffeqatigiit

sinnerlugit Kalaallit Nunaat CAFF-ip allattoqarfianut ukiumoortumik aningaasaleeqataasarpoq.

Kalaallit Nunaata (Kunngesarfiup) nakkutilliilluni suliniummi "Circumpolar Biodiversity Monitoring Programme"-mi (CBMP) ingerlatat Issittumi uumasut assigiinngisitaartuunerat (ABA) 2013-imeersup nalilersorneqarnera maannakkut malitseqartinneqarluni suliarineqartumut qanimut ataneqartinnissaat qulakkeerniarneqarnerat isiginiarpai. Tamanna Kalaallit Nunaat/Danmarki (aamma Kunngesarfik) DCE (Nationalt Center for Miljø og Energi – Århus Universitet) suliniummut tamarmiusumut siuttooqataasutut inissisimanagera, Miljøstyrelsen Miljøstøtte til Arktisimit (DANCEA) aningaasalersorneqarluni. CMBP-ip ataani immikkut ilisimasalinni arlalinni Kalaallit Nunaat ilaavoq, ilaatigut Pinngortitaleriffik immikkut ilisimasalinnik arlalinnik peqataatitaqarluni.

CAFF-ip PAME-mi suleqatigiissitaq suleqatigalugu suliaq imartanik illersuineq (MPA) pillugu suliamut ingerlasumut suliaqarput. Takuuk PAME-p ataani allaaserisat.

Nunatsinni nalunaarusiamik Arctic Biodiversity Assessmentimik (pingaartumik inassuteqaatit nr. 5, 8, 9 aamma 12) malitseqartitsinissaq sulissutigineqarpoq, tassani aamma Uumasut assigiinngisitaartuunerat pillugu isumaqatigiissummik suliniutinik arlalinnik taputartuuttunik ingerlatsisoqarpoq.

Task Force on Arctic Marine Cooperation Issittumi Siunnersuisoqatigiit ataanni ingerlanneqartoq

Task Force "Task Force of Arctic Marine Cooperation" (TFAMC) Issittumi Siunnersuisoqatigiit ataanni 2015-imi pilersinneqarpoq. Tassuuna Issittup imartaa pillugu suleqatigiinnerup siunissami

nukittorsartariaqarneranik oqallittarnissaq naliliisarnissarlu isumagineqassaaq. Suliaq Issittumi Siunnersuisoqatigiinni Ministerit 2017-imi ataatsimiinnissaanni nalunaarusianngorlugu inaarneqassaaq suleqatigiiffissamik/aaqqissuussamik aalajangersimasumik ilumut pilersitsisoqassaneranik inassuteqartussamik, assersuutigalugu nunarsuup immikkoortuani isumaqatigiissutikkut imaluunniit Issittumi imartanik illersugassanik toqqartueriaaseq aqqutigalugu. Kalaallit Nunaat Danmarkimi Nunanut allanut ministeriaqarfik peqatigalugu atorfilittatut qaffasisusilimmik Co-HOD-itut ilaavoq.

Naalagaaffiit Peqatigiinni imartat oqartussaaffigineqartut avataanni uumasunik assigiinngisitaartunik illersuineq piujuartitsinermillu tunngaveqarluni atuineq (BBNJ – Biodiversity Beyond Areas of National Jurisdiction).

Naalagaaffiit Peqatigiit suleqatigiissitaani BBNJ-imi januar 2015-imi aalajangiisoqarpoq maannakkut Naalagaaffiit Peqatigiit imaani pinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutaannut (UNCLOS – United Nations Convention on the Law of the Sea) ilassutitut nunat tamalaat isumaqatigiissutissaata imatut taaneqartup - Implementing Agreement (IA) - oqaasertaliorneqarnissaa sulissutigineqalissasoq.

Isumaqatiginninniarnert aallartisarneqarput Kalaallit Nunaata atorfilittai isumaqatiginninniarnermi peqataatillugit.

11.2 NUNANI TAMALAANI NUNAT PISSUSAA

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq Naalakkersuisut sinnerlugit Silap pissusaa pillugu nunanut tamalaanut NP-ip COP21-imi

ataatsimeersuartitsinerani december 2015-imi Parisimi ingerlanneqartumi, Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussallu akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut naapertorlugu Kunngaqarfiup Danmarkip aallartitaasa ilaatut peqataavoq.

December 2015-imi COP21-mi Parisimi isumaqatigiinniarnert.

Saamerlermit: Vittus Qujaukitsoq Danmarkillu Nukissiutinut, Pilersuinermut Silallu Pissusianut Ministeri Lars Christian Lilleholt

NP-imi illuatungeriit 12. decemberimi Silap pissusaa pillugu Parisimi isumaqatigiissut akuersissutigaat, 2020-p kingorna nunarsuaq tamakkerlugu silap pissusaa pillugu sulinissamut Kyotomi isumaqatigiissutip atorunnaarnerani sinaakkusiisussa, kiisalu nunarsuup kisatsikkiartornerata 2 gradit ataaniitinnissaanik qulakkeerinnittussamik.

Naalackersuisut isumaqatiginninniarnert ingerlaneranni nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffii nunallu inoqqaavisa ineriartornissaminut pisinnaatitaaffiisa Parisimi isumaqatigiissummi akuerineqarnissaat sulissutigaat. Danmarkip Kalaallit Nunaat sinnerlugu isumaqatigiissutip oqaasertaani nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinut pituttuisumik innersuussisoqarnissaa pillugu kissaammik saqqummiussisimavoq. NP-imili illuatungeriit isumaqatigiissutip inaarutaasumik oqaasertaani nunap inoqqaavisa pisinnaatitaaffiinut imaluunniit ineriartornissamut pisinnaatitaaffiinut inatsisitigut pituttuisumik innersuussisoqarnissaanik isumaqatiginngillat, taamaallaat nunap inoqqaavi pillugit

qulequttamut innersuussisumik imaqarluni, taannalu inatsisitigut pituttuisuunngilaq.

Silap pissusaa pillugu isumaqatiginninniarnep saniatigut silap pissusaata allanngornera Kalaallit Nunaannut kingunerisaanik unammilligassat Vittus Qujaukitsoq isiginiacquai, matumani ilaatigut Global Island Partnership (GLISPA) aamma Nunat imarpiup akianiittut nunallu immikkoortuisa Kattuffiata (OCTA) pisoqartitsineranni, Kalaallit Nunaata ilaasortaaffigisaani. Taassuma saniatigut COP21 Vittus Qujaukitsoq Nunavumi naalackersuinikkut siuttumik Peter Taptunamik aamma ICC Internationalip siulittaasuanik Okalik Egeesiakimik oqaloqateqarnissamik periarfissiivoq, tamatumalu inerneranik Issittumi silap pissusaata allanngornera pillugu ataatsimoortumik nalunaaruteqarlutik, tassani issittumi innuttaasut ineriartornissaminut pisinnaatitaaffii silallu pissusaata allanngorneranik Issittumi innuttaasunut unammianiagassat immikkut ittut ersarissarneqarlutik.

Parisimi COP 21-mut atatillugu silap pissusaa pillugu ataatsimut nalunaarut

Saamerlermit: Nunavup naalackersuisuini siulittaasoq Peter Taptuna, ICC Internationalimi siulittaasoq Okalik Egeesiak kiisalu Vittus Qujaukitsoq

Parisimi isumaqatigiissut nutaaq pillugu apeqqutit Naalackersuisut ulloq 31. marts 2016 suliarivaat, isumaqatigiissut Kyotomi isumaqatigiissutip atorunnaarnerata kingorna 2020-mit sunniuteqarluartumik atuutilernissaa naatsorsuutigineqarluni. Parisimi isumaqatigiissutip ataatsimut nalilersorneqarnera tunngavigalugu Naalackersuisut isumaqarput

Danmarkip Parisimi isumaqatigiissummut ilaalerneratigut isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut tunngatillugu nangaanartoqartinneqartoq. Danmarkimi Nukissiuutitut, Pilersuinermit Silallu pissusaanut ministeri Lars Christian 8. april 2016-imi tamanna pillugu ilisimatinneqartoq.

Parisimi isumaqatigiisutit Kalaallit Nunaannut nangaanartoqartinneqarnissaanik aalajangiineq COP21 silallu pissusaa pillugu isumaqatiginninniarnert sioqqullugit piginnaatitsissummik tunniussisimaneq tunngavigineqartoq, tassani oqaatigineqartoq Kalaallit Nunaat taamaallaat silap pissusaa pillugu isumaqatigiissummut nutaamut ilaasinnaasooq siunissami Kalaallit Nunaanni imminut napatitsisumik aningaasaqarnikkut ineriartortitsinissamik kissaateqarneq tamakkiisumik eqqarsaatigineqarpat.

Eqqarsaatiginninneq tamanna naammassineqarsimasinnaagalarpoq Parisimi

isumaqatigiissummi inatsisitigut pituttuisumik nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii innersuussutigineqarsimasuuppata, tassunga ilanngullugu nunat inoqqaavisa ineriartornissamut pisinnaatitaaffii, tamanna Danmarkip nunatta kissaatai naapertorlugit EUmik isumaqatiginninniarnermi saqqummiuppaa. Tamannali isumaqatiginninnerit ingerlateqqinneqarneranni aamma silap pissusaa pillugu isumaqatigiissummut peqataasut akornanni tapersorsorneqanngilaq.

Taakku saniatigut Kalaallit Nunaata siunissami aningaasarsiornikkut ineriartornissamik taassumalu ataani periarfissaq kissaataa gassinillu kissatsitsiartorsinnaasunik Kalaallit Nunaanneersunik aniatitsinerunissamik pisariaqartitsinermik eqqarsaatiginnittumik Naalakkersuisut nalilerpaat, Naalagaaffeqatigiinnerup iluani Kalaallit Nunaata peqataanissaanut allatut aaqqiissutissaqanngitsoq.

IMMIKKOORTOQ II: NAALAKKERSUISUT
NUNANI TAMALAANI
AKISUSSAAFFEQARFIMMINNI SULINERAT

---

12 NAALAKKERSUISUT SIULITTAASUATA NAALAKKERSUISOQARFIA, (NSN)

12.1 KØBENHAVNIMI SINNIISOQARFIMMI UKIUMOORTUMIK UKIORTAAMI ILASSINNINNEQ

Københavnnimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiani januarimi Naalakkersuisut ukiumoortumik Ukiortaami ilassinninnerat ilassinninneruvoq marlunnut avinneqarsimasooq, siulleq nunanut tamalaanut tunngasuulluni. Matumani pingaartumik nunat tamalaat diplomat-ii Københavnnimut aggersarneqarput. Aallarniutaasumik ilisarititsinerit pisortatiguunngitsumillu nunat assigiinngitsut ambassadørinik nunallu allat ingerlataannik allanik oqaloqateqarnerit tassani ingerlanneqartarput. Naalakkersuisut 2016-imi ilassinninnermi Naalakkersuisut Siulittaasuat Kim Kielsen siuttoralugu ambassadørinik, suleqatigiiffinnit assigiinngitsunit sinniisunik aamma nunani tamalaani suliffeqarfinnik allanillu assigiinngitsorpasuarinik ilassisaqarnissaminnik periarfissaqarput.

12.2 NUNAT AVANNARLIIT KILLIIT SIUNNERSUISOQATIGIIVISA UKIUT 30- NNGORTORSIORNERAT

Naalakkersuisut Siulittaasua Kim Kielsen Peqqissutsimut Nunallu Avannarliit suleqatigiinnerannut Naalakkersuisooq Doris Jakobsen ulluni 10. - 13. augustimi 2015-imi Nunat Avannarliit Killiit Siunnersuisoqatigiivisa ukiumoortumik ataatsimmiinneranni ukiut 30-nngortorsiuutigineqarnera Savalimmiuni peqataavoq. Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivi pillugit annertunerusumik paasisaqarusukkuit qupperneq 20 takuuk.

12.3 NUNANI AVANNARLERNI STATSMINISTERIT AASAKKUT ATAATSIMIINNERAT

Naalakkersuisut Siulittaasuat 3. oktober 2015-imi Nunani Avannarlerni statsministerit ukiumoortumik aasakkut ataatsimmiinnerannut Marienborgimi Danmarkimi ingerlanneqartumi peqataavoq Danskitt Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini siulittaasuunerat Nunallu Avannarliit Issittumut tunngassutilinnut sunniuteqartarnerat eqqartukkanut ilaapput. Naalakkersuinikkut aqutsisut Savalimmiuneersut, Ålandimeersut Kalaallillu Nunaaneersut aasakkut ataatsimmiinnermut Nunat Avannarliit Siunnersuisoqatigiivini præsidenti kiisalu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivini allattaaneq qaaqquneqarput.

Danskitt Folketingimut qinersinerat pissutigalugu nunani avannarlerni statsministerit ileqquusumik aasakkut ataatsimmiinnerat aatsaat oktoberimi ingerlanneqarpoq.

12.4 ARCTIC CIRCLE ASSEMBLY - REYKJAVIK, ISLAND

Naalakkersuisut siulittaasuat Kim Kielsen aamma Inuusutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nunanut Allanullu Naalakkersuisooq Vittus Qujaukitsoq Arctic Circle Assembly-mi ulluni 15. – 18. oktoberimi 2015-imi Reykjavíkimi peqataapput. Tassani ataatsimeeqataassapput naalagaaffiit siuttui naalakkersuisullu sinniisaat, atorfilittat, immikkut ilisimasallit ilisimatuullu nunarsuarmit tamaneersut, tassanilu Issittoq Issittumilu siunissami nunat tamat ukkatarinninnerisa nukittorsarnissaat oqaluuserissavaat.

Arctic Circle Assembly, 2015-imi pingajussaannik ingerlanneqartoq, ukiumoortumik ataatsimiinneruvoq Issittumi pissutsinik oqalliffeqarnissaannik qulakkeerinnittussatut siunertalik. Issittup soqutigineqarnerujussuata ersersippaa nuna soorlu Kina, Korea Kujalleq, USA, Frankrig, Rusland aamma Tyskland peqataammata, EU-mit, FN-imit, Nunat Avannarlernit, Issittumi Siunnersuisoqatigiinnit il.il. peqataanerisa saniatigut.

12.5 NUNAT AVANNAAMIOQATIGIT NUUMMI ISUMASIOQATIGIINNERAT

Naalakkersuisut Siulittaasuat Naalakkersuisut ukiumoortumik Nunat avannaamioqatigiit isumasioqatigiinneranni 10. februar 2016-imi Kulturikkut illorsuarmi Katuami ingerlanneqartumi peqataavoq. Tassani politikerinut, inunnut kattuffilerisunut atorfilittanullu ukioq manna Nunani Avannarlerni Suleqatigiinneq ilisaritinneqarpoq.

12.6 DANMARKIMI INNUTTAASUNIK ATAATSIMIITSITSINERIT

Naalakkersuisut Siulittaasuat qaammatini siullerni pingasuni 2016-imi Danmarkimut angalanerminut atatillugu kalaallinut Danmarkimi najugaqartunut Århusimi Odensemilu ataatsimiititsisarsimavoq.

12.7 SAVALIMMIUNUT PISORTATIGOORTUMIK TIKERAARNEQ

Naalakkersuisut Siulittaasuat ulluni 17. - 21. marts 2016-imi Savalimmiunut pisortatigoortumik tikeraarpoq. Tassani Naalakkersuisut Siulittaasuata Savalimmiut lagmandiat Aksel V. Johannesen ataatsimeeqatigaa. Naalakkersuisut Siulittaasuata tikeraarnerata nalaani ilaatigut kapisilinnik

tukertitsivik, aalisakkerivik, immummik tunisassiorfik anorilu atorlugu innaallagissiorfik iluatsillugu pulaarneqarput.

12.8 SAVALIMMIUT AAMMA KALAALLIT NUNAATA AKORNANNI SULEQATIGIINNEQ NUKITTORSARNEQASSAAQ

Naalagaaffeqatigiit 29. april 2016-imi ataatsimiinnerannut atatillugu savalimmiormiut lagmandiat Aksel V. Johannesen ulloq ataaseq sioqqullugu tikippoq. Naalakkersuisut Siulittaasuat lagmandilu periarfissaq iluatsillugu suleqatigiinnissamut isumaqatigiissut nutaat atsiorpaat, tassuuna inuussutissarsiuutinik ingerlatsisut, kattuffiit, peqatigiiffiit inuillu ataasiakkaat suliniutinut aalajangersimasunut tunngatillugu isumassarsiorsinnaassapput. Illuatungeriit isumaqatigiissutigaaq suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnera Savalimmiunut Kalaallit Nunaanullu pingaaruteqangaassasoq. Suleqatigiinnermi siunissami qaninnerpaami avatangiisit nukissiuutillu isiginiarneqassapput. Nunat marluk ineriartornerat suleqatigiinnerup nukittorsarneqarneratigut siuaruaqqinnissaa neriutitigineqarpoq.

Naalakkersuisut Siulittaasuat, lagmandi aallartitallu sinneri Utoqqarmiut Kangerluarsunnguup qinnguani erngup nukinganik innaallagissiorfiup illutaanik takornariartinneqarput. Tamatuma kingornatigut lagmandi taassumalu angalaqatai Nordafarimi illukut atortullu qimanneqarsimasut takornariarpaat, taanna Savalimmiunit 1980-ikkut tikillugit aalisakkanik sikulersuisarfittut ingerlanneqarsimavoq.

13 PEQQISSUTSIMUT NAALAKKERSUISOQARFIK (PN)

13.1 QINNGORNERIT

IONINNGORTITSISARTUT AAMMA

QINNGORNERNUT

ILLERSUUTEQARNISSAQ PILLUGU

MALITTARISASSAT

Peqqissutsimut Naalackersuisoqarfik Nunanut allanut ministeriaqarfiup, Nunanut Allanut Pisortaqarfiup aamma suliatigut ministeriaqarfiit aamma Namminersorlutik Oqartussani suliatigut naalackersuisoqarfiit arlallit akornanni suleqatigiissitami kiisalu inatsisilerinikkut immikkut ilusilinni peqataavoq. Suleqatigiissitaq oktober 2013-mi uranimik paaaneq avammullu niuerneq pillugu nalunaarusiamik saqqummiivoq. Nalunaarusiami uranimik paaanermut akuersaangilluinnarnerup atorunnaarsinnerata kingunissaanik paasiniaavoq.

Nalunaarusiamit ilaatigut erserpoq malittarisassat suut nunanilu tamalaani isumaqatigiissutit suut Kalaallit Nunaanni atortuulersinneqassanersut. Suleqatigiissitap ataatsimiinnerani ersarissivoq, Kalaallit Nunaanni innuttaasut qinngornernut ioninngortitsisartunut qinngornernullu illersuuteqarnissamut pingaarnerusutigut aqutsinissaq amigaataasoq, tamatumunnga peqatigitillugu nunani tamalaani isumaqatigiissutit arfiniliusut atortuulersinneqarnissaannut Kalaallit Nunaata nangaassuteqarnerata atorunnaarsinneqarnissaanut piumasaqaatinik eqqortitsisumik. Naalackersuisut taamaalillutik ukiakkut ataatsimiinnermi 2015-imi Inatsisissatut siunnersuut: Qinngornerit ioninngortitsisartut pillugit aamma qinngornernut illersuuteqarnissaq

pillugu Inatsisartut inatsisissaat saqqummiuppaat. Inatsisissatut siunnersuut Inatsisartuni akuerineqarpoq Peqqissutsimullu Naalackersuisoqarfiup inatsimmi aalajangersakkat atortuulersinneqarnissaasa suliarinerat ingerlateqqissallugu.

13.2 PEQQINNISSAQARFIUP ISLANDIMIK SULEQATIGIINNINNERA

Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik Islandimilu napparsimavissuaq, Landspítalið september 2014-imi suleqatigiinnermut isumaqatigiissuteqarput kalaallit napparsimasut Islandimi katsorsarneqartarnissaat pillugu suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaanik annertusinissaanillu siunertaqartumik.

Peqqissutsimut Naalackersuisoq Islandillu Peqqissutsimut ministeria Kristján pór Júlíusson oktober 2015-imi ataatsimiinnerminni Islandip Kalaallit Nunaatalu akornanni suleqatigiinnerup nukittorsaqqinnissaa isumaqatigiissutigaa, ministerit akunnerminni isumaqatigiissuteqarnermikkut. Suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutikkut taamaalilluni siunertaavoq peqqinnissakkut suliassaqarfiit iluanni misilittakkamikkut ilisimasamikkullu imminnut iluaqusersussasut, matumani inatsisiliornermi inatsisitigullu ajornartorsiutit ilanngullugit.

13.3 NUNAT AVANNARLIIT MINISTERIISA SIUNNERSUISOQATIGIIVI

Peqqissutsimut Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannullu Naalackersuisoq 27. april 2016-imi Nunani avannarlerni ministerit siunnersuisoqatigiivisa Helsinkimi

ataatsimiinneranni peqataavoq. Ataatsimiinnermi Arjeplog-isumaqatigiissummut allannguut nakkutilliinermilu apeqqutit oqallisigineqarput ("Peqqinnissaqarfimmi Uumasullu nakorsaqaqarnermi sulisut ilaannut ataatsimoortumik nunani avannarlerni suliffissaqartitsineq pillugu isumaqatigiissut"). Nunani avannarlerni EU akuersisarnermut peqqussutit nutartikkat nunani avannarlerni atortuulersinneqarnerisa kingunerisaanik napparsimasunik isumannaatsumik sullissineq nukittorsarneqarusuppoq allaffissornikkullu marloqiusamik ingerlatsineq pinngitsoorneqarusulluni.

Arjeplog-isumaqatigiissutikkut nunani avannarlerni peqqinnissaqarfimmi sulinissamut akuerisat illugiilluni akuersisarnerit aamma nunat taakku akunnerminni nakkutilliinermi paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnerit aqunneqassapput. Arjeplog-isumaqatigiissutip allanngortinnissaa pisariaqarpoq, savalimiuni kalaallinilu peqqissaasut ilinniarsimasut peqqissaasunullu ikiortit nunani avannarlerni sulisinnaanerit qulakkeerniarlugu, EU-mi innuttaasunut atugassarititaasut assinganik, soorlu nunani avannarlerni allani peqqissaasutut isumaginninnermi peqqissaasunullu ikiortitit ilinniarsimasut Kalaallit Nunaanni Savalimiunilu sulisinnaasut. Tamatumunnga peqatigitillugu EU-mi akuersisarnermut peqqussutit nutarterneqarsimasut atuutilerneratigut kallerreeriaaseq nutaaq IMI illugiilluni nakkutilliinermi paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnerit nunani avannarlerni tamani atorsinnaanngitsoq, soorlu nakkutilliinermi paasissutissanik paarlaasseqatigiittarnissamut pisussaaffik atorunnaassasoq. Inatsisitigut tunngaviup suliarineqarnera suliareqqinneqassasoq aalajangerneqarpoq, tassuuna nunat avannarliit akornanni paasissutissanik siunissami paarlaasseqatigiittarnerit aqunneqassapput.

Siunertakkut ilaatigut qulakkeerniarneqarpoq nunani avannarlerni suleqatigiinneq nakkutilliinermi paasissutissanik pingaarutilinnik paarlaasseqatigiinnikkut napparsimasut isumannaatsumik sullinneqarnerannut iluaqataanissaa, ilaatigullu suliat ingerlaneranni pisariaqanngitsumik allaffissortoqarpallaalinnginnissaa ilaatigut nunat avannarliit EU-llu akornanni aqqissuussinerit marluk atulertoornersigut.

Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ataatsimiinneranni ilanngullugu aalajangerneqarpoq Nunani avannarlerni peqqinnissakkut upalungaarnissamut suleqatigiit (Svalbardgruppen) piginnaatitsissutaat annertusineqassasoq. Svalbardgruppip sulinera Nunani Avannarlerni Upalungaarsimanissamut isumaqatigiissummik tunngaveqarpoq. Peqqinnissamut upalungaarsimanissamut isumaqatigiissutikkut siunertaavoq ajornartoornernik ajunaarnersuarnillu suliaqarnissamut tunngatillugu peqqinnissakkut upalungaarsimanissap piareersimatinnissaa ineriartortinnissaalu pillugu nunat avannarliit akornanni suleqatigiinnissaq tunngavississallugu. Peqqissutsimut Nunat Avannarliit Suleqatigiinnerannullu Naalakkersuisup nunat avannarliit akornanni suleqatigiinnerup ineriartortinnissaa pitsanngorsarnissaalu pingaaruteqartutut oqaatigai, pingaartumik Kalaallit Nunaanni ukiuni tulliuuttuni aatsitassarsiornerup aallartisarneqarnissaa naatsorsuutigineqarmat.

Ukiumoortumik Islandimik ataatsimeeqateqarneq

Nunani avannarlerni killerni peqqissutsimut ministerit 3. september 2014-imi ataatsimiinnerat nangillugu Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik islandimilu napparsimavissuaq Landspítalið kalaallit napparsimasut Islandimi

katsorsarneqartarnerat pillugu
suleqatigiinnissamut pingaarnerusutigut
isumaqatigiissuteqarput.

Isumaqatigiissutikkut napparsimasunut
aalajangersimasunut alliunerusumik
isumaqatigiissuteqarnissamut periarfissiivoq.
Alliunerusumik isumaqatigiissuteqarnissamut
periarfissat Nunani avannarlerni killerni
peqqissutsimut ministerit ataatsimiinneranni
Islandilu oqallisigineqaqqissapput. Aprilip
qaammataani ataatsimiinnissaq
taamaatinneqarpoq. 2016-ip ingerlanerani
ataatsimiittoqarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Rising-Sun

Kalaallit Nunaat SDWG-suliniuummi amerikamiut
siulittaasuunerata nalaani Canada peqatigalugu
RISING-SUN-imik taaneqartumi
aqutsisooqataavoq. Canadap siulittaasuunerata
nalaani suliniut suliaralugu ingerlateqqinneqartoq
pineqarpoq, tassani imminut toquttartut
amerlassusii kiisalu issittumi nunarsuup
immikkoortuiniittut akimorlugit imminut
toqunnissamut pinaveersaartitsinerit
assigiinngitsut paasiniaavigineqarlutik SDWG-
tullu nalunaarusiatut 2015-imi tamanut
saqqummiunneqarluni.

RISING-SUN-ikkut imminut toqunnissamut
pinaveersaartitsinerimi akuliunnissamut
nalilersuinerimi tunngavissanik naapertuuttunik
saqqummiussinissaq siunertaavoq. Issittumi

nunarsuup immikkoortui akimorlugit suliniutit
nalilersuinermit ataatsimoortumik sakkussanik
ineriartortitsinissaq anguniagaavoq, taamaalilluni
misilittakkat iluatsittut ilinniarfiginissaat
ajornannginnerulissalluni. Sakkussamut
assortoruminaatsunik tunngaveqarneq DELPHI-
misissuinerimik taaneqartarpoq, tassani suliamut
ilisimasallit soqutigisallilluunniit suliniuummi
iluatsitsinissamut tunngavinnik pingaarutilinnik
toqqaqquneqartarput. Kalaallit Nunaanneersut
inuit 20-t missaat misissuinermit
peqataanissamut aggersarneqarput. Qassit
akisimanersut ilisimaneqanngilaq.

Pingasoriarluni ataatsimiittoqassaaq. Siulleq
september 2015-imi Anchorage-mi Alaskamiittumi
ingerlanneqarpoq. Ataatsimiinnerit tullia maj
2016-imi Tromsø-mi ingerlanneqarpoq.
Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup
aqutsisooqatigiinni ilisimatooq Christina Viskum
Lytken Larsen Kalaallit Nunaanni Peqqissutsimut
Ilisimatusarfimmeersoq, Statens Institut for
Folkesundhed (SDU) aallartitaraa. Taassuma
saniatigut Kalaallit Nunaata Professor Peter
Bjerregaard kiisalu ilisimatooq Jack Hicks
ilisimatuussutsikkut malitseqartitsisussani the
'Scientific Advisory Board'-imik taaneqartuni
Kalaallit Nunaata aallartitaatut toqarneqarput.

Suliniut upernaakkut 2017-imi ataatsimiinnerit
pingajuanni naggataannilu Canadami
ingerlanneqartussami
naammassisimassangatinneqarpoq.

14 NUNATSINNI NAKORSAANEQARFIK

14.1 NORDCAN

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik 2014-mi NordCan-imi ilaasortanngorpoq, kræftimik nappaateqartunik nakkutilliineq pillugu nunat avannarliit suleqatigiiffiat. Tamatuma kingunerisaanik Kalaallit Nunaanni kræfti pillugu paasissutissat nunat avannarliit allat paasissutissaataannut sanillersuunneqarsinnaanngorsimapput.

14.2 WHO

World Health Organization (WHO) 2015-imi Kalaallit Nunaanni 2016-imi tuberkulose (TB) pillugu suliarternissaq pillugu isumaqatigiissuteqarfigineqarpoq, kalaallit maannakkut TB-mut periusissiaata naliliiffiginissaa TB-mullu periusissiamut nutaamut 2017-2021-mut paasissutissanik tunioraanissaq siunertaralugu.

14.3 NUNANI AVANNARLERNI

PEQQINNISSAQARFIMMI SULISUT PILLUGIT SULEQATIGIISITAQ

Isumaginninnermut Peqqinnissamullu naalakkersuinikkut ingerlatsinnermut Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi Nunatsinni Nakorsaaneqarfik suleqatigalugu peqqinnissaqarfimmi uumasullu nakorsaqaarfiani sulisut ilaasa nunani avannarlerni ataatsimut sulisoqarnermut allannguutissatut siunnersuummik suliaqarput. Siunnersuummit erserpoq nunat avannarliit kiisalu Kalaallit Nunaat, Savalimiut Ålandilu ilanngullugit inuussutissarsiutitigut piginnaasaat EU-mi

inuussutissarsiutitigut piginnaasat akuerineqartarnissaat pillugu peqqussummi piumasaqaatit aalajangersarneqarsimasut naapertorlugit nunat avannarliit sinnerini akuerineqartassasut. Imaappoq peqqissaasut isumaginninnermilu peqqissaasunullu ikiortit Kalaallit Nunaanni ilinniagaqarsimasut nunat avannarliit matumani Savalimmiut Ålandilu ilanngullugit sulit akuerineqartassasut.

14.4 INGERLATAT ALLAT

- WHO- meeqqat TB pillugu ataatsimiinneq
- Nomesco aqqissuisut ataatsimiinnerat
- Nunani avannarlerni peqqinnissakkut pisortat ataatsimiinnerat
- ICS-suleqatigiissitap ataatsimiinnera

15 INEQARNERMUT, SANAARTORNERMUT ATTAVEQARNERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIK

Ineqarnermut, Sanaartornermut
Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoq Knud
Kristiansen 2015-imi nunanut allanut

naalakkersuinikkut ingerlaturanut pingaarutilinnut
peqataasimanngilaq.

16 ANINGAASAQARNERMUT NAALAKKERSUISOQARFIK (AN)

16.1 NUNAP ASSINGI ILUSILERSUKKAT NUTAAT

Misiligutaasumik suliniut nutaaq qaammataasat tunngavigalugit Kalaallit Nuaanni nunap assinginik nutaalianik inerisaanissamut tunngavissiissaaq. Tassaavoq aningaasaateqarfik A.P. Møllerip Nuliatalu Chastine McKinney Møllerip siunertanut nalinginnaasunut Aningaasaateqarfia Kalaallit Nunaata nutaamik nunap assiliorortoqarnissaa aningaasatigut tapersorsorniarlugu 15 millioner kr.-inik neriorsuuteqarsimavoq. Ukiuni pingasuni misiligutaasumik suliniummi (2014-2017) Kalaallit Nuaanni misileraaffiusunik nunallu ilaanik sisamanik toqqarneqartunik – Tunumi Tasiilaq, Zackenberg aamma Daneborg, Kujataani aamma Avannaani Qeqertarsuup Tunua - nunap assiliornermi qaammataasat tunngavigalugit assilioriaaseq nutaaliaasooq atorneqassaaq.

Misiligutaasumik suliniut Kalaallit Nunaata nunataanik sermimik qallerneqarsimanngitsoq tamakkerlugu nutaamik nutaaliaasumik assiliorinissap annerumaartup ilagaa. Nunap assingi pitsaasut inuiaqatigiinnut nutaaliaasunut pingaaruteqarput aamma inuiaqatigiinni ingerlatat arlalippassuit iluanni siuariartornermut ineriartornermullu nutaamik toqqammavittut piumasqaataasut, tassaasinnaallutik illoqarfimmik ineriartortitsinermi pilersaaruserneq, aatsitassanik ujarlerneq imaluunniit piianeq, upalungaarsimaneq, attaveqarfinnik, pilersuinermi imaluunniit nukissiorfinnik nutaanik ineriartortitsineq, silap pissusaanut naleqqussarneq, pinngortitamik aqutsineq, silaannarmi inuuneq, takornariaqarneq il.il.

Aatsitassanik uuliamillu ujarlernerme iluaquteqarniarnermilu nunat allamiut aningaasaliisussat pilersaarneqarneranni nunanik allanik Kalaallit Nunaat annertuumik unammilligassaqarpoq. Tassunga atatillugu nunat assingi nutaat sukumiisullu unammillersinnaassusermut uuttuutaapput pingaaruteqartut. Nunap assingi aningaasaliisut aningaasartuutissat naatsorsornerannut, ingerlatassat pilersaaruserneqarnerannut najukkamilu, soorlu aatsitassarsiornerup ingerlalluarsinnaanissaanut, attaveqatigiinnerup amerlasuutigit annertusinnaasup pilersinneranut tunngaviussapput. Namminersorlutik Oqartussat aatsitassarsiornermik aqutsinerup ineriartortitsisinnaanerannut nunaminertallu akuersissuteqarfiusut pisinnaatitsiffiusullu eqqortumik nalunaarsornissaannut peqatigisaanik nunap assinga pinngitsoorneqarsinnaanngillat, taamaalillutik suliffeqarfiit aningaasaliiffigisatik illersorsinnaavaat.

16.2 FN-IP NUNARSUARMI

INERIARTORTITSISSATUT ANGUNIAGAI 17-IUSUT

FN-ip 25. september 2015-imi ataatsimeersuarnerani piujuartitsisumik ineriartorneq pillugu nunarsuarmiut anguniagassaat 17-it akuerineqarput - Sustainable Development Goals (SDG). Ineriartornermut anguniakkat 17-it taakku nunarsuarmut tamarmut tunngasuupput nunanullu tamanut atuullutik. Nunarsuarmiut anguniagaat tunngavigalugit aamma nunarsuarmiut anguniagaattut qaffasissutsimik ilitsersuunneqartumik nunami anguniakkanik

anguniakkallu ilaani nunat oqaasertalersuissasut naatsorsuutigineqarpoq.

FN-ip 2030-mut oqaluuserisaanni anguniakkat pissutsimikkut annertooujussuupput pingaarnernullu tunngasuullutik, kisianni nunarsuarmioqatigiit maannakkut nunarsuarmi oqallisigisassatut inississimasaanni suliniutinut pingaarnersiutinernullu erseqqissumik naleraallutik. Tassani pineqarput naligiissitaaneq, meeqqat pisinnaatitaaffii, kikkut tamarmik ilinniagaqarnissaat, inuiaqatigiit eqqissisimasut aamma inatsisitigut isumannaatsuuneq, imeq, nukik, avatangiisit aamma silap pissusaa, akiitsut ineriartorneri, piujuartitsineq siuariartornerlu ilanngullugu, piujuartitsinermik siunertaqarluni isumalluutinik atorluaaneq, kulturikkut assigiinngisitaartuuneq aamma annertunerusuni iluarsaaqqiinerni inuit ataqatigiissinnaaneri aamma inuussutissarsiutitigut aqqissugaanermi allannguinerit anginerusut – tamarmik Kalaallit Nunaannut attuumassuteqarluinnartut. SDG 2030-mi oqaluuserisanik nunami malitseqartitsinermi piviusunngortitsinermilu Namminersorlutik Oqartussani siullermik pilersitsiniarnerit periusissiallu pioreersut aqqissugaasumik qulaajaanermut tunngasuussapput. Ineriartornermut anguniakkat 17-it februaarip naanerani 2016-imi pisortat assigiinngitsut isumasioqatigiinneranni kommuniniit pilersaarusiortartunut aamma Namminersorlutik Oqartussani naalackersuisoqarfinni ingerlataqarfinnut akisussaasunut saqqummiunneqarput.

FN-ip nunarsuarmi ineriartornissamut anguniagaat 17-iusut Namminersorlutik Oqartussat Naalackersuisoqarfiini ataasiakkaani siunissamut qanittumut aamma siunissamut ungasinnerusumut suliniutit pilersinniakkallu akornanni annertunerusumik paasiuminartuuneq ataqatigiinnerlu qulakkeerinninnissaannut periarfissiilluarput, taamaalilluni piujuartitsisumik

ineriartorneq aallaaviulerluni aamma ingerlataqarfinni periusissiat ilaattut ilaalerlutik. Kalaallit Nunaanni piujuaannartitsinissamik ineriartortitsinermi ataqatigiissaarineq Nunanut Allanut Nalaackersuisoqarfimmit Aningaasaqarnermullu Naalackersuisoqarfimmit isumagineqarpoq, tassuunakkut qulakkeerniarneqarluni nunanut allanut nunamullu namminermut naalackersuinikkut suliniutit imminnut ataqatigiinnissaat.

16.3 PAASISSUTISSAT INUNNUT TUNNGASUT SULIARINEQARTARNERAT PILLUGU KUNNGIP PEQQUSSUTAA

EU-mi nunani pisortani oqartussanik inuk pillugu paasissutissanik paarlaasseqatigiinnermi piumasarineqarpoq nuussinermi ataasiakkaani tamani inatsisitigut tunngavimmik pissarsisoqassasoq. Datatilsyni oqaloqatigereerlugu Nalunaarsuinermi najoqqutassat pillugit isumaqatigiissusiornikkut akuersinikkullu pipput. Digitalinngortitsinermut Aqutsisoqarfik Inatsiseqarnermut immikkoortortarlu danskit Paasissutissat inunnut tunngasut suliarineqartarnerat pillugu Kunngip peqqussutaata (EU-p inuk pillugu paasissutissanut peqqussutaa pineqanngilaq) atortuulersinneqarnissaa suleqatigiissutigaa. Taamaalilluni Kalaallit Nunaat ilaatigut “nunatut allatut isumannaatsutut” inississaaq, EU-milu nunani pisortani oqartussanik nunani tamalaani suleqateqarnermut atatillugu inuk pillugu paasissutissanik paarlaasseqatigiinneq eqaatsumik imaaliillaannartumillu ingerlasinnaalernissaa kingunerissallugu.

16.4 TUNNGAVIUSUMIK PAASISSUTSSAT

Tungaviumik paasissutissat inuit, suliffeqarfiit, illuutit, najugaqarfiit il.il. pillugit paasissutissanut tungaviumunut arlalinnut taaguutaavoq. Paasissutissanik taakkuninnga nalunaarsuineq ullumikkut ataasiakkaat arlalinngorlugit nalunaarsorsimasutut saniatigoortumillu nalunaarsorsimasutut ingerlanneqartarpoq. Tamanna aaqqiissut ataqatigiissuseq qulakkiinngilaa taamaasillunilu paasissutissanik atueqqinneq aamma. Taamaattumik tungaviumik paasissutissanut programi pilersinneqarpoq. Tungaviumik paasissutissanut programimik anguniagaqarneq paasissutissat eqqortut qulakkeerneqassapput, nalunaarsuiffimmi ataatsimi nutarterisoqaraangat akeqanngitsumik tamanit atorneqarsinnaassapput. Tungaviumik paasissutissat ajornanngitsumik isumannaatsumillu tamanit atorneqarsinnaassapput - oqartussaasunit, suliffeqarfinit innuttaasunillu. Tungaviumik paasissutissat taamaalillutik pisortat suliffeqarfiini ingerlatsineq sunniuteqarluarnerusumik, nutaaliaaneruserumik kiisalu suliffeqarfinnut namminersortunut alliatortitsinissamut tunisassiorluarsinnaanissamullu iluaqutaassaaq.

17 AATSITASSANUT IKUMMATISSANULLU NAALAKKERSUISOQARFIK (AIN)

Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup suliassaa pingaarneq tassaavoq nunat allamiut aningaasaliisinnaasut nunatsinnut pilersitsilernissaannut Kalaallit Nunaanni aatsitassatigut periarfissanik nittarsaanissaq, taamaalillunilu piujuartitsinermik tunngaveqartumik aatsitassarsiorfinnik ikummatissiorfinnillu ineriartortitsinermut iluaqutaalluni. Tamanna immikkoortumi inatsisitigut, qaammarsaaneq, nunap pissusaanik ilisimatusarnermik suliniutit nittarsaassinerullu akuleriissinneritigut anguniarneqarpoq, aatsitassarsiorfinnut uuliasiorturnullu aningaasaliiffiqeqartussanut pilerinartunik toqqammaviit pilersissallugit. Aatsitassanut tunngasuni inatsisit aatsitassanut tunngasutigut ingerlatat siuarsarniarlugit isumagineqarput, kisiannili issittumi avatangiisit asseqanngitsut pisariaqanngitsumik ajoquserneqarnissaat suli qulakkeerneqassalluni.

Kalaallit Nunaata nunani allani nittarsaanneqarnera ilaatigut nunarsuarmi assigiinngitsuni aatsitassat pillugit saqqummersitsinermi peqataanerni ingerlanneqarpoq. Kalaallit Nunaat 2015-imi aatsitassarsiornermut tunngatillugu PDAC-mi Torontomi, Roundup-imi Vancouverimi, Mines & Money-mi Hongkongimi Londonimilu aallartitaqarpoq, aamma Kalaallit Nunaannut ullorititami Perth-imi Australiamiittumi. Taavalu uuliasiornermut tunngatillugu 2016-ip aallartinnerani aningaasaliinissamut ilimanaatilinnut Kalaallit Nunaannut ullorititaq Londonimi aamma Calgarymi Canadamiittumi malunnartinneqarsimavoq.

Kalaallit Nunaanni aatsitassatigut periarfissat pillugit paasissutissiineq, nunami avataanilu,

aamma Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfimmit isumagineqarpoq. Aatsitassarsiornermik suliassaqarfimmi ujaqqat pissusii pillugit paasissutissanik, ujaqqat pissusii nunap-assiliorneqarneri, ujaqqat akui pillugit paasissutissanik aamma ujaqqat kinnganerillu pillugit paasissutissarpassuarnik imalimmik paasissutinik katersuiveqarpoq. Ikummatissanut suliassaqarfimmi uuliasiornermut paasissutissanik katersuivik Aatsitassarsiornermut Naalakkersuisoqarfiup tamanut saqqummiunnikuuaa, taanna ilaatigut uterartitsisunit paasissutissat immallu naqqanit misissugassatut tigusat pillugit paasissutissanik ujaqqallu pissusii pillugit paasissutissanik allanik imaqqarpoq.

Aatsitassarsiornermi ingerlatat Avatangiisinut Aqutsisoqarfimmit aamma Aatsitassanut suliassaqarfimmit isumagineqarput. Aqutsisoqarfik taanna aatsitassarsiorneq pillugu inatsisip 2012-imi allanngortinneqarneranut atatillugu pilersinneqarpoq.

17.1 AATSITASSANUT TUNNGASUTIGUT INERIARTORTITSINEQ

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermut suliassaqarfik ukiuni kingullerni aatsitassarsiornermi akikilligaluttuinnartoqarneranik aningaasarsiornikkut alliarortitsinerup annikinneranik eqqugaasimavoq. Misissueqqissaarnerit ingerlanneqarnerisa ineriartornerat ukiuni kingullerni annikilliarortorsimavoq, akuersissutinilli tunniussisarnerit taamaaginnarsimapput. Aatsitassarsiornikkut pilersaarutit tallimat ima

siuarsimatigilerput piviusunngortinneqarnissaat ilimanarluinnarluni.

True North Gems Greenland 2014-imi Qeqertarsuatsiaat eqqaani rubin/safir-suliniuummut atuinissamut akuersissummik tunineqarpoq, naatsorsuutigineqarlunilu sanaartornertaa 2016-imi naammassissasoq tunisassiornerlu aallartinneqassasoq. Hudson Resources ukiakkut 2015-imi Kangerlussuup eqqaani anorthosit-suliniuummut atuinissamut akuersissummik tunineqarpoq. Sanaartorluni sulineq 2016-imi ukiakkut pissasoq naatsorsuutigineqarpoq. Ironbark Zinc, Citronen Fjordimi Avannaani zink-/aqerloq-suliniuummi ingerlatsisusoq ukiakkut 2015-imi qinnuteqaammik tunniussivoq, tamatuma kingornatigut tamanut tusarniaassutigineqartumik innuttaasunillu paasisitsiniaaneq siunertaralugu ataatsimiititsisoqartarluni. Maannakkut atuinissamut akuersissut IBA-mullu isumaqatigiissut isumaqatiginninniutigineqarlutik. Greenland Minerals and Energy, Kuannersuarni Kujataani aatsitassat qaqutigoortut uran-suliniuummut 2016-ip aallartinnerani qinnuteqaataagallartumik tunniussivoq, aatsitassarsiornermut oqartussaasunit ilitsersuisoqareernerata kingornatigut qinnuteqaat inaarutaasoq naammassineqassaaq tamatumalu kingornatigut tamanut tusarniaassutigineqassalluni.

Uuliamut gassinullu suliassaqarfimmi uuliap akikinnera suli ingerlatat annikinnerannut sunniuteqarpoq. Uterartitsissutinilli paasisutissanik Tunup Avannaani ukioq manna katersinissaq pilersaarutaqqippoq. Peqatigisaanik ingerlatseqatigiiffiit uuliaqarneranik misissuiffigisassamittut akuersissuteqarfigisaminni misissuinerat ingerlaannassaaq. Kalaallit Nunaanni 2016-ip aallartinnerani misissueqqissaarnissamut

atuinissamullu kisermaassilluni akuersissutit 18-it ingerlapput. Ingerlatseqatigiiffiit Kalaallit Nunaanni uuliaqarsinnaaneranik misissuinermut annertuumik siunissarlu ungasissoq eqqarsaatigalugu aningaasaliisimapput. Kalaallit Nunaata peqarluarsinnaaneranik upperinninnermut tamanna takussutissaavoq pitsaasoq.

17.2 NUNAT ARLALLIT INGERLATAAT

Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfiup Issittumi Siunnersuisoqatigiit killiliussaasa iluanni ilisimasanik avitseqateqartarnek misilittakkanillu paarlaateqatigiittarnek peqataaffigai, matumani suleqatigiissitat PAME (Protection of the Arctic Marine Environment) aamma EPPR (Emergency Prevention, Preparedness and Response) kiisalu imartat pillugit annerusumik suleqatigiinnissaq pillugu immikkut suleqatigiissitaq (Task Force on Arctic Marine Cooperation) ilanngullugit. Kalaallit Nunaat nunat arlallit suleqatigiinnerannut peqataanermigut nunat allat maleruagaannik suleriaasiannillu ilisimasanik pissarsisarpoq, taamaalilluni nunani tamalaani suleriaatsinik pitsaanerpaanik naammassinninnerluni ingerlaavartumik misissuinermut iluaqutigissallugu. Ilisimasanik avitseqatigiinneq aamma illuanut ingerlasarpoq, tassa Issittumi uuliamik/gassimik ingerlataqarnek pillugu ineriartortitsinermi pitsaassutsinillu qaffaanermi peqataagatta. Taamaalilluta isumannaallisaanermi, peqqinnissakkut avatangiisitigullu pitsaassutsit qaffasissut Issittumi nunat tamarmik peqarnissaat qulakkeerniarparput, tamatumalu aamma kingunerissallugu aatsitassanut tunngasutigut Kalaallit Nunaata unammillersinnaassutsini piginnassagaa pingaarnertigut eqqarsaatigisassat taakku annikillinnikkaluarlugit.

Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfik Arctic Offshore Regulators

Forum-imi (AORF) peqataavoq. AORF tassaavoq imaani uuliasiornermik oqartussaasut suleqatigiiffiat makkunanit ilaasortaartoq; USA, Canada, Rusland, Island, Kalaallit Nunaat, Finland, Sverige Norgelu. Suleqatigiiffiup suliassaqarfigisai Issittup imaani uuliasiorluni ingerlatanut isumannaallisaanermi unamminiagassanut periarfissanullu tunngapput. Suleqatigiiffimmi suliassaqarfimmut attuumassutillit pillugit oqartussaasut akimorlugit misillitakkat ilisimasallu paarlaaqatigiissutigineqartarput.

ILLUGIILLUNI INGERLATAT

Norgemi (Oljedirektoratet) aamma Canadami (National Energy Board) peqatigalugit ingerlatsinikkut illugiilluni isumaqatigiissusiortoqarsimavoq. Marts 2015-mi Norgemi Petroleumstilsynimik suleqateqatiginnissamik isumaqatigiissusiortoqarpoq. Aammattaaq Aatsitassanut Aqutsisoqarfik aatsitassanut tunngasutigut Amerikami ingerlatsinermi oqartussanik (Bureau of Safety and Environmental Enforcement, BSEE aamma Bureau of Ocean Energy Management, BOEMRE) misillitakkanik paarlaasseqatigiinnissaq pillugu ataatsimeeqateqarsimavoq. Taakku saniatigut Aatsitassanut Ikummatissanullu Aqutsisoqarfik aatsitassanut attuumassuteqartut pillugit Korea Kujallermik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarpoq (MoU).

Aatsitassanut Ikummatissanullu Naalakkersuisoqarfiup suliassaa pingaarneq tassaavoq nunat allamiut aningaasaliisinnaasut nunatsinnut pilerisutsilernissaannut Kalaallit Nunaanni aatsitassatigut periarfissanik nittarsaanissaq, taamaalillunilu piujuartitsinermik tunngaveqartumik aatsitassarsiorfinnik

ineriartortitsinermut iluaqutaalluni. Tamanna immikkoortumi inatsisitigut, qaammarsaaneq nittarsaassinerullu akuleriissinnerisigut anguniarneqarpoq, aatsitassarsiorfinnut aningaasaliiffigineqartussanut pilerinartunut toqqammaviit pilersillugit. Aatsitassanut tunngasuni inatsisit aatsitassanut tunngasutigut ingerlatat siuarsarniarnerisigut isumagineqarput, kisiannili issittumi avatangiisit asseqanngitsut pisariaqanngitsumik ajoquserneqarnissaat suli qulakkeerneqassalluni.

Kalaallit Nunaata nunani allani nittarsaanneqarnera ilaatigut nunarsuarmi assigiinngitsuni aatsitassat pillugit saqqummersitsinermi peqataanerni ingerlanneqarpoq. Kalaallit Nunaat 2015-mi aatsitassanut tunngasutigut Torontomi PDAC-mi aamma Vacouverimi Cambridge and Rourdupimi aamma Hongkongimi Mines & Moneyymi sinniisoqarpoq. Kiisalu uuliamut tunngasuni 2014-mi Houstonimi aamma Londonimi aningaasaliisinnaasunut Kalaallit Nunaat pillugu ulloqartitsisoqarluni.

18 AALISARNERMUT, PINIARNERMUT NUNALERINERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIK (APNN)

18.1 ATLANTIKUP AVANNAANI

AALISARNERMUT MINISTERIT ATAATSIMEEQATIGIITTARNERAT – NAFMC

Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoq Atlantikup avannaani aalisarnermut ministerit 20-ssaaniq juulip 16.-ianiit 18.-ianut 2015-imi EU qaaqqusisoralugu ataatsimiinneranni Vallettami Maltamiittumi ingerlanneqartumi peqataavoq.

Atlantikup avannaani imaani isumalluutit aallaavigalugit aningaasarsiornerup eqaatsumik annertusarneqarnera ukioq manna ataatsimiinnermi pingaarnerusumik sammineqarpoq. Kalaallit Nunaat, Island, Savalimmiut, Rusland, EU aamma Norge sinnerlugit ministerit peqataapput. Canada atorfilittamik qaffasissumik inissisimaffilimmik sinniisoqarpoq.

Imartat nunarsuarmi niuernermit pingaaruteqassusiat, nerisaqarneq takornariaqarnerlu ministerit oqaluuseraat erseqqissarlugulu piujuartitsinermik tunngaveqarluni nunarsuarmi imartanik akisussaassuseqartumik imaanilu pinngortitat ataqatigiiaarnerannik paasinnittumik aqutsinissaq pisariaqartoq kiisalu suleqatigiilluarnikkut misilittakkanillu paarlaaqatigiinnikkut ilinniarfigeqatigiissinnaanerput erseqqissarlugu. Ministerit maannakkut aalisariaatsit imarsiortunillu aqutsinermik kulturi taakkulu nalingisa annertusarneqarnerat imartanilu ingerlatat nutaat pillugit misilittakkaminnik paarlaaqatigiippat. Imaani isumalluutinik uumassusilinnik tamanik piujuartitsinermik

tunngaveqarluni atuineq ilisimatuussutsikkut siunnersuineramik pitsaasumik tunngaveqarneq oqallisigineqarpoq.

Naalakkersuisup saqqummiinnermini attaveqatigiinnermi aamma uumassusilinnut teknologiip ineriartortinneqarnerani unamminiagassat isiginiarpai nunallu atlantikup avannaaniittut Atlantikup avannaanut tamarmut imaani isumalluutit aallaavigalugit aningaasarsiornerup ineriartortinneqarnissaanut ataatsimut aaqqiissutissanik suleqatigiinnissamut kaammattuuteqarluni. Naalakkersuisup erseqqissarpaa, tunisassiat sinnikuinik atuinerup ineriartortinnissaanut isumassarsiat nutaaliornissamullu suliniutit amerlasuut Nunani avannarlerni ingerlasut.

Kalaallit Nunaat nunani avannarlerni uumassusilinnik tunngaveqarluni aningaasaqarnermut tunngasunik oqaloqatigiittartoqatigiit pilersinneqarnissaannut suleqataalluni peqataavoq nunanullu avannarlernut peqateqarluni suleqataaniarluni. Naalakkersuisup pingaartippaa Kalaallit Nunaanni naleqarnerulersitsisarnerup ineriartortinneqarnissaa minnerunngitsumillu suliffissaqartitsinermik siunertaqartut eqqarsaatigalugit.

Naalakkersuisup Kalaallit Nunaata sineriaata isorartunersua umiarsuatigullu angallannerup akisunerujussua oqaluttuaraa. Teknologi atorlugu suliinneqqaartarnermut suliffissuarmi siuarsimasorujussuarmi isumalluutitigut tunngavissat annertoorujussusariaqarput sanaartornermut sulissutiginninnissamullu tigorianaannik tunngavissiisoqassappat. Ajornartorsiutitaqanngitsoornaviangilaq

isumalluutit akisoqisumik ungasissorsuarmut
assartorneqartassappata. Tamannalumi
unammilligassartaqassaaq aalisakkanik
suliffissuarnit tunisassiat sinnikuinik
atuisoqartalissagaluarpata.

Ikerinnarsiortunik aalisartoqalernera Kalaallit
Nunaanni assut pisariaqartitaavoq tassami
raajaqassuseq kinguararfiusimammat
saarulleqassuserlu naatsorsuutigineqaraluartutut
suli annertussuseqalersimanani.

Allangoriartornermi pisariaqassaaq aalisarnerup
annertuumik allangortittariaqalernissaa
nassatarisussaassavaa atortussanut nutaanut
aningaasalersuilluni, aalisariaatsinik nutaanik
atuilerluni, aalisarneq atuinerlu pillugit
ilisimasanik nutaanik annertusaalluni
aalisarfinnillu nutaanik atuilerluni ilaallu
ilangullugit. Silap pissusaata allangornerisigut
sunniutaasussat pillugit nalorninartut kiisalu
aalisakkat qanoq allangoriartussanersut
aalisartut aningaasaliuumassusiat aalisakkanik
isumalluutit iluaqutigilluarnerusinnaajumallugit
pisariaqartinneqartoq sunnersinnaavaat.
Atlantikup Avannaani immaqalu pingaartumik
issittortaani aalisarnermik
ineriartortitsisoqassappat periarfissiisoqarlunilu
pisariaqartitaassappat aalisakkat aalaakkaasut
aamma pissarsiarineqartartut
pitsanngorsarnissaannut tunisassiallu
pitsaanerulersinnissaanut aallarnisaanermut
teknologiimullu aningaasaliinerit.

Naalakkersuisup peqataasut ilaasa tunisassianik
puisineersunik iluanaarniutigalugu
iluaquteqarnerup tuniniaasarnerullu akornanni
ajortuinnaasussanngorlugi assigiissitsinerat
ernumanartoqartippaa, isumalluutinillu
iluaquteqarnermi pineqartumi
pijuartitsinissamik tunngaveqarneq
oqaatigineqaaqqaartinnagu
inerteqqutaasariaqaraluarnera oqaatigalugu.
Naalakkersuisup nunani tamalaanit inuiaqatigiit
sineriiallit uumasunik miluumasunik

nungusaataannngitsumik tunngaveqarluni
atuisinnaatitaanerannik akerliunerat assut
ernumanartoqarnera erseqqissarpaa,
kissaatigalugulu Atlantikup avannaata
issittortaani atugassarititaasunik
paasinnittoqassasoq, - nunarsuup ilaani
aalajangiisartut Issittumi isumalluutinik
uumassusilinnik aqutsinermi
sinaakkusersuisuussanngitsut, tamannami
pijuartitsinermik tunngaveqarluni
ingerlanneqarmat.

Atlantikup avannaani nunat ministeriisa
ataatsimiinnerisa kingornatigut ataatsimoortumik
nalunaaruteqarput, tassuuna qangatut
nutaamillu imaani aningaasarsoriaasiusinnaasut
pijuartitsinermik tunngaveqarluni
alliertortitsisinnaaneq suliffinnillu nutaanik
pilersitsisinnaasut akuerineqarlutik. Imartani
periarfissat piviusunngortinniarlugit
suleqatigiinnerup Atlantikullu avannaani
maannakkut suliaaqaqarfinni arlalinni suliniutit
annertusarnissaat pingaaruteqarpoq.
Pijuartitsinermik tunngavik aalisarneq imartallu
pillugit naalakkersuinikkut ingerlatsinerni tamani
tunngavigineqassaaq, imartatsinni pinngortitat
ataqatigiiaat pijuartinneqarnerat imartallu
maannakkut siunissamilu kinguaariinnut
naleqangaartut qulakkeerumallugit.

Imaani isumalluutinik uumassusilinnik
nungusaataannngitsumik atuineq imarmiut
aallaavigalugit aningaasarsiornermi
qitiugaluartoq, taamaattoq Atlantikup avannaani
allatigut allisaanissamut
periarfissarpassuaqarnera ministerit
isumaqatigiissutigaat. Immikkoortumi imartanut
tunngassuteqartunik ineriartortitsinerit nutaat
soorlu imaani imermilu alliertortitsiviit, imaani
uumasunut teknologi, imaani anorimik immamillu
nukissiutit suliffeqarfinnik pilersitsinissamut
alliertortitsinissamullu annertuumik periarfissiisut
atlantikkup avannaani nunat

aningaasarsiornerannut iluaqutaasumik. Immikkoortut taakku inuussutissatigut, nukissiutitigut nunarsuaq inuttusiartuinnartillugu nakorsaatitigut piniarneqaraluttuinnartutigut iluaquusiinnaapput, aatsaalli piujuartitsinermik tunngaveqartumik ineriartortinneqarpata.

Imaanut tunngasutigut aqutsineq ataatsimut unamminiagassaavoq ataatsimullu akisussaaffiqneqartoq tunngavinnik nunarsuarmi tamarmi atugaasunik atuinissamut piunasaqarfiusoq nunarsuullu immikkoortuini najukkanilu atortuulersitsinissamut piunasaqarfiusoq. Imaani aningaasarsiornernut taakkununga alloriaqqinnissamut imartatsinnilu ingerlatat piujuartitsinermik tunngaveqartumik ingerlaneqarnissaannut naalakkersuisut pingaarutilimmik inissisimaffeqarput.

Ministerit oqaatigaat imaani isumalluutininik aqutsinissamut imaanilu avatangiisit illersorneqarnerat qulakkeerniarlugit ilinniarfigeqatigiittoqartariaqartoq suleqatigiittoqartariaqartorlu. Ministerit ilisimatuussutsikkut suleqatigiittoqartariaqarnera ilisimasanillu avitseqatigiittarnissap pisariaqarnera akuersaarpaat.

Naalagaaffeqatigiiffik Ruslandi 9. - 10. juni 2016-imi NAFMC-ip 21-ssaanik ataatsimiinnerani qaaqqusisuusaaq.

18.2 ATLANTIKUP AVANNAATA KITAANI AALISARNEQ PILLUGU SULEQATIGIIFFIK – NAFO

NAFO tassaavoq nunarsuup immikkoortuani naalagaaffiit akornanni aalisarnermik ingerlatsinermi suleqatigiiffik nunanik aqqaneq marlunnik ilaasortaqartoq – imaluunniit isumaqatigiisummut peqataasut. Taakku tassaapput: Canada, Cuba, Savalimmiut aamma

Kalaallit Nunaat sinnerlugit Danmark (DFG), EU, St. Pierre et Miquelon sinnerlugu Frankrig, Island, Japan, Norge, Rusland, Korea Kujalleq, Ukraine aamma USA.

Atlantikup Avannaata Kita aqqissuussami ilaavoq, tasanilu Kalaallit Nunaata Canadallu akornanni imartaq ilaalluni. NAFO-p malittarisassaqaqfigisaa tassaavoq naalagaaffiit sineriallit killeqarfiisa 200 sømiliniittut avataanniittut imartat Kalaallit Nunaata kimmukujammuk sineriaata, Canadap kangimut sineriaata aamma USA-p avannamut kangimut sineriaata avataanni. NAFO-p ingerlatsinermi piginnaasaqarfianut ilaapput NAFO-p malittarisassaqaqfiata iluani aalisakkat qaleruallillu suusinnaasut tamarmik ataasiakkaannguit minillugit soorlu kapisilik, taanna NASCO-mit malittarisassaqaqartinneqarluni. NAFO-p isumaqatigiissut naapertorlugu aalisakkanit isumalluutininik allanngutsaaliuineq pitsaanerpaamillu iluaquteqarneq qulakkiissavaa. NAFO aammattaaq isumaqatigiissuteqarfiusumut tamarmut biologinit siunnersuinermik ikiorsiisarpoq, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaata Kitaani aalisakkanut qalerualinnullu. Ukiut tamaasa septemberimi ukiumoortumik ataatsimiittoqartarpoq. Tamanna kingullermik 2015-mi pivoq Halifaximi Canadamiittumi, tassani naalakkersuisoqarfik (APNN) aamma KANUAANA peqataallutik.

Kalaallit Nunaata Kita tamaat pillugu biologinit siunnersuineqarnerup saniatigut, Kalaallit Nunaat ilaasortaanini pissutigalugu aamma Kalaallit Nunaata avataani 200 sømilimik killeqarfiup avataani avataasiorluni raajarniartunut allanik aalisarnissamut periarfissaqarpoq, tassunga New Foundlandip avataani Grand Banksimi NAFO-p aqutsiviani 3L ilanngullugu. Aalisarnek ukiuni kingullerni allanngoriartorfiusimavoq aalisagaqatigiit ikiliartornerat pissutigalugu. Aalisarnek 2015-imiit unitsinneqarsimavoq, septemberimilu ukiumoortumik ataatsimiinnermi

aalajangerneqarpoq aalisarnerup unitsinneqarsimanera 2016-imi ingerlaannassasoq. Piviusumik taamaalilluni aalisarnissamut takorluugarsortumik periarfissat matumani pineqarput. Kalaallit Nunaanullit aalisarnermi pisinnaatitaaffiit siunissami inissisimaffissarput eqqarsaatigalugu aalisarnerlu siunissami aallarteqqissagalarpat attatiinnarneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

3L-imi raajarniarnerup matuneratigut qangali akerleriinnit piffissami tassani unitsinneqarallarput. Akerleriinnermi pineqarpoq Savalimmiut isumaqaramik tamaani qangali aalisartuunertik pissutigalugu 3L-imi raajartassiissutinik annertunerusunik pisinnaatitaaffeqarlutik. Tamanna tunngavigalugu DFG sinnerlugu nammineq aalajangikkaminnik Savalimmiut pisassiissutinik aalajangiisarsimapput, tamatumalu Kalaallit Nunaat eqqorlugu. Kalaallit Nunaat ukiut ingerlanerini Savalimmiut tapersersortarsimavaat aamma Naalakkersuisut tamatuma peqatigisaanik 3L-imi raajartassiissutit agguaqqinneqarnissaannut tunngavilersuisimallutik. Taamatut inissisimanerulli kingunerisaanik Canadamut pissutsit pissanganartorsiorfiusimapput.

Alla tassaavoq, Kalaallit Nunaata siunissami eqqumaffigisassaa, imaani pinngortitami ataqatigiinnerit sunnertiasut illersornissaat eqqarsaatigalugu immikkoortut eqqissisimatinnissaat. Immikkoortut immikkut eqqarsaatigineqarnissaannut imaluunniit eqqissisimatitsinissap eqqarsaatigineqartariaqarneranut takussutissatut naasut assigiinngitsut atorineqartarput, ilaatigut sea pens-inik taaneqartartut. Kalaallit Nunaanut aalisarnikkut pingaaruteqartunik sumiiffinnik suli eqqissisimatitsisoqanngilaq. Kisiannili tassani ineriartornermik arajutsinaveersaarnissaq pingaarpoq. Sammissaq uteqqiattuartuuvoq

ukiumoortumik ataatsimiinnermi piffissamik atuiffigineqartartuq.

Aalisarnikkut ingerlatsinerup 1979-mili ineriartornerata malitsigisaanik (maanakkut NAFO pillugu isumaqatigiissutit ukioq pilersinneraniit) piujuartitsinermik tunngaveqarluni aalisarneq pillugu nunat tamalaat annertunerusunik piumasaqalerneranni, NAFO-p 2007-mi isumaqatigiissutini allanngortippaa. Allanguutit pingaarnerit aqqissuussinerup annikillineqarnissaanut, isumaqatigiissutit siunertaa piginnaatitsinerlu pillugit immikkoortut ullutsinnut naleqqussarnissaannut kiisalu isumaqatigiinngissutit aqqiiffiginissaannut suleriaatsimut nutaamut tunngasuupput. Kingullertut taaneqartoq assersuutigalugu 3L-imi raajarniarneq pillugu akerleriinnermi atorineqarsinnaassaaq. Isumaqatigiissutit allanngortinnera sioqqullugu sisamararterutit pingajui isumaqataasariaqarput, tassa nunat qulingiluat atortuulersitsisimasariaqarput. Killiffik 2015-p naanerani tassaavoq Canada, Cuba, EU, Island, Norge aamma Rusland isumaqatigiissummik akuersaarsimanerat. Tassa imaappoq aqqaneq marlunnit arfineq marluk. DFG-p kingullermik isumaqatigiissut atortuulersippaa. Tamanna ukiumoortumik ataatsimiinnerup aallartinngitsiarnerani nalunaarutigineqarpoq. Kalaallit Nunaata 2011-imi isumaqatigiissummik atortuulersitsinera Savalimiullu 2015-imi atortuulersitsinera oqaluttuassartaanut ilaavoq. Taamaattumik maannakkut aatsaat DFG-p katersornerani isumaqatigiissutit atortuulersinneqarnera NAFO-mut nalunaarutigineqarsinnaasimavoq. Isumaqatigiissulli taanna nutaaq atuutsilersinneqartinnagu nunanit marlunnit atortuulersinneqaaqartariaqarpoq.

18.3 ATLANTIKUP AVANNAATA KANGIANI AALISARNEQ PILLUGU KOMMISSIONI – NEAFC

NEAFC tassaavoq nunarsuup immikkoortuani naalagaaffiit akornanni aalisarnermik ingerlatsinermi suleqatigiiffik, NAFO-tut suleqatigiiffittut isigineqarsinnaasoq. NAFO Atlantikup avannamut kitaanik sammisaqartoq NEAFC Atlantikup avannamut kangianik sammisaqarpoq.

Naalakkersuisut pingaartumik Irmingerhavetimi suluppaakkat ikerinnarsiortut agguarneqarnerinut nakkutigineqarnerinullu soqutiginnipput. Suluppaakkanik taakkuninnga Atlantikup Kangiata Avannaani aalisarnermik ingerlataqartut anginerpaat pingasut ilaannut Kalaallit Nunaat ilaavoq, aamma Savalimmiut aamma Islandi peqatigalugit aalisakkanut taakkuninnga naalagaaffittut sineriaqartuullutik. Tamatuma saniatigut NEAFC-mi peqataasut allat Norge, EU aamma Ruslandi aamma aalisarput. Aqutsinissamut 2016-mut ukiumut ataatsimut pilersaarusiortoqarsimavoq, nunanit taaneqartunit tamanit Ruslandi pinnagu tapersorsorneqartoq.

Kalaallit Nunaat aalisakkanik ataatsimoorussanik allanik aalisarpoq, soorlu avaleraasartuut, ammassassuit saarullernallu, Kalaallit Nunaata taakkuninnga soqutiginninnera alliartorpoq. Kalaallit Nunaat avaleraasartuunik, ammassassuarnik saarullernanillu aqutsinermut tunngatillugu alaatsinaattutut peqataavoq.

FAO-p umiarsualivinni nakkutilliineranik qanillattuilluni naleqqussaaneermik NEAFC 2014-mi akuersivoq taamaalilluni umiarsualivinni nakkutilliineq annertusineqarluni aalisakkat nutaat tulaaneqartut aamma ilaalerlutik, siusinnerusukkut taamaallaat aalisakkat qerisut kisimik pineqaralarlutik. NAFO taamaaqataanik naleqqussaaneq aallartippaa

naatsorsuutigineqarlunilu sulineq taanna 2015-mi ukiumoortumik ataatsimiinnerup nalaani naammassineqassasoq.

Umiarsualivinni naalagaaffiit nakkutilliinerat imartani isumaqatigiissuteqarfiusuni taakkunani marlunni UNN-mik aalisarnerup (unioqqutitsisumik, nakkutigisaanngitsumik nalunaarutigineqarnerlu ajortumik) atorunnaarsinneqarneranut pissutaanerpaavoq tamannalu ajornartorsiutaajunnaarluni. NEAFC-mi aamma NAFO-mi FAO-p kiisalu naalagaaffiup iluani Umiarsualivinni Naalagaaffiup Nakkutilliisarnerata atulersinnera UNN-mik aalisarnerup akiornerani sakuuvoq sunniuteqarluartoq, tassa angallatit UNN-mi allattuiffimmi allassimasut nunat ilaasortaasut umiarsualiviini iseqqusaanngimmata.

18.4 ATLANTIKUP AVANNAANI KAPISILLIT PIUJUARTINNEQARNISSAANNIK SULEQATIGIFFIK (NASCO)

NASCO Nunat Tamalaat akornanni aalisarnikkut suleqatigiiffiuvoq naalagaaffinnit arfinilinnit ilaasortaaffigineqartoq (Canada, Savalimmiut Kalaallillu Nunaat sinnerlugit Danmark, EU, Norge, Rusland aamma USA).

Isumaqatigiissummi kapisileqatigiit Atlantikup avannaaniittut pineqarput. NASCO-mi ingerlatsineq Siunnersuisooqatigiinnit taassumalu ataani nunat immikkoortuini kommissioninut pingasuusunit isumagineqarpoq: Atlantikup Avannaata Kangiani Kommissiioni (EU, Savalimmiut sinnerlugu Danmark, Island, Norge aamma Rusland), North American Commissionimut (Canada aamma USA) aamma West Greenland Commission (Kalaallit Nunaata Kitaani kommissioni), (Canada, EU, USA aamma Kalaallit Nunaat sinnerlugu Danmark).

Isumaqatigiissut naapertorlugu NASCO-p siunertaraa kapisillit piujuartinnissaasa, kapisileqassutsip pilerseqqinneqarnissaata

kapisillillu amerlisarneqarnissaasa siuarsarnissaat, kiisalu kapisileqassuseq pillugu ilisimatuussutsikkut paasissutissiisarnepuq peqassutsillu nalilersoqqissaarneqarnissaata siuarsarnissaat. Kalaallit Nunaata oqaluttuarisaaneq tunngavigalugu inuussutissarsiutigalugu kapisilinniarsinnaanini atuutsittuassallugu pisinnaatitaaffia Naalakkersuisut NASCO-mi sulissutigaa.

Amerika-mi Avannarlermi aamma Europa-mi kuunni kapisileqarfiusuni kapisileqarnerup suli ajorsiarernerata kingunerisaanik ukiuni kingullerni "sinneqartoortoqarsimangilaq", Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutigalugu kapisilinniarnermi iluaqusiisoqarsinnaalluni, taamaattumik piffissami 2002 - 2011-mi Kalaallit Nunaanni ukiumut kapisilittassiissutit 0 tons-inut inissinneqartarsimallutik. Nutaatut 2012-imi Kalaallit Nunaanni aalisakkerivinnut tunisassanik 35 tons-inik Naalakkersuisut pisassiipput, avammulli niuerutigineqartussaangitsunik. Pisassiissutit 2014-imi 30 tonsinut ikilineqarput ilaasortanit allanit sakkortuumik tatineqarneq pissutaalluni kiisalu pisassiissutit ukiuni marlunni tamakkiisumik atorineqarsimangimmata. Taamaallaanuna nunatta iluani niuerfinnik pilersuinissamut kapisilinniarneq kisimi pineqartoq. 2015-imut biologinit inassuteqaat kapisileqarnerup pitsaanerulerneranik arlaannaatigulluunniit takutitsinngilaq. Kaammattuut taamaasilluni tassaavoq kapisillit, Kalaallit Nunaata kitaaniittartut nakkutiginninnermi killissaq inoraat, aamma kapisillit amerliartoqqissinnaanikkut piginnaasaat annikillimasut.

18.5 AALISARNEQ PILLUGU EU-MIK ISUMAQATIGIISUMMUT TAPILIUSSAQ

Aalisarneq pillugu Peqatigiinnissamik Isumaqatigiissut tapiliussartalik tapiliussamullu ilanngussartalik Kalaallit Nunaata EU-llu 2. juni 2006-mi atsiortaat. Isumaqatigiissut taanna

tassungalu atasoq tapiliusseq 2012-mi isumaqatigiinniutigeqqinneqarput. Isumaqatigiissut nutaaq januarip aallaqqaataaniit 2013-mi decemberip 31-anut 2015-mi atuuppoq. 2015-ip ingerlanerani allattuiffik nutaaq isumaqatiginninniutigalugu inissinneqarpoq ukiuni tallimani atuuttussanngorlugu, tassa imaappoq piffissami 2016-2020.

Aalisarneq pillugu Peqatigiinnissamut Isumaqatigiissutikkut EU-p Kalaallit Nunaata imartaani aalisarnera tamatumunngalu EU-p akiliutaa malittarisassaliuunneqarpoq. Akiliut ima agguarsimavoq: aalisarnermi akiliutit, aalisariutaatillit akiliutaat kiisalu Kalaallit Nunaanni aalisarnermik suliaqartut EU-mit aningaasaliissutitigut tapiissuteqarfigineqartarneri, taassumalu akerlianik Kalaallit Nunaata aalisakkat isumaqatigiissummi allassimasut naaportorlugit amerlatigisut atugassiissutigissavai. Taakku saniatigut isumaqatigiissummiippoq aningaasatigut immikkoortitat aalisakkat annertussusiisa annertusinnaaneranut atorineqartussat, tapiliussami annertussutit isumaqatigiissutaasimasut qaangerlugit EU-mut piasseeqqinnissamut periarfissaqassappat.

Aalisarnermi peqatigiinneq pillugu isumaqatigiissummi tunngavigisat iluanni 2015-mi EU-mik suleqateqarneq ingerlataqarfinnut tapiissutit pillugit aqqissuussinnermut nalunaaruteqarnermut aamma piffissamut 2016-2020-mut Aalisarnermut tapiliusseq nutaaq pillugu isumaqatigiinniarnernut samminerusimavoq. Allattuiffik nutaaq pillugu isumaqatiginninniarnernit september 2014-imi aallartippat.

Joint Committeep upernaakkut 17. - 20. martsimi ataatsimiinnera Københavnimi pingajussaanic naggataarutaasumillu isumaqatiginninnerit uteqattaartumik ingerlanneqarput. Kalaallit Nunaat aamma EU Aalisarnermut tapiliussamik

nutaamik isumaqatigiipput, aalisakkat annertussusaa kiisalu isumaqatigiissummi aalisakkat assigiinngitsut amerlassusaa ikilisinneqarlutik kiisalu Ingerlataqarfimmi tapiissutinut aningaasat qaffasinnerusut qulakkeerneqarlutik. Naalakkersuisut 24. novemberimi allattuiffik pillugu isumaqatigiissut nutaaq - akueraat. Alloriarnissaq tulliuuttoq tassaavoq isumaqatigiissut EU-qarfiusumit akuerineqarnissaa, (Aalisarnermut ministerinut) Ministerrådi aamma Europa-Parlamenti ilanngullugit.

Joint Committeep ukiakkut ataatsimiinnera 24.-27. november 2015-imi Bruxellesimi ingerlanneqarpoq. Tassani 2016-mut EU-mut tutsinneqartussat inaarutaasumik aalisagartassiissutissanik aalajangersaaneq isumaqatigiissutigineqarpoq kiisalu ingerlataqarfimmut tapiissutit pillugit manna tikillugu sulineq nanginneqassalluni. Ataatsimiinnermi tassani tulleriiginnartumik isumaqatigiinniarnarit aappassaat ingerlanneqarput.

18.6 KALAALLIT NUNAATA RUSLAND-ILLU AKORNANNI AALISARNEQ PILLUGU ISUMAQATIGIISSUT 2015-IMULLU TAPILIUSSAP NAAMMASSINEQARNERA

Kalaallit Nunaat aamma Rusland 1992-mili illugiillutik nammineq aalisarfimminnut appakaassinnaaneq pillugu aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarsimapput, kiisalu aalisarnermi aamma ilisimatusarneq pillugu suleqatigiillutik. Isumaqatigiissut aqutigalugu kalaallit angallataat russit imartaanni aalisarnissamut periarfissaqarput, kiisalu russit angallataat Kalaallit Nunaata imartaani aalisarnissamut periarfissaqarlutik. Isumaqatigiissut Norge-p aamma Kalaallit Nunaata akornanni isumaqatigiissummut atasutut isigineqassaaq.

Anguniagaq pingaarneq tassaavoq saarullinniarluni aalisarneq pillugu teknikkikkut ilisimasat Kalaallit Nunaannit pigiinnarnissaat. Kalaallit Nunaata Ruslandillu 2016-imut aalisarnermi allattuiffik pillugu isumaqatiginninniarnit ukulluni 30. novemberimiit 1. decemberimut Københavnimi Danmark/Kalaallit Nunaat Ruslandillu akornanni aalisarneq pillugu isumaqatigiissut 7. marts 1992-imeersoq naapertorlugu ingerlappaat. Angusat inernerit eqqarsaatigalugit 2016 pillugu TAC-nik pisassiissutinillu aalajangersaaneq pillugu Inatsisartunut Naalakkersuisut nassuiaataannut innersuussisoqarpoq. Ruslandimik isumaqatigiissut kalaallit nunaanni aalisarnermik inuussutissarsiuteqartunut naammaginartorujussuussasoq nalilerneqarpoq.

18.7 NORGE-P KALAALLIT NUNAATALU AKORNANNI 2015-IMUT ISUMAQATIGIISSUMMUT TAPILIUSSAMIK INGERLATSINISSAQ KIISALU AALISARNERMUT ISUMAQATIGIISSUT.

Kalaallit Nunaat aamma Norge 1992-mili illugiillutik nammineq aalisarfimminnut appakaassinnaaneq pillugu aalisarneq pillugu isumaqatigiissuteqarsimapput kiisalu aalisarneq aamma ilisimatusarneq pillugu suleqatigiillutik. Isumaqatigiissut aqutigalugu kalaallit angallataat Norge-p imartaanni aalisarnissamut periarfissaqarput, kiisalu Kalaallit Nunaata imartaani aalisagaqarneq pillugu ilisimatusarnissamut suleqatigiinneq. Isumaqatigiissut Ruslandip aamma Kalaallit Nunaata akornanni isumaqatigiissummut atasutut isigineqassaaq.

Kalaallit Nunaata aamma Norge-p 2014 pillugu aalisarnermut tapiliussaq pillugu Københavnimi 7. - 8. december 2015-imi isumaqatigiinniarnarit ingerlappaat. Angusat inernerit eqqarsaatigalugit

2016 pillugu TAC-nik pisassiissutinillu aalajangersaaneq pillugu Inatsisartunut Naalakkersuisut nassuiaataannut innersuussisoqarpoq. Norgemik isumaqatigiissut kalaallit nunaanni aalisarnermik inuussutissarsiuteqartunut naammaginaratorujussuussasoq nalilerneqarpoq.

18.8 KALAALLIT NUNAATA

SAVALIMMIULLU AALISARNEQ PILLUGU ISUMAQATIGIISSUTAAT 2015-IMULLU ISUMAQATIGIISUMMUT TAPILIUSSAQ

Kalaallit Nunaat aamma Savalimmiut 1997-imili illugiillutik nammineq aalisarfimminnut appakaassinnaaneq pillugu aalisarnek pillugu isumaqatigiissuteqarsimapput kiisalu aalisarnek pillugu suleqatigiillutik Isumaqatigiissut aqutugalugu kalaallit angallataat Savalimmiut imartaanni aalisarnissamut periarfissaqarput. Isumaqatigiissummi illugiilluni pisassiissutit annikitsuinnaat pineqarput, kisiannili Kalaallit Nunaata aalisarnikkut Savalimmiunik allatigut attaveqarnera pissutigalugu pingaaruteqartutut isigineqarluni, siullermik suleqatigiiffissuarni NAFO-mi aamma NEAFC-mi. Ukiut tamaasa isumaqatigiissuteqartarnissamut atatillugu anguniagaq tassaavoq kalaallit angallataat pillugit aalisarnissamut periarfissat eqqarsaatigalugit pitsaanerpaamik angusaqarniartarnek.

Isumaqatigiissut naapertorlugu savalimmiormiut kalaallillu aallartitaat ulluni 3.-4. december 2015-mi naapippat aamma 2016-imut illugiillutik aalisarnermut pisinnaatitaaffiit isumaqatiginninniutigalugit. Angusat inernerneq eqqarsaatigalugit 2016 pillugu TAC-nik pisassiissutinillu aalajangersaaneq pillugu Inatsisartunut Naalakkersuisut nassuiaataannut innersuussisoqarpoq. Isumaqatigiissut ilaannikkut allanut atatillugu

isumaqatigiinngissutaasinnaasut iluarsineqarnissaannut atorneqartarsimavoq.

18.9 ISLANDIMIUT KALAALLILLU

AALISARNEQ PILLUGU ATAATSIMOORLUTIK ATAATSIMIITITALIAAT

Kalaallit Nunaat aamma Islandi januar 2013-mi isumaqatigiissuteqarput, Islandimiut kalaallillu aalisarnek pillugu ataatsimoorlutik ataatsimiititaliamik pilersitsisumik. Suleqatigiinneq taanna assersuutigalugu Savalimmiuniit aamma Norgemiit allaaneruvoq annertunerunermigut. Islandi aamma Kalaallit Nunaat aalisakkat arlallit avissimavaat, assersuutigalugu qalerallit, ammassaat aamma suluppaagaq itisoormioq, aamma Aalisarnek pillugu ataatsimiititaliaq pilersinneqarluni aalisakkanik taakkuninnga piujuartitsinermik tunngaveqartumik aqutsinissaq qaninnerusumillu suleqatigiinnissaq angusinnaajumallugu. Taakku saniatigut ataatsimut soqutigisat suliat allat oqallisigineqartarput, soorlu NAFO-mi, NEAFC-mi oqalliffinnilu allani suleqatigiinnerit, tulaassinissamut periarfissat aamma illuatungeriit marluullutik soqutigisaannik qaninnerusumik suleqatigiiffiusinnaasut allat.

Islandimiut Kalaallillu Aalisarnek pillugu ataatsimoorlutik ataatsimiititaliaat februar 2016-imi Nuummi ataatsimiippat, tassani aalisakkat ataatsimoorussat qanoq innersut, ataatsimut aalisakkanik misissuinerneq suliniutit tulaassinissamut periarfissat oqallisigineqarlutik. Tullianik ataatsimiinnissaq 2017-p aallartinneranut pilersaarutigineqarpoq.

18.10 KALAALLIT NUNAATA, ISLANDIP JAN MAYNEILLU AKORNANNI IMARTANI AMMASSAT PILLUGIT KALAALLIT NUNAATA,

ISLANDIP NORGELLU ISUMAQTIGIISSUTAAT

Kalaallit Nunaata, Islandip aamma Norgep (Jan Mayen pissutigalugu) akornanni immikkoortumi tassani ammassannik ataatsimoorussanik aqutsineq pillugu 1989-imili isumaqatigiissuteqarsimavoq. Maannakkut ilusiusoq isumaqatigiinniaqqinnerup 2003-imi nutaamik isumaqatigiissuteqarnermik kinguneqartup inerneraa. Ammassanniartarnerup malittarisassaqaqtinneranut tunngaviuvoq pingasuulluni isumaqatigiissut, tassami ammassat Atlandikup kangiutungaaniittut angallaviginerummatigit immat Tunumiittut, Islandimiittut qaqtigullu immat Jan Mayenip eqqaaniittut. Pisassiissutit amerlaqisut, tonsimulli ataatsimut amerlanngitsunik naleqartut pineqarput. EU-mut isumaqatigiissut naapertorlugu Kalaallit Nunaata pisassiissutit pissarsiami 70%-ii EU-mut tunniutarpai.

Ilisimatuut Islandimeersut aamma Kalaallit Nunaanneersut isumaqarput ilimanartoq ammassat kimmut nuussimasut. Island, Kalaallit Nunaat aamma Norge 2015-mi isumaqatigiissutip nutarterneqarnissaa siunertaralugu sulineq aallartippaat, taamaalilluni uumassuseqarnikkut allanngornermut naapertuutilerluni.

18.11 ISSITTUP IMAVITTAANI AALISARNEQ PILLUGU NALUNAARUT

Naalagaaffiit issittup imavitaanut sineriallit norskit nunanut allanut ministeriaqarfianni ulloq 16. juli 2015-imi nalliuttorsiualaarneranni "Issittup Imavittaani Aalisarnek pillugu Nalunaarut" atsiorpaat.

Nalunaarut ambassadørinit atsiorneqarpoq Kunngearfillu Danmarkimut taamaasilluni Kalaallit Nunaanut tunngasut Danmarkip Norgemi ambassadørininit Torben Bryllemnit atsiorneqarput. Ambassadørnit Canadameersup,

Ruslandimeersup, USA-meersup Norgemeersullu naalagaaffitsik sinnerlugit atsiugassat atsiorpaattaaq. Nalunaarut imatut atsiorneqarpoq 'Kunngearfik Danmark Kalaallit Nunaanut tunngatillugu'.

Issittup imartaani siunissami aalisarnerup aqunneqarnissaa pillugu nunat tamalaat suleqatigiinnissaannut/ministerit nalunaaruteqarnissaannut/pituttuisumik isumaqatigiissuteqarnissamut periarfissaq december 2015-imi april 2016-imilu USA qaaqquisoralugu aallarniutaasumik atorfilittat ataatsimiipput/isumaqatiginniarput.

Pituttuisumik isumaqatigiissuteqartoqarnissaanik amerikamiut siunnersuutaannik isumaqatiginninniarnerit aallaaveqarput, imamigut Oslomi nalunaarummik 2015-imeersumik nangitsinerusoq, tassani pineqarlutik maleruagassiugaanngitsumik aalisarnerup pinaveersaartinnissaa ilisimatuussutsikkullu suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaa.

Nunat oqallinnermi peqataasut amerlineqarsimapput, taamaalillutik issittup imartaanut naalagaaffiit sineriallit tallimat maanna peqataalerput, tassaasut USA, Canada, Rusland, Kunngearfik Danmark Kalaallit Nunaat sinnerlugu Norgelu, taakku saniatigit EU, Sydkorea, Kina, Japan Islandilu. Kunngearfik Kalaallit Nunaaneersunik Savalimiuneersunillu Nunanut Allanut ministeriaqarfimmit ataqatigiissaarneqartunit aallartitaqarnermigut isumaqatiginninniarpoq.

Nunat akunnerminni ilisimatuussutsikkut suleqatigiinnerup nukittorsarneqarnissaata pingaaruteqassusia isumaqatigiissutigaat, aalisakkat isumalluutitut annertunerusumik ilisimasaqarfigilerusullugit, maleruagassiugaanngitsumik aalisarnek pinaveersimatinniarlugu aalisarnerlu

tunngavissaqalerpat
aaqqissuussisoqarsinnaaqqullugu.

Isumaqatiginninniarnert tullia juli 2016-imi
Iqalunni Nunavumi ingerlanneqassaaq. USA
isumaqatiginninniarnerni siuttutut
ingerlaqqissaaq.

18.12 ATLANTIKUP AVANNAANI MILUUMASUT IMARMIUT PILLUGIT SULEQATIGIIFFIK – NAMMCO

Kalaallit Nunaat - Norge, Island aamma
Savalimmiut peqatigalugit Atlantikup Avannaani
Miluumasut Imarmiut pillugit Suleqatigiiffik
(NAMMCO) ilaasortaavoq. NAMMCO 1992-imi
pilersinneqarpoq aamma Atlantikup avannaani
miluumasut imarmiut pillugit
allanngutsaaliuinermik, aqutsinermik
misissuinermillu suliaqarluni. Nunat allat soorlu
Canada, Rusland aamma Japan NAMMCO-mi
alaatsinaattutut peqataasarput. Ukiumoortumik
ataatsimiinnerit 24-ssaat Oslomi september
2016-mi ingerlanneqarpoq.

NAMMCO-mi nunatta kisimi iluaqutigisaani
imaluunniit nunat sanilit peqatigalugit
iluaqutigisaani imaani miluumasut tamarmik
nungusaataanngitsumik iluaqutiginnissaannut
Naalakkersuisut suliaqarput. Tamatuma
saniatigut Naalakkersuisut kissaatigivaat biologit
siunnersuinerat pissarsiarineqarsinnaasoq
pitsaanerpaaq qulakkeerneqassasoq –
piniarnermik inuussutissarsiuteqartunik
siunnersuinerup saniatigut – imaani
isumalluutinik aqutsinermut atatillugu.

Naalakkersuisut 2015-mi ukiut siulii assigalugit
siusinnerusukkut NAMMCO-p inassuteqaataasa
atulersinnissaannut kiisalu
ajornartorsiuteqarfiusinnaasuni
nungusaataanngitsumik iluaquteqarneq pillugu
sulinerup nukittorsarnissaanik suliaqarput.
Tassunga atatillugu piniarnermik

inuussutissarsiuteqartuniit peqataasoqarluni
tapersersuisoqarpoq taamaasilluni
suleqatigiinnissamut tunngavik
annertusineqarluni.

Atlantikup avannaani (NASS) arfernik angisuunik
kisitsisoqarpoq NAMMCO-mit aqunneqartumit.
Tikaagulliusaanut, qipoqqanut tikaagullinnullu
tunngatillugu peqassutsimut missingiutit nutaat
naatsorsuutigineqarsinnaassapput. NASS-imit
angusat 2016-imi upernaap ingerlanerani
misissoqqissaarneqassapput angusallu
Ilisimatuussutsikkut Ataatsimiititaliap tullissaanik
ataatsimiinnissaanni ilanngullugit
suliarineqarsinnaassallutik.

Imaani miluumasunik piniarnissamut
iluaquteqarnissamullu pisinnaatitaaffik
NAMMCO-mi tunngavinni tamatigut
atatitsisuusimavoq. Tassunga aamma ilaavoq
pisinnaatitaaffiup taassuma kingunerimmagu
pisat piujuartitsinermik tunngaveqartumik
ingerlanneqarnissaannut pisussaaffeqarneq
aamma uumasut anniartinneri
annikitsumiitinneqarluni, peqatigisaanillu
periutsit atortullu atorineqartut piniartunut
ulorianartorsiortitsinatik. Piniariaatsit
taakkuninnga pitsannguutaasinnaasut
taamaattumik NAMMCO-p manna tikillugu
sulinerani qitiusumik inissisimapput. Tamanna
pingaartumik NAMMCO-mi piniariaaseq pillugu
suleqatigiissitap aaqqissugaani
isumasioqatigiinnerni assigiinngitsuni
ingerlanneqarsimavoq. Kalaallit Nunaat
suleqatigiissitami tassani 2015 ilanngullugu
siulittaasuvoq.

Immikkut ilisimasallit nunarsuarmit tamaneersut
2015-imi piniariaatsit pillugit suleqatigiissitamit
arferit angisuut pisarinerani
toqujaarnerusarnissaat pillugu
workshoppeqartitsinermut qaaqquneqarnerminni
ataatsimiipput. Nunanut ilaasortaasunut
inassuteqaatit arlallit saqqummiunneqarput

nunallu arfanniartuusut allat ataatsimiinnermit aniallutik. Ataatsimiinnermit angusat kalaallini piniartut peqataasut peqatigalugit 2016-ip ingerlanerani saqqummiunneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Ukiumoortumik ataatsimiinnissap tullia NAMMCO-llu ukiut 25-inngortorsuulluni nalliuttorsuutigineqarnera april 2017-imi Nuummi ingerlanneqassaaq.

18.13 NUNAT TAMALAAAT ARFANNIARNEQ PILLUGU ATAATSIMIITITALIARSUAT IWC

Nunat tamalaat Arfanniarneq pillugu Ataatsimiititaliarsuat (IWC) tassaavoq nunani tamalaani suleqatigiiffik 2015-mi nunarsuaq tamakkerlugu nunanik 88-nik ilaasortaartoq, nunarsuarmi arfernik angisuunik eqqortumik aqutsinermik isumaginnittussaq, taamaalillunilu arfanniarnernerup ineriartortittuarnissaa periarfissaalersillugu. 1986-mili nunarsuarmiut unitsitsigallarnikuupput, arfernit tunisassianik niuernerpalaartumik iluaquteqarnissamik inerteqquteqartoq. Kalaallit Nunaat Naalagaaffeqatigiit ataanni ilaasortaavoq.

Kunngaqarfik Danmark taannaavoq IWC-p tunngavigisaanik isumaqatigiisummik atsiorsimasoq. Taamaalilluni IWC-mi ataatsimiinnerni qallunaat aallartitaannut ilaasuvoq. Suleqatigiinneq Naalagaaffeqatigiit IWC pillugu suleqatigiissitaani aqqqissugaavoq, tassani aamma Savalimmiuni Naalakkersuisut sinniisoqarlutik.

Piujartitsinermik tunngaveqartumik iluaquteqarneq pillugu tunngaveqarneq Naalakkersuisunit tapersorsorneqarpoq aamma siunissami qanittumi siunissamilu ungasinnerusumi Kalaallit Nunaanni arfanniarnissamut suli periarfissaqarnissaq sulissutigalugu. Naalakkersuisunit

annilaangassutigineqarpoq piujartitsinermik tunngaveqarluni iluaquteqarneq pillugu tunngaviup qajannarsisikkiartuinnarnera piffissap ingerlanerani Kalaallit Nunaata arfanniarnissamut periarfissaa aserussagaa.

Piffissami tulliuuttumi suliniutissatut ilimagisat IWC ilisimaneqartutut arfanniarnermut tunngatillugu illuatungeriit sakkortuumik avissaartuullutik isummanut tamatigut saqqummiussiffiusarpoq. Peqatigisaanik suleqatigiiffimmi Alaskami, Ruslandimi, Kalaallit Nunaanni kiisalu St. Vincent and the Grenadines-imi nunat inoqqaavi killeqartumik arfanniarnissaat pillugu isumaqatigiittoqarsimavoq, tamanna aarlerinanngitsumik ingerlanneqarpat, tassa ilisimatuussutsikkut ataatsimiititaliamiit nalunaarut malillugu arfernit pineqartunit pisarineqarsinnaasut missiliuinerit aamma arferit neqaannik pisariaqartitsineq uppersarsarneqarsimasoq ataqqillugit.

Ukiumoortumik ataatsimiinnermi 2014-mi 2015-2018-mut pisassiissutinit kalaallinut pisassiissutinit akuersisut amerlanerussuteqarnissaannut kalaallinut pisassiissutinit pisariaqartitaannut paasinnittoqarnissaa qulakkeerniarlugu Naalagaaffeqatigiit aamma IWC-mi ilaasortat allat akornanni pikkunartumik oqaloqatigiittoqarpoq. Pisassiissutit tullianik isumaqatiginninniutigineqarnissaat 2018-imi pissaq.

Nunap inoqqaavisa arfanniartarnerat (ASW) ataani IWC pisassiissutit pillugit ukiaq 2015-imi Maniitsumi immikkut ilisimasalinnut workshoppertitsisoqarpoq, tassani Naalagaaffeqatigiit ASW nunanut pisassiissutininik agguaassisarnerup politikkikkut ingerlanneqaleriartuinnarnera peerniarlugu sulissutigaat. Immikkut ilisimasallit ataatsimiinneranni nunap inoqqaavisa

pisinnaatitaaffii isiginiarneqarput suliassaqarfiullu taassuma iluani immikkut ilisimasallit nunanit tamalaaneersut qaaqquneqarsimallutik.

Kommissionimi ataatsimiinnissap tullia tassaavoq septembari 2016-mi.

18.14 UUMASUNIK NUNGUTAANISSAMIK ULORIANARTORSIORTUNIK NIUERNEQ PILLUGU ISUMAQATIGIISUT (CITES)

CITES-imi allattuiffik I uumasunik pisassiissutigineqartunik ukuninnga imaqarpoq: tikaagulliusaaq, arfivik, kigutilissuaq aamma tikaagullik (Tunu). Timmissanit taaneqarsinnaapput kalaallit nunaanni nattoralik, kiinaaleeraq aamma kissaviarsuk.

CITES-imi allattuiffiup II makkuninnga pisassiissutigineqartartunik imaqarpoq: qilalukkat qaqqortat, qilalukkat qernertat, tikaagullik (Kitaani) aamma nanoq kiisalu niisa, niisarnaq, aarluk aamma aarluarsuit pisassiissutigineqarneq ajortut.

CITES-imi allattuiffik III uumasumik pisassiissutigineqartumik uuminnga imaqarpoq: aaveq.

CITES COP17-imi nannut

USA aalajangerpoq COP17-imi nannut CITES-imi allattorneqartarnerat pillugu siunnersuuteqaqqinnianani.

EU illuatungaatiqut tammajuitsussarsiorluni piniartitsisarnerup sukateriffigineqarnissaanik siunnersuuteqarpoq, tassani nanoq taaneqarluni. Kalaallit Nunaata nannunit tunisassianik avammut nioqquteqarnermik unitsitsigallarneq nammineerluni 2008-mili atuutilersinnikuuaa. Kalaallit Nunaata nannunik tammajuitsussarsiorluni piniartitsisarneq maannakkut inerteqqaatippaa. EU-p

siunnersuutaa Kalaallit Nunaannut qanoq sunniuteqassanersoq ilisimaneqanngilaq, siunnersuut COP17-imi CITES isumaqatiginninniutigineqaaqqartussaammat.

18.15 PINNGORTITAP ALLANNGUTSAALIORNERA PILLUGU NUNAT TAMALAAAT KATTUFFIAT – IUCN

Pinngortitap Allannngutsaaliornera pillugu Nunat Tamalaat Kattuffiat (IUCN) tassaavoq pinngortitap allannngutsaaliornera pillugu suleqatigiiffik nunarsuarmi pisoqaanersaq anginersarlu, pinngortitami uumassuseqartut assigiinngisitaartuunerinik allannngutsaaliuineramik nungusaataannngitsumillu iluaquteqarnissamik siunertaqartoq. Suleqatigiiffimmi ilaasortat tassaapput naalagaaffiit, naalagaaffinni oqartussat kiisalu soqutigisaqaqatigiilluni suleqatigiiffiit (NGO). Kalaallit Nunaat Naalagaaffeqatigiit aqqutigalugit ilaasortaavoq.

IUCN Nungutaaratarsinnaasunut allattuiffimmik inerisaasimavoq aamma naasut uumasullu aarlerinartorsiortinneqartut pillugit nunani tamalaani Nungutaaratarsinnaasunut allattuiffinnik saqqummersitsisarluni. Allattaavinnut aappalattunut allataqarnissamik naliliinermi pitsaassutsimik amerlassutsimillu aalajangiisunik ataasiakkaanik arlaqartunilluunniit eqquutitsinikkut naasumik uumasumilluunniit pineqartumik immikkoortiterinerit arlaannut inissiineq aallaavigalugu allattuisoqartarpoq.

Kalaallit allattaaviat aappaluttoq 2007-imeersoq 2015-imi isiginiarneqarpoq nutarterneqassallunilu peqatigisaanillu elektroniskinnngortinnissaa sulissutigineqarluni, ilisimasamik nutaanik saqqummertoqaraangat sukkanerumik allattuisoqarsinnaaqqullugu.

Tullianik ataatsimeersuarneq 2016-imi upernaakkut pissaaq.

18.16 QILALUKKAT QAQORTAT QERNERTALLU PILLUGIT ATAATSIMORUSSAMIK KOMMISSION- I – JCNB

Canadap aamma Kalaallit Nunaata akornanni Qilalukkat Qaqortat Qernertallu pillugit Ataatsimoorussamik Kommissioni (JCNB) 1989-meersoq Canadap/Nunavut aamma Kalaallit Nunaata ilaasortatut suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummik (MoU) tunngaveqarpoq - NAMMCO alaatsinaattutut ilaasortaalluni. Avannaata Imaani (Baffin Bugt) qilalukkat qaqortat qernertallu ataatsimoorussat pillugit JCNB ilisimatuussutsikkut ingerlatsinikkullu siunnersuisarpoq, uumasogatigiillu Canadami pigineqanngitsut eqqarsaatigalugit NAMMCO ingerlatsinermut tunngasutigut siunnersuisinnaalluni, kiisalu Kalaallit Nunaata eqqaani qilalukkat qaqortat qernertallu ilisimatusarfigineqarnerannik suliaqarsinnaalluni.

Kommissioni kingullermik oktober 2015-imi Nuummi ataatsimiiippoq. Ataatsimiinnermi annermik isiginiarneqartut ilagaat qilalukkat qernertat ataatsimoorussat Candap Kalaallit Nunaata Kitaata akornanniittut. Siunnersuineq pisassiissutinik nuusseriaatsimik nutaamik tunngaveqarpoq, tassani pingaartinneqarpoq Canadami Kalaallillu Nunaanni piniarfinni assigiinngitsuni piniagassat suut iluaqutaanersut.

Nutaartaa tassaavoq pisassiissutissatut siunnersuutit nunami namminermi aalajangersaasarnermut taarsiullugu nunat tamalaanit aalajangersarneqartarnerat, nunap sanilerisap atuinera eqqarsaatiginagu. Pisassiissutinik nuusseriaatsip nutaap aalajangiisuusumik iluaqutaa tassaavoq uumasogatigiit amerlanngitsut imartani arlalinni pisarineqartartut (nuna apeqqutaalluni) maanna

atuiupilunnermit illersorneqarsinnaalernerat. Taamaalillutik uumasogatigiit amerlasuut annertunerusumik ataatsimoorullugit atorneqarnissaat ammaananeqarsinnaavoq.

Kommissionip najukkami piniartut suleqatigalugit atuisut ilisimasaannik annertunerusumik atuinerup nalinga pingaaruteqassusialu akuersaarpa.

Siusinnerusukkut inassuteqaatit atulersinnissaat kiisalu nungusaataanngitsumik iluaquteqarneq siunertaralugu Naalackersuisut sulinertik ingerlatiinnassavaat. Tassunga atatillugu ilimagineqarpoq pimoorussisumik peqataasoqassasoq aamma piniarnermik inuussutissarsiteqartut ilanngussisassasut taamaasilluni suleqatigiinnissamut tunngavik annertusilluni.

18.17 OSLOMI NANNUT PILLUGIT ISUMAQATIGIISUT

Danmark Kalaallit Nunaat sinnerlugu Oslomi isumaqatigiisummik taaneqartumut, The International "Agreement on the Conservation of Polar Bears and their Habitat" 1973-imeersumut akuersisimavoq, tassani siunertaq pingarneq tassaalluni nannut ataatsimoorunneqartut pillugit nannut pillugit ilisimatusarneq illersuinerlu pillugit naalagaaffiit akornanni suleqatigiinnissaq. Kalaallit Nunaata nannut Kalaallit Nunaata eqqaaniittut illersorneqarnerannut aqunneqarnerannullu akisussaaffik tamakkerlugu 1985-imi tiguaa, naalagaaffiillu sineriallit nanoqarfiusut nunani tamalaanik, nunarsuup immikkoortuinik nunallu marluk akornanni suleqateqarneq ilanngullugu. Suleqatigiinneq taanna annerusumik IUCN-imi nannut pillugit immikkut sammisaqartukkut (PBSG) nunallu nanoqarfiusut (naalagaaffiit sineriallit) oqaloqatigiittarneritigut ingerlanneqarpoq. Nannunik illersuineq eqqissimatitsinissarlu pillugu tatisimanninnerup sakkortusiartornera

pissutigalugu PBSG-imi suliassat aamma annertusiartorput. Taamaattumik PBSG aalajangerpoq ukioq allortarlugu ataatsimiittoqartassasoq. PBSG naalagaaffinnut sinerialinnut siunnersuisutut isumannaallisalerpoq, oqaloqatigiilluni ataatsimiittarnerit 2007-mi aallarteqqinneqarlutik. PBSG-mi ataatsimiinneq tulleg juni 2016-mi ingerlanneqassaaq.

Kalaallit Nunaat naalagaaffiit sineriallit ataatsimiinnerinut peqataasarpoq aallartitanilu aqcutigalugit ilaatigut suleqatigiissitani suleqataalluni naalagaaffiillu sineriallit ataatsimiinneranni. Isumaqatigiissummi ataatsimoorussanik nanoqartut nunat akornanni suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiortoqassasoq kaammattuutigineqarpoq. Siunertaq tassaavoq nannut ilisimatusarfigineqarnissaat illersorneqarnissaallu pillugit nunat nanoqarfiusut suleqatigiinnissaat. Allattoqarfimmik pilersitsisoqarnikuunngilaq. Isumaqatigiissummi pisussaaffiit nunani naammassineqartarput aamma nunat ataatsimoorussamik nanoqarfiusut akornanni ataqatigiissaarisooqartarluni.

Naalagaaffiit nanoqarfiusut isumaqatigiissut naapertorlugu ataatsimoorlutik september 2015-mi Ilulissani Kalaallit Nunaanni ataatsimiippat, nannut pillugit aqutsinissamut periusissamullu pilersaarut ataatsimoorusaaq tamanut ammasumik saqqummiunneqarluni, aamma naalagaaffinnit nannunut sinerialinnit tamanit atsiorneqarluni. Naalagaaffiit sineriallit tulliani 2018-imi ataatsimiissapput.

18.18 NANNUT PILLUGIT JOINT COMMISSIONI – JCPB

Kane Bassin-imi aamma Baffin Bugt-imi nannut ataatsimoorussat pillugit siunissami ataatsimoorluni ingerlatsinissaq ilisimatusarnissarlu pillugit Kalaallit Nunaata,

Canadap / Nunavut akornanni oktoberip qaammataani 2009-mi suleqatigiinnissaq pillugu isumaqatigiittoqarpoq (MoU). Uumasooqatigiit Davis Strædimiittut suleqatigiinnermi maannamut ilaatinneqanngillat, uumasooqatigiit tamakkiisumik ilisimasaqarfigineqanngimmata aqutsiveqarfimmillu allamit Nunavimmit aqunneqarmata.

Kommissionimi ataatsimiinnerit marluk ingerlanneqarput, kingulleq 2010-mi. Ilisimatuussutsikkut suleqatigiissitami tulliani ataatsimiinnissaq suli ullulerneqanngilaq. Kane Basinimi aamma Avannaata Imaani nannunut siunnersuinerit nutaat junip naanerani 2016-imi saqqummiunneqassapput. Siunnersuineq nutaaq tiguneqareeriparpat ilaatigut suleqatigiissitat ataatsimiinnissaat aamma ataatsimut kommissionip ataatsimiinnerani 2016-imi ukiup affaani kingullermi ukiumut pisassiissutit annerpaaffissaasa akuersissutigineqarnerat pilersaarutigineqarpoq.

18.19 ARCTIC UNGULATE CONFERENCE RØROSIMI, NORGEMIITTUMI 2015

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat AUC 2015-imi APNN-imit ilisaritinneqarpoq, Kalaallit Nunaanni tutunuk aqutsineq saqqummiunneqarluni. Ataatsimeersuarneq ukiut sisamakkaarlugit ingerlanneqartartoq hundredenit arlalinnik peqataaffigineqartoq ulluni 17. - 21. augustimi ingerlanneqarpoq. Arctic Ungulate Conference tullia 2019-imi Sverigemi ingerlanneqassaaq.

AUC 2015-imi aamma Pinngortitalerfimmitt peqataasoqarpoq, tassanngaanneersup Ivittuuni umimmannik kisitsinermi inernerit inerniliussallu saqqummiuppai.

18.20 DANMARKIMI FØDEVARESTYRELSIP UUMASUNULLU NAKORSAQARFIK INUUSSUTISSALERINERMULLU OQARTUSSAAFFIUP AKORNANNI SULEQATIGIINNISSAMUT ISUMAQATIGIISSUTAAT.

Aalisakkanik taakkunanngalu tunisassianik EU Kalaallit Nunaatalu akornanni 2014-imi niueqatigiinnissamat isumaqatigiissummut atatillugu EU-p killeqarfimmik nakkutilliisoqarfii marluk Nuummi Sisimiunilu pilersinneqarput, tassunga tunngatillugu Uumasut Nakorsaqaarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffik aamma Fødevarestyrelsi killeqarfimmik nakkutilliisoqarfiup sulisoqarnera pillugu suleqatigiinnissamat isumaqatigiisuteqarput.

Fødevarestyrelsi 2015-imi Kalaallit Nunaannut pisortat killeqarfimmik nakkutilliisoqarfii Uumasut Nakorsaqaarfiup Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffiup ingerlatai misissuiffigiartorpai EU Kalaallit Nunaatalu akornanni niueqatigiinnissamat isumaqatigiissummi malittarisassat suleriaatsillu malinneqarnerisut qulakkeerniarlugu.

Uumasut Nakorsaqaarfiup Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffiup suliassaqaarfimmut aalajangersakkat atuuttut naapertorluinnarlugit sulinera Fødevarestyrelsi paasivaa.

Nunat allat angallataataat 2015-imi aalisakkanik tunisassianik Kalaallit Nunaanni killeqarfimmik nakkutilliisoqarfiit aqqutigalugit eqqussuinissaq assut soqutigineqarsimavoq.

18.21 WORLD ANIMAL HEALTH ORGANIZATION – OIE

Uumasut Nakorsaqaarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffik 2015-imi OIE-p Parisimi ataatsimiinnerani peqataavoq. Kalaallit Nunaannut aamma issittumiittunut sammisat pingaarutillit tassaasimapput uumasut aamma inuit akornanni nappaatinik tunillaasinnaasunik nakkutilliinerup aqqqissugaanissaa – uumasut nappaataat assersuutigalugu perlerorneq, tuberkulose, puulukit timmissallu nualluutaat pingaarnertut assersuutaallutik.

18.22 INGERLATAT ALLAT

Uumasut Nakorsaqaarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaqaarfik nunani tamalaani ingerlatani makkunani aamma peqataasimavoq:

Nunat Avannarliit Inuussutissalerinermi Nakkutilliineq pillugu Københavnimi ataatsimeersuarneq

Issittumi Siunnersuisoqatigiinni piujuartitsinermik tunngaveqarluni ineriartortitsinissaq pillugu suleqatigiisitaq "One Health" pillugu sulisussanik pilersitsippat. Uumasut Nakorsaqaarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffik suliniummut tassunga peqataaniarluni nalunaarsimavoq.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa ataani issittumi uumasut nakorsaqaarnikkut upalungaarsimanissaq pillugu suleqatigiisitaq uumasut nakorsaqaarfinnit Island, Savalimiut, Danmark, Norge Kalaallit Nunaaneersunillu inuttalik pilersinneqarsimavoq. Suliassaqaarfinni attuumassuteqartuni ilisimasanik avitseqatigiinnissaq kiisalu attaveqaatinik pilersitsinissaq anguniagaavoq. Suleqatigiisitaq maajip naanerani Islandimi ataatsimiisapput, tassani emerging diseases (nappaatit alliertortut) aamma imaani uumasunik miluumasunik toqutsisarnermi piniarnermilu illersorneqarneqarneranni isiginiagassat oqallisigineqarput.

Climate-change Effects on the Epidemiology of Infectious Diseases and the Impacts on Northern Societies (CLINF) tassaavoq nunani avannarlerni suliniut aallarteqqammersoq. CLINF suliniut aallartisarniarlugu ataatsimiinneq aprilip aallartinnerani 2016-imi Sverigemi ingerlanneqarpoq. Uumasut Nakorsaqaarfik Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffik peqataavoq kingornalu suliassaqaarfinni Kalaallit Nunaannut attuumassutilinni iluaqutaassammat Uumasullu Nakorsaqaarfiup Inuussutissalerinermullu Oqartussaaffiup aqutsiveqaarfiani ilisimasanik katersinermut ilapertuutaassalluni.

19 INUUSUTISSARSIORNERMUT, SULIFFEQARNERMUT NIUERNERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIK

Unammilleqatigiinneq, ineriartorneq inuussutissarsiornermilu ingerlatat annertusarlugit Kalaallit Nunaat siunissamut piukkunnarsarpoq. Inuussutissarsiutinik ingerlatsineq suleriarsinnaassusilik innuttaasunut pissutsinik pitsaanusunik pilersitsinnaavoq aningaasarsiornikkullu ingerlatanik suliffinnik amerlanerusunik pilersitsiffiusunik inuiaqatigiinnullu isertitaqarfiusunik amerliartortitsinikkut siunissami ineriartorneq, alliertortitsineq atugarissaarnerlu qulakkeerneqarsinnaavoq. Nutarterinerup ingerlarnga – nunanut tamalaanut malinneqartunut inatsit tulluarsarneqarluni – nunat allat aningaasaliinissaannut pilersaarinnissamut aalajangiisuullinnarpoq, attaveqatigiinnermi avammullu tunisassiornermi aningaasaliiffigisariaqartut annertuut kivinnissaannut aalajangiisuullutik.

Naalakkersuisut ukiorpaalunni Kalaallit Nunaani suliffeqarfinnut aningaasalersuinissamut periarfissanik pitsanngorsaallutik suliaqarnikuupput. Taamaalilluni ullumikkut - siunissamilu - tapiissutinik aningaasalersuinnermut aningaasanillu qularnaveeqqusiinnermut periarfissat amerlipput - sumiiffinni aallartitsisartunut mikisunut nunanilu tamalaani ingerlatseqatigiiffinnut angisuunut.

Suliniutillit ukuupput:

- Avammut Tuniniaanermi Aningaasanut Pisassanut Aningaasaateqarfik (Eksportkreditfonden)
- Ineriartortitsinnermut Aningaasaateqarfik
- Den Nordiske Investeringsbank

- Europæiske Investerings Bank (Europamit aningaasaliinissamut aningaasaateqarfik)

Kalaallit Nunaata avammut tunisassiornera siuarsarniarlugu sulinnermi

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalakkersuisoqarfiup makku immikkut isiginiarpai:

- Takornariaqarneq
- Sermeq imerlu
- Inuussutissarsiutinik ingerlatanut inatsisitigut killissaliussat nutarsarneqarnerat, taamaalillutik nunani tamalaani assigiissaarinernut ilisimaneqartunut assigiinnerulersinneqassammata.
- Aalisakkanik/qalerualinnik puisillu amiinit nioqqutissianik pilersaarinnermut tapiissuteqartarneq
- Nunani allani avammut tunisassianik nittarsaassineq
- Inuussutissarsiutit ineriartortinnissaat isigalugu Nunani Avannarlerni Killerni suleqatigiiffinni peqataaneq.

ISSN 26. - 30. oktober 2015-imi Kinami niuernikkut nittarsaassivoq

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut

Naalakkersuisumit peqataaffigineqartumik.

Niuernikkut nittarsaassinnermi takornariaqarneq,

puisip amiinit tunisassiat inuussutissallu

pineqarput kalaallinillu inuussutissarsiutinik

ingerlatsisunik peqataaffigineqarluni. Taakku

saniatigut Kangerlussuarmi biiliniq

misileraaviliortoqarsinnaanera eqqarsaatigalugu

Kinap avannaani biiliniq misileraavik

pulaarneqarpoq, misilittakkanik aallerfiginissaa

nutaanillu ilinniarfiginissaa siunertaralugu.

Kinami ukiaru 2016-imi nutaamik niuernikkut nittarsaassinissaq sulissutigineqarpoq.

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermut Nunanullu Allanut Naalackersuisoq 14. – 17. marts 2016-imi Korea Kujallermi niuernikkut nittarsaassinermi peqataavoq. Kinamisut kalaallit inuussutissaataat, matumani aalisakkat qaleruallillu kiisalu puisip amiinit tunisassiat ilanngullugit nittarsanneqarput. Kalaallit Nunaat takornariarfissatut taamatuttaa nittarsanneqarpoq aatsitassarsiornermilu, attaveqatigiinnermi suliffissuaqarnikkullu suliniutit arlaqartut aamma saqqummiunneqarlutik nunat allamiut taakkununga aningaasiliisinnaanerit eqqarsaatigalugu.

19.1 NUNAT ARLALLIT INGERLATAAT

Nittarsaanerit niuernikkut pilerisaarinerit saniatigut ISSN nunani tamalaani ilisimasanik avitseqateqarnermik aamma misilittakkanik paarlaasseqatigiinnermik suliaqartarpoq. Tamanna ilaatigut pisarpoq Kalaallit Nunaanni aningaasaliinissamut toqqammavissatigut piumasagaatit qulakkeerneqarnissai siunertaralugu, Kalaallit Nunaata nunani tamalaani ingerlatanut pitsaanerpaamik naammassisaqartarluni.

Uran

Danskit naalackersuisuisa Naalackersuisullu akornanni 26. januar 2016-imi immikkut nunanut allanut, illersornissamut aamma sillimaniarnermut tunngasutigut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarput. Tassunga peqatigitillugu danskit Inuussutissarsiornermut Ineriartortitsinernullu ministereqarfiata aamma Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Niuernermullu Naalackersuisoqarfiup akornanni avammut niuerutigisanik nakkutilliineq nioqutissianik "dual-use produkter" aamma

teknologimut tunngatillugu Ataatsimoorussamik oqaaseqaateqarput. Isumaqatigiissutit nalunaarutillu tamarmik tamanut saqqummiunneqarput.

Naalackersuisut aamma danmarkimi naalackersuisut februar 2013-mi danmarkimi ministeriaqarfinnik aamma kalaallit nunaanni oqartussanit sinniisoqartumik urani pillugu suleqatigiissitamik pilersitsippat, uranimik piaasoqassappat avammullu niuertoqassappat isumannaallisaanikkut, nunanullu allanut tunngasutigut naalackersuinikkut ingerlatsinikkut inatsisitigullu pingaarutilinnik apeqqutinik erseqqissaasussanik.

Uran pillugu suleqatigiissitap nalunaarusiaa 7. oktober 2013-imi tamanut saqqummiunneqarpoq, isumaqatigiissutinut arfinilinnut attuumassuteqartunut Kalaallit Nunaata pineqartunut ilaasariaqarneranik inassuteqaammik imaqartumik, tassanilu Kalaallit Nunaat siusinnerusukkut nangaassuteqarsimavoq.

Isumaqatigiissutit arfinillit ataani taaneqartut Inatsisartut ukiakkut ataatsimiinneranni 2015-imi akuersissutigineqarput:

- IAEA Ikiunissamut isumaqatigiissut
- Ikummatissanik atorpeqarsimasunik eqqakkanillu qinngornernik ulorianartulinnik isumannaatsumik passussineq pillugu IAEA isumaqatigiissut
- IAEA Atomeqarnikkut isumannaallisaaneq pillugu isumaqatigiissut
- Timip illersorneqarnissaa pillugu isumaqatigiissummut IAEA allannguutitut isumaqatigiissut
- Atomi atorlugu pinerliiniarnerit pillugit NP isumaqatigiissutaat
- Qinngornernut ioniserersimasunut sulisartut illersorneqarnissaat pillugu ILO isumaqatigiissut nr. 115.

Tassunga uigiullugu upernaakkut ataatsimiinnermi 2016-imi uku atuutilersinneqarnissaat pillugit Kalaallit Nunaata oqaaseqaateqarnissaa siunnersuutigineqarpoq:

- Qinngornernik ulorianartunik ajutoortoqartillugu imaluunniit radiop qinngorneranik ajornartoortoqartillugu ikiugasuarnissaaq pillugu isumaqatigiissut.

Taassuma saniatigut Inatsisartut ataatsimiinneranni tassani Kalaallit Nunaanni inatsisissatut siunnersuutit marluk uku oqaaseqarfigisussaasimavaat:

- Avammut tunisassiat marloriarluni atugassianik nakkutillineq (dual use).
- Ikummatissanik qinngornernik ulorianartulinnik eqqissisimasumik atuinnermi nakkutillineq.

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq juni 2015-imi Canadamut uran pillugu paasisitsiniaanermut peqataavoq canadamiut uranisornermi misilittagaannik ilinniarfigiartorlugit. Ataatsimiinnermut tassunga atatillugu innuttaasut sinniisaannik, oqartussaasunik najukkamilu oqartussaasunik arlalinnik peqataaffigineqartunik ataatsimiittoqarpoq. Tikeraarnermut uigiullugu uran pillugu paasisitsiniaanermi nalunaarusiortoqarsimavoq tamanut saqqummiunneqartumik.

ILO-mi isumaqatigiissutit

ILO-mi nunat ilaasortaasut piumasaraat minnerpaamik isumaqatigiissutit arfineq pingasut pingaarnerit atuutilersinneqassasut. Kalaallit Nunaata isumaqatigiissutit taakku eqqortippaat taamaattumik Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinnerminni 2015-imi aalajangerput isumaqatigiissutit kingullit atuutilersinniarlugit. Taakku saniatigut aatsitassarsiornermi ingerlatanut suliniutinilu angisuunut tamanna

annertuumik pingaaruteqarpoq. Suliniutit annertuut pillugit inatsit nunani tamalaani isumaqatigiissutit eqqortinneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaat pillugu tunngavinnik pingaarutilinnik aallaaveqarpoq. Isumaqatigiissutit taaneqartut tallimat Kalaallit Nunaannit akuerineqarnissaannut ILO-mi pisussaaffinnut naleqqiullugu Kalaallit Nunaata isummerneranik paasisaqarnissaaq pisariaqarsimavoq.

Isumaqatigiissutit pingaarnerit tallimaasut atuutilersinneqartussat tassaapput:

- nr. 98 (aaqqissuussinissaaq aamma ataatsimoorluni isumaqatigiinniarsinnaaneq pillugu),
- nr. 100 (naligiimmik akissarsiaqarneq pillugu),
- nr. 111 (atorfinitsitsineq sulinerlu pillugit),
- nr. 138 (sulilernissamat ukiut minnerpaaffissaat pillugu) aamma
- nr. 182 (meeqqat sulisinneqartarneranni periaarsit ajornerpaat pillugit)

Isumaqatigiissutit taakku pineqartut tallimat pingaarutillit isumaqatigiissutit arfineq pingasunut ilaapput, sulisartut inuillu pisinnaatitaaffiinnut tamanut tunngasuusut. Isumaqatigiissutit pingaarutillit aaqqissuussinissamat kiffaanngissuseqarneq pillugu sulisartut pisinnaatitaaffiinnik pingaarutilinnik aamma ataatsimoorluni isumaqatigiissutissanik isumaqatigiinniarsinnaanermut pisinnaatitaaffinnik imaqarput; pinngitsaaliilluni sulisitsisarnerit suulluunniit tamarmik atorunnaarsinneqarneri; meeqqat sulisinneqartarnerisa piviusumik atorunnaarsinneqarnera; aamma sulineq inuussutissarsiutillu eqqarsaatigalugit assigiinngitsuliorfigineqarnerup atorunnaarsinnera.

ILO-mi isumaqatigiissutit taaneqartut akuerineqarnerisa ilaatigut kingunerissavaat siunissami isumaqatigiissutit atulersinneri eqqortinneqarnerilu pillugit akuttunngitsumik ILO-mut Kalaallit Nunaata nalunaarusiortarnissaa, soorlu aamma nalunaarusiat taakku ILO-p nammineq nakkutilliisarneraniit malitseqartitsinermut ilanngunneqassasut.

Soorlu uran pillugu immikkoortumi oqaatigineqareersup saniatigut ukiakkut ataatsimiinnermi qinngornerit ioninngortitsisartut pillugit aamma qinngornernut illersuuteqarnissaq pillugu ILO-mi isumaqatigiissutip nr. 115 atuutilersinneqarnissaa 2015-imi akuersissutigineqarpoq.

Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)

EITI tassaavoq suleqatigiiffik ilaatigut nunani aatsitassanik tunisassiortuni tunisassiornermi akiliutit ilaatigut naleqqiullugu ammaneruneg paasiuminartuunerunerlu pillugit sulinermi suleqatigiiffiusoq. Inatsisartut siusinnerusukkut aalajangerput EITI-mut tunngatillugu pissutsit assigiinngitsut qulaajarneqassasut, tassunga ilanngullugu EITI-mut atassuteqarnerunermi inatsisitigut isumalluutitigullu ajornartorsiutit. Kalaallit Nunaanni ukiuni kingullerni aatsitassarsiorfinnut tunngasuni tusarniaasarnerit ingerlataqarnerillu EITI-mik suliaqarneq atuutsilerpaat.

EITI-mik suliaqarneq maannamut nalunaarusiakkut "Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni niuernerme inuussutissarsiutitigut suleqatigiinnerp siuarsarnera" 2015-imi saqqummersinneqartumi inassuteqaat saqqummiunneqarpoq. Tassannga erserpoq, Kalaallit Nunaanni paaasoqarluni

tunisassiorfimmumt tamanik takunnissinnaaneq aamma najoqqutassat annertunerusut qulaarniarlugit Extractive Industries Transparency Initiativemik (EITI-mik) nunatsinnit ilanngussinissamik isumaqatigiissummut paasiniarneqassasut inassutigineqarpoq. Taamaattumik pissutsit tamakku pillugit nalunaarusiaq suliarineqarpoq, tassuuna kalaallit EITI-mut qaninnerusumik atalernerata kingunerisaanik misissuisoqassaaq. Tamanna tunngavigalugu politikikkut aalajangertoqarsinnaavoq EITI-mut qaninnerusumik atalertoqassanersoq. Nalunaarusiap naammassineqarnissaa 2016-ip ingerlanerani naatsorsuutigineqarpoq.

20 ILAQTARIINNERMUT, NALIGIISSITAANERMUT ISUMAGINNINNERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIK

20.1 FN-IP MEEQQAT PISINNAATITA AFFII PILLUGIT ISUMAQTIGIISUMMUT NALUNAARUTEQARTARNEQ

Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqatigiisummi artikeli 44, imm. 1 naapertorlugu Kalaallit Nunaat 2015-imi Danmarkip ukiut tallimakkaartumik FN-ip Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Komiteanut nalunaarutaanut ilanngussivoq. Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut, Isumaginninnermut Naalakkersuisoqarfiup kalaallit immikkoortuata naalakkersuisoqarfiit attuumassuteqartut ilanngussassaannik suliaqarneranut ataqaatigiissaarisuvoq.

Isumaqaatigiisut naapertorlugu Kalaallit Nunaata pisussaaffiit ilaavoq, isumaqatigiisummi pisinnaatitaaffinnut akuerineqartunut tunngatillugu siuarlaatit aaqiissutillu ukiut tallimakkaartumik Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Komitemut nalunaaruteqassalluni.

FN-ip Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Komitea tamatum kingornatigut oqaaseqaateqassaaq komitep inassuteqaataanik arlalinnik imaqartumik. Kalaallit Nunaannut inassuteqaatit kingullit 2011-imeersuupput naalakkersuisoqarfiullu nittartagaani nassaarineqarsinnaallutik.

20.2 NUNAT AVANNARLIIT KILLIIT ISUMAGINNINNERMUT SULEQATIGIINNISSAMUT ISUMAQTIGIISUTAAT

Nunat Avannarliit Killiit 10.-12. august 2015-imi Savalimiuni ataatsimiinnerannut atatillugu Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut

Isumaginninnermullu Naalakkersuisup Martha Lund Olsenip islandillu isumaginninnermut ineqarnermut ministeria Eygló Harðardóttir ataatsimeeqatigaa.

Ataatsimiinnermi nunat avannarliit killiit isumaginninnikkut suleqatigiinnerup (Savalimiut, Iskand Kalaallillu Nunaat) nukittorsarneqarsinnaanera oqallisigineqarpoq. Nunat avannarliit killiit isumaginninnermut ministeriisa akornanni suleqatigiinneq immikkoortuni nunat avannarliit killiit ministeriisa suleqatigiissutigissallugit pingaartitaat aallaavigalugit suleqatigiinneq nukittorsarneqassaaq.

Naalakkersuisoqarfik nunat avannarliit killiit isumaginninnermut ministeriisa akornanni isumaginninnermut suliassaqarfimmi suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummut missingiummik suliaqarsimavoq. Missingiut Islandimut Savalimiunullu tusarniaassutigineqarsimavoq.

Suleqatigiinnissamut isumaqatigiisummi ilaatigut ministerit nunani avannarlerni killerni nikittaartumik ukiumoortumik ataatsimiittarnissaat siunnersuutigineqarpoq, soorlu aamma ukiumoortumik ataatsimiiffissat akornanni suleqatigiinneq ingerlanneqartassasoq.

Suliassaqarfimmut isumaginninnermi politikkit suleqatigiinnermi aallaavigineqassapput, Savalimiut, Islandip Kalaallit Nunaatalu pingaartitaat oqallisigineqartassapput, misilittakkanik paarlaaqatigiittoqartassalluni il.il.

Naalakkersuisoqarfik Islandimit Savalimiuniillu ajuungitsumik akineqarsimavoq.

Suleqatigiinnissamut isumaqatigiisut maanna pisortatigoortunngortinniarlugu

sulissutigineqarpoq, matumani
suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutip
atsiorneqarnissaa (nunat avannarliit killiit
isumaginninnermut ministeriinit),
ataatsimiinnissamut pilersaarutit
suliassaqarfimmilu isumaginninnermi politikkit
suleqatigiissutigineqarusuttut ilanngullugit.

20.3 ARNAT ISLANDIMI

TAASISINNAATITAANERAT UKIUT

100-JUNNGORTORSIORNERANUT

ATATILLUGU NALIGIISSITAANEQ

PILLUGU ATAATSIMEERSUARNERMUT

PEQATAANEQ

Naalackersuisoqarfik oktoberip naanerani 2015-
imi atorfilittatut qaffasissusilimmik Islandimi
arnat taasisinnaatitaanerat ukiut 100-
jungortorsiorlugit Reykjavíkimi
ataatsimeersuarnermi peqataavoq.

21 PINNGORTITAMUT, AVATANGIISINUT INATSIINILLU ATUUTSITSINERMUT NAALAKKERSUISOQARFIK (PAIAN)

21.1 INUIT PISINNAATITAAFFIINUT KALAALLIT NUNAATA SIUNNERSUISOQATIGIIVI

Meeqqanut suaqaqatiminnillu atoqateqartartunut pisinnaatitaaffiit pitsaanagerusut

Inatsisartut upernaakkut 2015-imi ilaqtariinnermut inatsiseqarneq aqutigalugu inatsisit annertuut isumaqatigiillutik taasissutigaa. Inatsisit tamatuma kingornatigut Folketingemit 2016-ip aallartinnerani akuersissutigineqarput. Naalakkersuisut inatsisit ilaqtariinnut tunngasut nuannaarutigaat, taakku meeqqanut inersimasunullu pingaarutilerujussuupput.

Meeqqat pisinnaatitaaffii

Ilaqtariinnermut inatsisit akuersissutigineqarnerat ilaatigut meeqqat pisinnaatitaaffiisa nukittorsarneqarnerannik kinguneqarpoq. Inatsisit taakku nutaat aqutigalugit assersuutigalugu meeqqanik annersaaneq inerteqqutaalissaaq, angajoqqaatullu oqartussaaneermik sulianut

atatillugu meeqqat pisinnaatitaaffii pitsaanagerulissallutik. Inatsisit aamma kingunerannik meeqqat aallarunneqartarnerat pillugu Haagerimi isumaqatigiissutip 1980-imeersup 1996-imeersullu Europami Siunnersuisoqatigiivisa angajoqqaatut oqartussaassuseq pillugu isumaqatigiissutaat 1980-imeersoq ilanngullugu Kalaallit Nunaata atuutilersippai.

Suaqaqatigiit oqaluffimmi katitinnerqartarnerat

Ilaqtariinnermut inatsisit suaqaqatigiit aappariittut inooqatigiittut angutit arnallu katittarnerattut oqaluffimmi katinnissaminnut kissaateqarunik periarfissaqalerput. Inatsit atuutilinngikkallarmat inuit suaqaqatiminnik katikkusuttut taamaallaat nalunaarsukkamik inooqatigiissinnaasimapput. Ulloq taanna inatsisip atuutilernerani suaqaqatigiinnik oqaluffimmi siullerpaamik katittoqarpoq. Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsiinillu Atortitsinermut Naalakkersuisoq peqataavoq iluatsillugulu katittut qamannga pisumik pilluaqqullugit.

Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atortitsinermut Naalackersuisoq Mala Høy Kúko 1. april 2016-imi Kalaallit Nunaanni suiaaqatigiit oqaluffimmi katittut siullersaat peqataaffigai.

Issittumi illersorneqarnikkut suliasat ingerlanneqarnerat

Naalackersuisut imaani avatangiisit illersorneqarnissaat pingaartippaat. Sakkutooqarfiup 2015-imi Kalaallit Nunaata imartaani eqqaaniittunillu imaani avatangiisit ulorianartorsionerat misissoqqissaarsimavai. Namminersorlutik Oqartussani suliasatigut naalackersuisoqarfiit pilersaarutip atuisunut sammitinneqarnissaanut peqataanermikkut nalunaarsukkanik aamma tusarniaanerni pilersaarummut ilassuteqarsimallutik. Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atortitsinermut Naalackersuisoqarfik aqutsisoqatigiinni peqataasimavoq. Imaani avatangiisinut aarlerinartut pillugit misissueqqissaarneq aallaavigalugu aarlerinartut annikillisinneqarnissaanut suliniutinut aamma

imaani avatangiisinut tunngasuni upalungaarsimanissakkut aaqqiinernut tunngasut misissueqqissaarnerit allat aallartinneqarsimapput. Imaani avatangiisit ulorianartorsionsinnaanerannik misissueqqissaarnerup inernera april 2016-imi tamanut saqqummiunneqarpoq

21.2 ISSITTUMI IMARTAT

ILLERSORNEQARNERAT (PAME)

PAME tassaavoq Issittumi Siunnersuisoqatigiit ataanni suleqatigiissitaq, issittumi imaani avatangiisit illersorneqarnissaannik suliaqartoq. PAME Issittup imartaani avatangiisini nunamik imaanillu tunngaveqartumik mingutsitsinermik suliaqarpoq, siunissamut ungasissumut naalackersuinikkut anguniakkat aqutsinermilu sakkut iluaqutigalugit. Namminersorlutik Oqartussani Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atortitsinermut Naalackersuisoqarfik ataatsimiinnerni Naalagaaffeqatigiit aallartitaanni peqataasarpog aamma Namminersorlutik Oqartussat iluanni tusarniaanerit ataqatigiissartarlugit.

”Arctic Marine Shipping Assessment (AMSA) Report” 2009-meersumi nalunaarusiamit annertuumi kaammattuutunik PAME suliaqarpoq. Nalunaarusiami Issittumi umiarsuit ingerlataqartut annertussusaat erseqqissarneqarlunilu nalilersorneqarpoq. Nalunaarusiamiippat kaammattuutit arlalissuit, assersuutigalugu avatangiisit aamma imaani angallannerup isumannaatsuunera, kaammattuutillu taakkorpiaat Issittumi Siunnersuisoqatigiinnit ukiuni makkunani malitseqartinniarlugit ingerlanneqarlutik.

April 2015-mi Ministerit ataatsimiinneranni Issittumi Siunnersuisoqatigiit imartat illersorneqartut pillugit attaveqaatinut tunngasoq nalunaarusiaq akueraat, aamma imaani pinngortitami ataqatigiinnerit nukittorsarniarlugit

allanngutsaaliorniarlugillu attaveqaatit inerisarneri ingerlatiinnarneqassasoq aalajangiisoqarluni. Aalajangerneq taanna tunngavigalugu naatsorsuutigisariaqarpoq amerikamiut siulittaasuuneranni (2015-2017) imartanik illersuineq isiginiarneqassasoq.

Ukiut kingulliit ingerlaneranni AMSAmi nalunaarusiami kaammattuutit ilaannik PAME suliaqarsimavoq, tassani pineqarluni Issittup Imapiata illersorneqarnissaanik pisariaqartitsinermik misissuineq aamma assersuutigalugu NP nunani tamalaani imaanut tunngasuni suleqatigiiffia (IMO) aqutugalugu aqutsinissamat suliniutit naleqquttut suunersut paasiniarlugit. Kaammattuut taanna naapertorlugu april 2015-mi Issittumi Siunnersuisoqatigiinni Ministerit ataatsimiinneranni aalajangerneqarpoq Arktisk Ocean Task Force pilersinneqassasoq. Taanna Task Force nunat killeqarfii imartallu akimorlugit suleqatigiinnerup annertusinissaata qulakkeerneqarnissaa siunertaralugu nunarsuup ilaani suliniutinik assigisaanilluunniit allanik siunissami pisariaqartitsisoqarnerisooq misissuissaaq.

21.3 OSLO-PARISIMI ISUMAQATIGIISST (OSPAR)

Isumaqatigiissut siunertaa tassaavoq imaani avatangiisit mingutsaaliornilugit pitsaaliornissaat akiuinissarlu.

Isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut suli annertusiartuinnartumik

attuumassuteqaleriartorpoq, ilaatigut Kalaallit Nunaanni uumasut pillugit ajornartorsiutit, immikkoortut imaani illersorneqartut kiisalu aatsitassanut tunngassuteqartunik ajornartorsiutit oqallisigineqartarmata.

OSPAR tassaavoq nunarsuup ilaaneersut sisamat, Nunarsuup ilaa 1 tassaalluni Kalaallit Nunaata, Islandip aamma Norgep eqqaani imartat. Ukiuni kingullerni OSPARimi Nunarsuup ilaa 1 immikkut isiginiarneqarsimavoq. OSPARimi peqataasut 2014-mi aamma 2015-mi issittumiittup immikkut ittumik iliuuseqarnissamat pilersaarusiorfigineqarnissaanik pisariaqartitsisoqarnerisooq oqallisigineqarpoq. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaata avannaata kangiani imartaq nunatta oqartussaaffigisaata avataaniittoq OSPAR-ip ataani illersuganngortinnialersarneqarpoq. Pinngortitamut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atortitsinermut Naalakkersuisoqarfiup atorfilittai naalagaaffeqatigiit aallartitaanut ilaatillugit imartap illersukkatut pilersinnialersarneqartoq pillugu oqallinnissami peqataassapput.

Kalaallit Nunaata Namminersorlutik Oqartussat Pinngortitanut, Avatangiisinut Inatsisinillu Atortitsinermut Naalakkersuisoqarfikkut OSPAR-imut tunngatillugu ataqatigiissaarineq, Namminersorlutik Oqartussat iluanni tusarniaanerit Danmarkilu peqatigalugu ataqatigiissaarisarluni, Naalagaaffeqatigiit sinnerlugit peqataasoq.

22 ILINNIARTITAANERMUT, KULTUREQARNERMUT, ILISIMATUSARNERMUT ILAGEEQARNERMULLU NAALAKKERSUISOQARFIK (IKIIN)

Ilinniartitaanermut immikkoortortaarfik Arctic Indigenous Education Conferencemut 2016-imi peqataavoq.

Ataatsimeersuarnermi sammineqarpoq: uummarissaaneq – Ilinniartitaanermi unamminiagassat isiginnittaatsillu nutaat Ataatsimeersuarnermi sammineqartuni pingaartumik makku isiginiarneqarput:

- Ilinniartitaanermi digitalitigut periarfissat
- Ilinniartitaanermi suleriaatsit nutaat
- Oqaatsit uummarissarneqarnerat
- Kulturikkut uummarissarneqarneq

Tamatuma kingornatigut Issittormiut Ilinniartitaaneq pillugu Suleqatigiinnissamut Isumaqatigiissut - Memorandum of Understanding suliarineqarpoq. Suleqatigiinnikkut ilaatigut oqartussaasut, ilisimatuut, ilinniartitsisut allallu suleqatigiinnerat nukittorsarniarneqarpoq isumassarsianillu avitseqateqartarneq, ilinniartitaanermi pilersaarutini suleriaatsinillu siunissami ilisimatusarneq.

22.1 GUX

Naalagaaffeqatigiinnerup oqaluttuarisaanera: Ilinniarnertuunngorniarfinni inuit attuumassuteqartunik ilinniarsimasut upernaq 2016-imi workshoppimi assinganik suliaqartut Savalimiuneersut Danmarkimeersullu peqatigalugit peqataasimapput, meeqqat atuarfiani ilinniarnertuunngorniarfinnilu atuartitsineru atugassat

ineriartortinneqarnissaat siunertaralugu. Atuartitsineru atortussanut atuartitsinerullu ingerlarnganut "Naalagaaffeqatigiinnerup Oqaluttuarisaanera" tv-ikkut piviusulersaarummik DR-ikkut aallakaatinneqartoq, KNR-ikkullu kalaallisuunngorlugu aallakaatinneqartussa q aallaavigineqarpoq.

Naalakkersuisoqarfik ukiut pingasukkaarlugit ilinniarnertuunngornianut aallartitsisarpoq, Uniteq World Collegesimi Canadami, Norgemi aamma Hong Kongimi nunanit tamalaaneersunut atuarfinnut.

Naalakkersuisoqarfiup qarasaasiakkut atuakkanik ilinniarnertuunngorniarfinni atuartitsineru atugassanik ineriartortitsineruik suliaqarneru ataatillugu Savalimiut, Island Kalaallillu Nunaata akornanni suleqatigiinnissamik ilisimasanillu paarlaaqatigiittarfissamik pilersitsinialersaarpoq naqiterisitsivik Systime aqqutigalugu.

GUX-Sisimiut Islandimiut suliniutaannut, Biophilia, Minngortuunnguup Atuarfia suleqatigalugu peqataavoq, atuartitsineru akimuilluni akuutitsineq nutaamillu eqqarsarneruik ilaatitsisoq.

22.2 KULTUREQARNEQ

Kultureqarneru Naalakkersuisoq eqqumiitsuliornerup kulturillu Europamut, nunanut avannarlernut, USA-mut Kangiamiunullu angalasinnaanermut tapiissuteqarpoq. Naalakkersuisup aamma filmiliorneru inuit filmiliorneruik suliaqartut Island, Savalimiut Danmarkilu peqatigalugit

piginnaanngorsarnissamut periarfissillugit tapiiffigai.

Arctic Winter Games

Arctic Winter Games ukiut tallimat sinnerlugit piareersareerlugu marts 2016-imi Nuummi ingerlanneqarpoq.

Kultureqarnermut Naalackersuisoq Nivi Olsen Borgmesteri Asii C. Narup inuussutissarsiutinillu ingerlataqartut sinniisaat Brian Buus Pedersen peqatigalugit timersortartunut, dommerinut politikikkullu sinniisunut Yamal Ruslandimeersunut, Saaminut Norgemeersunut, Alaskameersunut, Canadameersunut, nunap immikkoortuineersunut, Alberta, NWT, Yukon, Nunavut aamma Nunavimmeersunut qaaqqusisupput. Inuit 2000-init amerlanerusut Nuummut tikippat sapaatit akunneranni unammiaarnerit peqataaffigiartorlugit, Nuuk namminneq kajumissutsiminnik ikiuuttut 1500 inuussutissarsiutinillu ingerlatsisut suleqatigalugit aaqjissuullugaasumik tikilluaqqusivoq iluatsilluartumillu ingerlallugu.

Kulturi pillugu Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiit

Kultureqarnermut Naalackersuisoq Nunani Avannarlerni Kultureqarnermut Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa oktober 2015-imi Islandimi ataatsimiinneranni (MR-K 2/15) peqataavoq.

Kultureqarnermut Naalackersuisoq sinnerlugu Naalackersuisoqarfik Kultureqarnermut ministerit ukiumoortumik ataatsimiinneranni (MR-K 1/16) maj 2016-mi Finlandimi peqataavoq.

Ataatsimiinnermut ataneqartillugu Kulturikkut assigiinngisitaarnermik qulequtalimmik isumasioqatigiinneq ingerlanneqarpoq. Taassuma saniatigut nunat avannarliit toqqarsimavaat 2017-imi nunat avannarliit kulturikkut Londonimi

suliniuteqarniarlutik, tassunga atatillugu suliniummut aqutsisoqatigiinnik pilersitsisoqarsimavoq, Kultureqarnermut Naalackersuisup ilaasortaaffigisaanik.

Nunavut

Naalackersuisoqarfimmit sinniisut Nunavut Government september 2015-imi ataatsimeeqatigaat kulturimut aningaasaateqarfiit aningaasaliisartut pillugit ilisimatitseqatigiillutik kiisalu kulturikkut ingerlanneqarsinnaasutut isumassarsiat oqallisigalugit.

22.3 ILISIMATUSARNEQ

Issittumi, europami nunallu tamalaat akornanni allani ilisimatusarnikkut attaveqatigiiffearneq Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarluinnarpoq, nunat amerlanerpaat assigalugit ilisimatusarnikkut atugassiisutunik killeqartunik tamanna atugassaqaartitsivoq. Ilisimatusarnermi politikikkut anguniakkat ilaatigut Kalaallit Nunaanni ilisimatusarfiit aqutigalugit ilaatigullu danskit nunallu allat ilisimatusarfii suleqatigalugit, ilaatigullu danskit nunallu allat suliffeqarfii Kalaallit Nunaanni Kalaallillu Nunaat pillugu ilisimatusarnermi ingerlatat naammassineqarnissaat anguniarneqarput.

Arctic Science Summit Week 2016 (ASSW).

ASSW tassaavoq Issittumi ilisimatusarnerup iluani peqatigiiffippasuit kattuffiat annersaat ilaat, taanna ukiumoortumik nunarsuarmi nikittaarluni ataatsimiittarpoq. Pisoq ilisimatuut aalajangiisartullu peqataaffigerusuttarpaat, ilisimatusarnermi angusat pissarsiffigerusullugit aammalu Issittumi ilisimatusarnerup sumut sammitinneqassanersoq malinnaavigerusullugu.

Ilisimatusarnermi immikkoortoq ukioq manna
Side Eventimik aqqissuussimavoq Kalaallit
Nunaanni ilisimatusarneq pillugu inatsiseqarneq,
Kalaallit Nunaanni Ilisimatusarnikkut
Siunnersuisoqatigiit Kalaallillu Nunaanni
ilisimatusarfiit ilisaritinniarlugit.
Tassunga ilaatillugu kalaallit PhD-tut ilinniartut
qaaqquneqarput ilisimatusarfigisatillu
saqqummiullugit. PhD-tut ilinniartut tassaapput:
Aviaja Lyberth Hauptmann, silap pissusaani
nillertumi bakterianik ilisimatusartoq, siunissami
uumasunut teknologimi periarfissalerujussuartut
pingaaruteqarsinnaasoq.
Majken Djurhuus Poulsen, kalaallit rubiniutaasa
safiriutaasalu katitigaanermikkut akuinik
misissuisoq, ilisimasat rubinisionernemut
pingaaruteqartut.
Ann Eileen Lennert, Nuup kangerluani nunat ilaat
kulturikkut tunngassuteqartunik najukkami
innuttaasut qanimut suleqatigalugit suliaqartoq.
Suleqatiginneriaaseq taamaattoq ilisimatuut
isiginiarnerulersimavaat piffissamillu

ungasinnerusumik isigisumik ilisimatusarnermi
najukkami ilisimasat ilaatinneqaleriartornissaat
siunniunneqarsimalluni.

Assit: Nunanut Allanut Pisortaqarfik, Arctic Circle allattoqarfia, Panamericano Handball Federation, UN/Mark Grten, NASA, US State Department

Assit: Nunanut Allanut Pisortaqarfik, Visit Greenland, Europakommissionen, Arctic Circle allattoqarfia, UN/Mark Garten, Nuka Møller